פרשת **במדבר** תשפ"ו לפ"ק | גליון א'תנ, שנה ל'

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

היו נכונים ליום השלישי

בבית רעוע וקטן אשר דלתותיו עקורות חלונותיו שבורות וקירותיו מושחרות, היה דר כפרי עני עם משפחתו ימים רבים, אוכל ומשקה לא הי' בבית, ובני הבית חיים וניזונים מכל הבא לידם, הדלות משוועת, העירום וחוסר כל שואג מכל פינה ופינה.

יום אחד מגיעו בשורה על ביאתו של המלך להתאכסן דווקא בביתו למשך כמה ימים, מה עשה הכפרי הזה למען קבלת פני אורחו המלך, רחץ את כל קירות הבית, ותיקן את הדלתות ואת החלונות, והציע את מיטת האורח כמיטב יכולתו, ומילא את חדר האוכל בכל מה שידו משגת, יום ולילה לא שבת על מנת להכין את ד' אמותיו לקראת ביאתו של המלך.

עבר שם איש אחד ובראותו הכפרי עסוק כל כולו בניקוי והכנת ביתו לרגל ביאתו של המלך, נענה ואמר לעומתו: מה לך לטרוח טירחות של חינם, הלא ממילא לא תצליח במשימתך להכשיר את ביתך כראוי וכיאות לכבודו של מלך, ואם כן איפוא הרי כל עמלך לריק המה.

השיבו הכפרי: אכן הצדק עמך, אלא מאחר שהנני מכיר בכך שאיני יכול במצב זו לקבל את פני המלך, לכן אין ביכולתי לשבת בחיבוק ידים, ועל אף כי קצרה ידי מלהכשיר ביתי כראוי, ואני משתדל לעשות לכה"פ מה שבידי עשות.

והנמשל מובן, דהנה מקרא מלא דיבר הכתוב "היו נכונים ליום השלישי", דבר אשר לא מצאנו בשום מצוה חובה מן התורה, והלא כה דברי חכמינו ז"ל כאש אשר כל מצות ספירת העומר מהותה וכוונתה היא הכנה מתמשכת של ארבעים ותשעה יום לקראת יום הגדול והנורא זמן מתן תורתינו, הרי לנו שלחג השבועות הועידה התורה מצוה מדאורייתא של הכנה דרבה.

אכן אל יאמר האדם במה יוכל איש שפל וקרוץ מחומר להתכונן למעמד הנשגב של קבלת התורה אשר בו יתגלה האורות שירדו לעולם בשעת מתן תורה, הרי לא יועיל לי שום הכנה להשלים את עצמי כראוי וכנכון לקראת קבלת התורה הק', אך לפי האמור מי שיודע ומכיר את מך ערכו יודע גם יודע שאע"פ שלא יספיק להגיע אל שלימות הראויה מ"מ לא יוכל לשבת בחיבוק ידים בלי שום הכנה לקבלת פני השכינה.

ובכן כאשר עומדים אנו ביומא דשבתא שלפני קבלת התורה הרי חובה מוטלת עלינו להכין את עצמינו בהכנה דרבה, וכמ"ש בספה"ק בית אהרן וז"ל: בשבת זה שקודם מתן תורה צריך כל אחד לראות ולהכין עצמו לקבלת התורה, כי השבת הוא גדול מחג השבועות ואיך יהיה הכנה לו, רק מזה השבת צריך להמשיך הארה גדולה להחג, ויראה כל אחד להכין עצמו בקדושה ובשמחה לקבלת התורה, ובזכות זה נזכה לכל ההשפעות אכי"ר.

תוכן הענינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ב
קדו"ש י"א סי' כ"ו ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות להכפה - דורש טוב ..... ה
שבח"י רפאל ..... ו
פינת קדרת ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
פשיט כהלכה ..... ט
לשכת הסנ"ם ..... י
לוח ההילולא ..... יא
דבר בעתו ..... יב
נועם שבת ..... יג
פשוטלחן פלכים ..... יד
דברות קודש ..... טו

אגרת פרק ו'

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

קהל יטב לב ד'סאטמאר ומוסדותי'

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ירושלים ◆ בני ברק ◆ בית שמש

תודה וקול זמרה

באותות הודאה והערכה, נשגר בזה בקול שמחה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, מעומק הלב, להבחור החשוב היקר והנעלה, מופלג בכל מעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו כלולה, אליו יאתה התהילה ותפארה, טוב ומטיב לזולת תדירא, מסור בלו"נ למען קהילתינו המעטירה

החתן **שניאור זלמן עקשטיין** הי"ו

משמש בקודש אצל כ"ק מרן רבינו שליט"א

לרגל שמחת אירוסיו למזל טוב בשעטו"מ

הוא הגבר אשר אזר חיל לעמוד בראש "שלוחי דבינו קאמפיין" לאור קריאתו בקודש של מרן שליט"א להלמידיו הנאמנים בהודי חמד טרם נסיעתו לארה"ק על שב"ק פ' תולדות העעל"ט, ואודות פעולותיו הנשגבות במסידות ונאמנות זכו לקבץ את סכום האדיר קרוב לחצי מיליאן דאללעד!!, אשר חילקם רבינו להחיות לב עניים ואביונים בעת הנסיעה הרוממה.

אשרי לו ואשרי חלקו!

וצרופה ברכותינו מעומק לבבינו, שתזכה לבנות בית נאמן לשם ולתפארה, מתוך תענוג ונחת ורב שמחה ואורה, וכט"ס

החותמים למען שמו ברגשי שמחה והערכה, אסירי התודה והברכה

הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר בארה"ק

ישכר בצלאל יאקאב יהושע קליין עיה"ק ירושלים ת"ו	משה חיים זוייס יהזקאל דאטטעג שיכון קדית יואל בני ברק יצ"ו	צבי עקיבה בריטשטיין נחמן בראך בית שמש יצ"ו

להורות דרך תשובה מתוך הכנעה ושמחה גם יחד

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני וגו'. "נראה דהתורה מלמדת לאדם [איך] שיתנהג עצמו, **כי להיות שהתורה ניתנה בסיני, למען ילמד אדם להיות תמיד מוכנע גדול ונבזה בעיניו,** כדרך שעשה השי"ת ב"ה שמאם בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם (מגילה כט.), וזהו: 'במדבר סיני'. **רק לזה צריך האדם שלא יתעצב, מחמת גודל הכנעה יפול בעצבות, וזה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא ית', "לכן הזהירה תורה עליו שיראה להיות תמיד בשמחה" כי אין השכינה שורה מתוך עצבות** (שבת ל:). וזהו 'באהל מועד, פי' שיכנים עצמו לאהלו של מועד, הוא לשון שמחה, כי 'מועד' היא לשון יום טוב. ואם יאמר האדם, ואיך אוכל לשמוח כיון שהרביתי לפשוע, ולזה אמרה תורה, אעפ"כ יראה לעשות תשובה בשמחה ויתחזק עצמו לאמר: **הרי אני כאילו נולדתי היום הזה ולא אשוב עוד לכסלה,** וזה נקרא חידוש שנתחדש כבריה חדשה. וזהו: **'באחד לחודש השני',** כי האדם הזה הוא נתחדש ב' פעמים, **האחד ביום שנולד והשני ביום שעושה התשובה ונתכפר לו.**

נועם אלימלך

קריאת פרשת דגלים הכנה לקבלת התורה

איש על דגלו באותות לבית אבותם ובתנחומא זה שאמר הכתוב **'חביאני אל בית היין',** כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כו' מרכבות מלאכים כו', **והיו עשוין דגלים דגלים.** כיון שראו אותן ישראל כו' התחילו מתאוים לדגלים, אמרו: **ולואי שאנו נעשין דגלים כמותן** וכו', אמר להם הקב"ה: **התאויתם בדגלים, חייכם, הריני עושה משאלותיכם** וכו'. עיי"ש. **"ואם כן כיון שנתאוו ישראל לדגלים כמו המלאכים בהר סיני, א"כ בכל שנה בשעת מתן תורה נתעורר זה, ונעשו ישראל לדגלים,** והיינו דאמר: 'דגל מחנה יהודה לצבאותם', רצה לומר **מהמלאכים אשר נבראו ממצוות ומעשים טובים של ישראל עם קדושו נעשו דגלים.** ועל כן נראה לי העני והשפל והבזוי, **אשר קודם קבלת התורה מסדרין ישראל הדגלים למעלה ע"י קריאת התורה שאנו קורין פרשת במדבר דהוא סידור הדגלים קודם חג השבועות, כדי שיהיו מוכנים לקבלת התורה כמו שהיה אז.** וזהו: **'וכן חנו לדגליהם'** (ב, לו), היינו דגלים של מעלה שנתהוו ע"י מצוות ומעשים טובים של ישראל מלאכים הקדושים שנעשו דגלים, וכן עתה מסודרין למעלה המלאכים שנעשו משבט ראובן ונעשו דגל מחנה ראובן, וכן דגל מחנה יהודה, **וכן שאר דגלים נתהוו בכל שנה ונתעורר על ידי קריאת התורה וע"י מעשיהם הטובים, על כן קורין פרשת במדבר קודם שבועות. השם ירחם לקבל תורתו באמת בלי שום מכשול אמן.**

דביר המוצנע

לישכר, 'נתן-אל' את התורה, מפני ענותנותו

לישכר נתנאל בן צוער. "צוער" הוא לשון קטנות ושפלות; **"ישכר"** רומז לבעלי תורה (רש"י לקמן ז, יט) ו**"נתנאל"** הוא צירוף: נתן א-ל. הרמז בזה, כי לישכר נתן א-ל את התורה (זה הוא 'בן' היינו תוצאה) מחמת מדת קטנות ושפלות **'צוער'** שהיה לו, וכמאמר חכמינו ז"ל (עירובין נד.) **"אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תורה ניתנה לו במתנה".**

חסד לאברהם

בקדושת התורה טמון גם קדושת מלכות וכהונה

ופרשו בגד כליל תכלת מלמעלה. במדרש (במדב"ר ד, יג) רבי שמעון אומר, שלשה כתרים הם כו', מעשה **הארון** כנגד בעלי תורה שהם ספונים, **שכל הזוכה לתורה כאילו זוכה למלכות וכהונה,** וכן הוא אומר (משלי ח, טו) "בי מלכים ימלוכו". ענין **כליל תכלת** הוא, דהנה מבואר בקדמונים כי על אף שגבולות חלק הקב"ה בעולמו, ואין ישראל יכול להיות כהן או לוי וכדו' (ראה במדב"ר יח, ז) זהו דוקא בפועל ממש, **ברם 'בכח' אפשר לזכות לכל הקדושות על ידי לימוד התורה.** וזהו ענין **"כליל תכלת"** שהיו כלולות בארון – שהוא התורה, כל הקדושות (עיי"ש במדרש) **שכל הזוכה לתורה זוכה גם לקדושת מלכות וכהונה.**

הח"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה

עצה יעוצה לבל יפול האדם בתחבולת היצר

ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו. עצה טובה קמ"ל התורה הק', היאך לעמוד נגד היצה"ר ותחבולותיו, כי ברצותו לפתות אדם מדרך התורה רח"ל, **וכשרואה שאינו שומע לו, אזי מנסה הוא להדיחו ע"י מדת העצבות,** בהראותו לו סימני טומאה חלילה, שכבר פגם את הקדושה, ומאוד יקשה לו לתקן את אשר עוות, **"ובאמת הכל הוא מעשה יצר, ועצה היעוצה שלא ישמע לו, כי אין דלת נעולה בפני השבים".** וזהו שאמר: **"ולא יבואו לראות כבלע את הקודש",** ר"ל שלא יראה לעצמו שכבר בלע והשחית את הקדושה, כי אז חלילה **"ומתו", אלא צריך לחזק את עצמו ולשוב אל ה'.**

רביד הזהב

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאמץ ידים בכוחותא"יתעים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

אפילו השפל שבשפלים יתעלה ע"י התוה"ק

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו'. זה מורה לנו על קדושת התורה שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כי **אפילו השפל שבשפלים יוכל לבוא לעבודת ה' על ידי התורה הקדושה,** ולזה בא לנו הכתוב לומר, שדיבורו ית"ש היה במדבר, שהוא מקום פחות מאוד, ומקום תוקף הקליפות, כמו שנאמר (דברים ח, טו) נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, (במדבר כ, ה) לא מקום זרע ותאינה וגפן, **ועם כל זה במקום הפחות הנרוע הזה, שם היה דיבורו ית"ש, ושם היה משכן השכינה הקדושה ואוהל מועד, כי זאת הוא השלימות [של] התורה הקדושה, שתוכל להתפשט לכל מיני שפלים ועומקים, ולהעלות כל הבחינות, אפילו הפחותים מתעלים על ידי התורה הקדושה.**

זרע קודש

התוה"ק מעוררת האהבה הטמונה במעמקי לב ישראל

הקרב את מטה לוי. ובמדרש הה"ד 'צדיק כתמר יפרח' מה תמרה יש לה תאוה אף הצדיקים יש להם תאוה ומה תאותן (אל) הקב"ה כו'. **כי הנה נמצא בלב איש ישראל אהבה להקב"ה אך שצריכין להוציא זאת התאוה מכח אל הפועל.** והוא בכח הבריתות ברית הלשון והמעור מאחר שנק' ברית הוא התקשרות ודביקות בהקב"ה. ולכן ר"ת מי יעלה לנו השמימה מיל"ה כי בכח ברית מילה נמצא זה ההשתוקקות לעלות השמימה כו'. **וכמו כן ע"י ברית הלשון שהוא התורה זוכין לזו האהבה** כמ"ש כרת עמנו ברית בחורב. ואמו"ז (הרה"ק הרי"ם) ז"ל פי' הפסוק '**לתאוה יבקש נפרד' כי אפילו מי שנפרד מן הדביקות צריך לבקש זאת התאוה. ובכח היגיעה בתורה בכל תושיה יתגלע ויוציא מכח אל הפועל התאוה הטמונה בלבו** ודפה"ח. וכ"כ '**תורת ה' משיבת נפש.' ולכן נקרא התורה כלי חמדה שבכחה לעורר החמדה בלב איש ישראל. וכן איתא בספרי ואהבת את ה' כו'. מה האהבה והיו הדברים האלה** כו'. שמתוך דברי תורה באין לזו האהבה.

שפת אמת

תפלה

ע"י עבודת התפילה מתגלה האהבה מעומק נפש ישראל

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'. בחי' מדבר הוא מ"ש '**ומדברך נאוה**' מלשון דיבור כי הנה דבר ה' זו גילוי שכינה כו' בזמן שבהמ"ק היה קיים נק' מדבר מלשון 'ידבר עמים תחתינו' שכולם היו מוכנעים תחת הקדושה. (ועד"ז אמרו רז"ל פרק ג' דר"ה ד' כ"ג ע"פ אתן במדבר ארז כו' ואין מדבר אלא ירושלים).

אבל בזמן הגלות הנה אמרו רז"ל גלו כו' שכינה עמהם ונקרא מדבר כארץ מדבר וציה כב"ו, **והנה כשם שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטיות בנפש האדם שבזמן הגלות הנה גם ניצוץ אלקי שבנפש האדם הוא בגלות ומאסר הגוף הגשמי במחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש בהבלי העולם וירידת ניצוץ אלקי בגלות הזה הוא צורך עליה דהיינו כדי לברר ולהפריד הרע** כו'. וצריך להיות עליה זו ג"כ בבחי' מדבר דהיינו **ע"י דיבור התפלה ברשפי אש וצמאון כו' וצעקת הלב כמ"ש צעק לבם** כו' שישים האדם אל לבו כו' אשר 'אתה מחיה את כולם' שהוא הוא ית' חיות כל העולמות ואין עוד מלבדו ואפס זולתו ולולא חיותו ית' היו כלא היו. ולזאת תכלה אליו נפש כל חי לדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה וכמ"ש '**לאהבה את ה' אלהיך כי הוא חייך, פי' שאין חיך אלא הוא.** וכדכתיב '**ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי**' אלא שמקרא זה על לעתיד נאמר שאז יאמרו ראו עתה כי כו' בבחי' ראי' חושיית ממש כדכתי' '**ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכתיב כי עין בעין יראו וגו'**, משא"כ עכשיו בזמן הגלות **הוא בחי' הצמאון לבוא לבחי' ומדריגה זו שיהי' בחי' ראי' חושיי' כמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבוא וארא וגו'.**

והנה כתיב '**רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם כו'** שמבחי' הצמאון עד שנפשו עליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאד הגלות ומאסר הגוף הגשמי והיינו כי בשומו ללבו שאין חיות אמיתי לכל הנבראים ואפי' לעולמות עליונים אלא אתה הוא המחי' כו' **ואי לזאת ישים אשם נפשו איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק וחייו אינן חיים אלא חיי ההבל.** וזהו '**במדבר סיני שירדה שנאה על הרע שמחמת בחי' המדבר וצמאון גורם לעורר שנאה על הרע לחיות צעקת הלב וכו' כנ"ל. ובזה יובן מה שתקנו התפלה בזמן חורבן בהמ"ק דוקא** עת אשר שלט כו' תגבורת היצה"ר ונפש הבהמית צריך להפריד ע"י התפלה דוקא ברשפי אש וצמאון וצעקת הלב כו' כנ"ל **ותיקנו להתפלל בכל יום כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו וצריך להוסיף אומץ כו' ועל בחי' תפלה זו נאמר ומדברך נאוה דהיינו כשעולה בבחי' מדבר וצמאון** כו'

(וזהו הא דאיתא בזוה"ק פ' אחרי דע"ב א' ע"פ הוציאוה ותשרף בשלהובי טיהרא בגלותא, דהיינו שמחמת הוציאוה בגלותא שהוא בחי' מדבר ארץ ציה ועיף בלי מים תגדל בחי' הצמאון והאהבה בחילא יתיר דבחי' תשובה וזהו ותשרף היינו רשפי אש האהבה וכענין שחורה אני ועי"ז דייקא ונאוה כמ"ש במקום אחר כו').

לקוטי תורה

קח את הלוים תחת כל בכור וגו' והיו לי הלוים אני ה'. ודקדקו מה דכתיב אני ה' בסוף, וני"ל דכתיב בקהלת מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה, דהי"פ דכל מי שנדחה משום איזה עבירה א"כ לעתיד כאשר יתהפך הכל לזכות יחזור לשירותו כמו הבכורים שנדחו מפני חטאם כמבואר במדרש, וכן מבואר כי לעתיד לבוא יהיה העבודה בבכורות, והיינו מה שהיה כבר הוא, ר"ל הוא גם עכשיו, משום ואשר להיות כבר היה, כי מה שיהיה בעתיד הוא אצלו כאילו כבר היה בעבר, והנה שם הויה מורה על עבר והוה ועתיד שהם אצלו כאחד, וזה אשר להיות כבר היה הוא בבחינת הויה, והנה אכן שהבכורות יחזרו לעתיד מכל מקום אם עלה לא ירד והלוים ג"כ לא ירדו, והיינו והיו לי הלוים אין לי אלא עולמות כמבואר במדרש דהיינו שתמיד אף לעתיד לא ירדו, אני ה' ר"ל אף בזמן שאתנהג בבחיי שמי שם הוי"ה המורה שהכל אחד הוא אצלי ולפי זה יחזרו הבכורות לשירותן ולעבודתן מי"מ הלוים לא ירדו.

(ישמח משה)

☆

ושא את מספר שמותם. ג' במסורה ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי, ושא עיניך ימה וגו', וי"ל דהנה מבואר במדרש דהשבטים נקראים ע"ש גאולתן של ישראל ראובן ע"ש ראה ראיתי, שמעון ע"ש וישמע אלקים, לוי ונלוו גוים רבים, יששכר ע"ש יש שכר לפעולתך, יוסף ע"ש יוסף ה' שנית ידו, ע"ש, וביפי"ת כתב ששמות שמרמזין על הגאולה העתידה נכתבו שם בבואם למצרים כי גאולת מצרים פתח תקוה על הגאולה העתידה, וזש"ה וידבר ה' וגו' לצאתם מארצ"מ שהוא פועל דמיוני על העתיד שאו את ראש כל עדת בנ"י וגו' לתת לחם קרן כדאי במדרש לקיים מה שנאמר וירם קרן לעמו, במספר שמות הרומז להגאולה העתידה, וזאת תורת המסורה כי ידוע כי אלמלא היה נכנם משה לארץ לא חרבה עירנו ולא גלינו מארצינו, ומאז אמר ה' למשה ושא עיניך ימה וצפונה וגו' כי לא תעבור נצמח הגלות, ולכן מבקשים עתה לחקב"ה ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי, ע"י ושא את מספר שמותם המורה על הגאולה.

(ייטב לב)

☆

שאו את ראש כל עדת בני ישראל. ובמדרש ההי"ד מגיד דבריו ליעקב וגו' לא עשה כן לכל גוי, כי הנה בדבר ה' שמים נעשו וכל עשיותיו של ה' המה רק בדיבורו ואמירה בעלמא וכח הדיבור הזה מסר לישראל עם קרובו שע"י דבורם יוכלו לפעול ישועות וכמו שדיברו של הקב"ה עושה רושם כמו עשיה ממש כמו כן יש כח ביד ישראל לעשות נפלאות בדיבורם בלבד, והן נודע שהמנין והמספר מזיק מאד, אמנם יש בכח ביד ישראל להמתיק כל אלה שאדרבה מה שמזיק עפ"י הטבע נצמח לחם התנשאות וכל זה רק ע"י הכח שבפיהם ולכן הסמיך לכאן דברי המדרש מגיד דברי"ו ליעקב היינו דיבורו של הקב"ה שהם עשיה גמורה אותן הדברים הגיד ומסר לבנ"י שיהי גם בכוחם לפעול עשיה בדיבורם לא עשה כן לכל גוי שאצל אוה"ע אין עשיה כלל בדבריהם, ולכן שא"ו את עדת וגו'.

(קדושת יו"ט)

☆

איש על דגלו באותות לבית אבותם אשר יחנו בנ"י מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. וי"ל לפי דברי הזוהה"ק שהקשו כי אסור להקריב קרבן רק בביהמ"ק בירושלים אשר שם נתקדש בעשר קדושות וזהו איסור קדשים בחוץ א"כ האיך הקריבו קרבנות בכל ארבעים שנה שהיו

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

'כאשר יחנו' כפי שנוהג בי"ש בביתו, 'כן יסעו' כן יהיה בעת הנסיעה

ונסע אהל מועד מחנה הלוים בתוך המחנות כאשר יחנו כן יסעו איש על ידו לדגליהם. שמעתי מפי אבא מארי הגאון הצדיק (רבי אלעזר ניסן) זלה"ה שהיה מרגלא בפומי' לפרש 'כאשר יחנו' כלומר בביתו, 'כן יסעו' כלומר כן יהיה בעת הנסיעה. ובזה פי' אחי הרב מה"ר שמואל שי' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם (במדב' לג, ב) שהוא כפל, אבל בא לומר שהיה במקום מסעיהם דומה למה שהיה במקום מוצאיהם, היינו בביתם, ולא שינו טעמם, וריחם לא פג מטורח הדרך.

וזה שאמרו (ראה ילקוט שמעוני תורה רמז תתל"ז ד"ה ואהבת) שלא יהיה לבך חלוק (מאתו ית') על המקום, כלומר בשביל המקום, כלומר בשביל היותך באיזה מקום לא בביתך, כי אם גם בלכתך בדרך לא יצר צעדך, כי אם יהיה לבך דבוק בו ית' בכל עת ובכל שעה ובכל רגע.

ייטב לב (ואתחנן, ד"ה בכל לבבך)

במדבר, ותירצו כמו שמצינו אצל יעקב אבינו שקיפל הקב"ה כל א"י והניחו תחתיו כמו כן בנ"י בצאתם ממצרים בכל מקום שהיה חנייתם וגם בנסעם נסע עמהם א"י ונמצא שהקריבו הקרבנות באי"י, וזש"ה איש על דגלו באותות לבית אבותם ופירש"י באות שמסר להם יעקב, וי"ל דאות שמסר לנו יעקב הינו אשר קיפל הקב"ה א"י תחתיו כן גבי בנ"י בעת חנייתם במדבר נחלו מדה זו, אשר יחנו בנ"י ר"ל אפי' בעת שיסעו בנ"י ממקום למקום נקרא חנייה כי בכל הזמן הם עומדים במקום אחד באי"י, מנגד כפירש"י מרחוק דאפי' בחיותם מרחוק מארצם עכ"ז סביב לאוהל יחנו כי בכ"מ שהם נמצאים הוא בקרוב לאהל מועד.

(עצי חיים)

☆

וידבר ה' אל משה במדבר סיני. ודקדקו המפרשים מה בא לאשמיענו שהדיבור היה במדבר סיני, ויובן לפי דברי החת"ם כי הקב"ה נתן לנו את התורה שהיא אש ועי"ז מהראוי שנהיה עומדים נגד הכל כאש, ולעומת זאת מצינו בגמ' למה נמשלו דברי תורה למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכים למקום נמוך אף ד"ת אין מתקימת אלא במי שדעתו שפלה, ובנ"י משתמשים בהחפצים האלו במקום הראוי ובזמן הראוי לעבודת ה', דהיינו נכנעים וממעטים עצמם כמים, ומגביהים לבם ברכי ה' כאש, והנה בפסוק שאו את ראש כנ"י כתב הרמב"ן כי שאו הוא לשון גדולה, ולדרכינו נרמז לישראל שינשאו ראשם ויגביהו לבם בעבודת ה', ולכן פתח ואמר וידבר ה' אל משה במדב"ר סיני"י ומבואר בגמ' כי מדבר רומז על מדת ענוה שהכל דשין אותו ואין בו גסות כלל ובא ללמדינו שצריכין להשתמש בשני מדות אלו במקום הראוי ובזמן הראוי לפעמים במדת הענוה למעט עצמם כמדבר ולפעמים במדת הגאוה להגביה לבם בדרכי ה'.

(ברך משה)

☆

ויתילדו על משפחתם. במדרש בשעה שקבלו בני ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם ואמרו מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם הקב"ה פיהם ואמר להם הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאין, שנאמר ויתילדו על משפחתם לבית אבותם, ויבואר בהקדם דברי הגמ' דעל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל והקשה ביד יוסף על מה עשה הי' ככה הרי בידו לעשות שיוכלו להתקיים ולא יצא נשמתן, וי"ל כי כתב בקדושת יו"ט דאברהם אבינו בגודל אהבתו לעשות רצון קונו בהקרבת בנו יחידו לעולה תמימה הוליד גם בלב בנו יחידו התעוררות להקריב עצמו לעולה אשה ריח ניחוח לה' והגם שאחרי שצוה עליו הקב"ה שלא לשחוט את בנו לא עשה דבר בפועל ממש אבל אהבה זו נשאר גם אחרי כן בבנו יחידו ובזרעו אחריו שגם הם ימסרו נפשם לה' ע"כ, ובכן י"ל דלכן יצא נשמתן בעת מתן תורה למען יקבלו את התורה במסירות נפש להורות להם שצריכים למסור הנפש על כל מוצא פי ה', וזהו ביאור המדרש בשעה שקבלו בנ"י התורה בדרך נעלה זו שיהיו מוכנים למסור נפשם על קדושת שמו, אמרו מה ראו להתקרב דאחז"ל דהנהרגין על קידוש ה' אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, וע"ז נתקנאו דהרי הם אינם מצוין על קדושת ה' (סנהדרין עד:), סתם הקב"ה את פיהם הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שמביאין בני, כי בנ"י זרע אברהם יצחק ויעקב אשר השרישו כח מסירות נפש בבנ"י עד סוף כל הדורות וכח זה נשאר בבנ"י להיות מוכן ומזומן תמיד למסור נפשם למען קדושת שמו יתברך.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

החץ שירו הרשעים נעצר אצל הפסוק 'והכהנים העומדים על משמרתם'

והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל והזר הקרב יומת. סיפר רבינו זללה"ה ביומא דהילולא של מרן הקדושת יו"ט ביום כ"ט שבט שנת תשכ"ה לפ"ק, שביום רביעי י"ב ניסן תש"ד לאחר שכבר תכפו הצרות בימי מלחמת העולם השנית, והרשעים ארורים הדייטשן ימ"ש כבשו את מדינת אונגארין, וכידוע שארבו על רבנים ומנהיגי העדה. פחדו אנשי ביתו של רבינו, ובקשו את רבינו שלא ישאר בדירתו מגודל שנאת הרשעים לרבינו, ואחר מנחה ומעריב הלך רבינו ללינת לילה לבית איש אחד ר' פנחס איזראעל ע"ה, ובבית רבינו נשארה רק האשה המבשלת ועוד שכינה. ופתאום באמצע הלילה, באו הרשעים הארורים החיילים הגרמנים עם חיילי אונגארן ימש"ו לבית רבינו, ואיימו על הנשים שיאמרו היכן מחבואו של רבינו, והנשים ענו להם שאינם יודעים. וחפשו בכל הבית, וגם עלו על העלי' (בוידעם) ובמרתף וגם בביהמ"ד, ואחר חיפוש של שתי שעות הלכו להם בכעס, ומגודל כעס של רציחה ירו חץ באויר, והחץ הגיע לארון הספרים ונכנס לתוך ספר מצות גדול [סמ"ג], ולפלא שהחץ נעצר באמצע הספר בתיבות 'והכהנים עומדים על משמרתם', וראו בזה רמז שאף לגודל הרדיפות ינצל רבינו אשר הוא כהן לקל עליון, ויעמוד על משמרתו משמרת הקודש מבלי שישלטו עליו ידי הרשעים, וע"פ השגחה עליונה נסתבב מהמסבב כל הסיבות שהספר סמ"ג הלז בא לידי רבינו אחר המלחמה, ושמח בו מאוד.

מחזור דברי יואל (פסח עמ' צ"ו)

ליקוטי אמרים מפרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
מספר "אמרי יואל" אשר אך זה יצא לאורה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' לאמר. הלא מלן למלר שכמה למבריה דבנוי לו לממוניה, בעי לברכא ליה, ולרם החל משה למנות ישרחל פמה בברכה (זוה"ק פרשה זו). וזהו **למלר**, שיקדים למירה לברך לת ישרחל בלרם יתחיל למנותם, כדי שלח ישלוט בהם עין הרע, ולחר כך **שלו לת רלש וגו'**. וזהו גם כן **כלשר לוה ה' לת משה**, שמשמיענו שבלרם התחיל משה למנותם הקדים לברכם, ולחר כך **ויפקדם במדבר סיני.** (דברי יואל)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. לכלורה מה לורך במנין זה, הלא כבר נמנו בלותה שנה במוקד תצרי לחר מעשה העגל, ולותם שלח בלו בגיל עשרים עד תצרי, לא נכנסו לף בכלל המנין הזה של רלש מודע מייר, דלצות עולם מנינן (מפרשים). **נפנים יפות** תירץ בשם **מבינו**: שבמנין הקודם נמנו כל ישרחל יחד, לדעת מספרם הכולל לגלגלותם, לבל כלן נמנה כל שבט בפני עלמו, לשורך חלוקת הלרץ שנתחלקה לשבטים, שהרי חילו לף היו חוטחים במרגלים היו נכנסים לחרץ ישרחל מיד, והיתה הלרץ מתחלקת ליוצלי מלריס; לף גם דבריו לריכים עיון, דהלא כלפי שמיע גלית שהם עתידים לחטוף, ולף יזכו להכנס לחרץ. ורלשה למרו (דברים רבה ג): לף זכה משה להכנס לחרץ ישרחל ונקבר במדבר, כדי שיקומו דור המדבר בזכותו לתחיה לעתיד לבוח; והנה למרו (שם ג): כשיבוח חליהו לבשר בשורת הגחולה, יבוחו משה וההרן עמו; וכשבר יקומו משה וההרן יבוחו גם דור המדבר עמם, ולז עתידים דור המדבר לנחול לת הלרץ לשבטיהם, על פי חומו המנין חשר פקד משה כלן. נמלל ללף שבחומו זמן לף יצף תועלת ממנין זה, מכל מקום נלטוו למנותם, דחילו זכו היה התיקון השלם מיד והיו נכנסים לחרץ, ועכשיו שלח זכו וחטחו במרגלים, היה המנין לזורך העתיד כשיקומו לתחיה, דחשל ה' עבר הוה ועתיד הכל חחד, וחומו מנין שמנה משה במדבר הוח נשחי וקייס לעד. (דברי יואל)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. חמר ר' ישרחל לף חיבתי בריה יתירה מכם, לכך נתתי לכם תלוי רחש ודמיתי לתכם לי (מדרש). רבי יונתן רמי כתיב (הושע ג): והיה מספר בני ישרחל כחול הים, וכתיב (שם): חשר לף ימד ולף יספר, לף קשיח כלן בזמן שעושין רלונו של מקום, כלן בזמן שלין עושין (יומח סב:). בפשטות נרחה הכוונה, שבזמן שעושין רלונו של מקום שלז הם במדריגה גבוהה, לז לין להם מספר, ומס לינם עושין רלונו של מקום, שלז לינם במדריגה גבוהה כל כך, לז יש להם מספר. חולם **נועם שלימלך** (בפרשתינו) פירש להיפוך: נכון שלף למנות לת ישרחל שלף יהיה להם מספר, כדי שלף יתבטלו בין החומות, לך כשישרחל הם עושים רלון ה' לין מזיק להם המנין, והוח כשעושים רלונו ודבוקים בה', דפסקינן (יו"ד קצ): דבר הדבוק לריך ביטול נגד כל הדבוק, וכשהנו דבוקים בה' לינם יכולים לבטל חותנו, וזהו שחירך כלן בעושין רלונו של מקום, ולז יכולים ומצוה למנותם ולין מזיק להם, מחמת שהם דבוקים ולף יתבטלו, חבל כשלין עושין רלונו, לז מזיק להם המנין, ולז משה לף ימד ולף יספר; נמלל במה שלוה ה' למנות לת ישרחל, הודיעו בזה שהם במדריגה של עושין רלונו של מקום, ולכן יכולים למנותם, כי לף יזיק להם המנין להתבטל עכשיו לפני החומות, מחמר שהמה דבוקים בה', ובדבר הדבוק לריך שיהיה הביטול כנגד כל הדבוק, ומכיון שה' לינו בטל לעולם, חוב לינם יכולים לבטל חותם. וזהו **נמתי לכם תלוי רחש ודמיתי מתכם לי** בחומרו **שלו לת רחש**, שיכולים למנות מתכם, והטעם הוח מחמר **שדמיתי מתכם לי**, שחתם דבוקים בה', ולכן חוב לינם יכולים לבטל חותם. (שבועות רמח)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. רומס לת רחש גדל לת רחש לף נחמר, חלף שלו לת רחש, כחדם החומר לקיסטנר סב

ריפיה דפלן, כך נתן רמז למה שאו את ראש, שאם יזכו יעלו לגדולה, ואם לא יזכו ימותו כולם (מדרש). כמה גדול שכרן של פרנסי ישראל (ספרי פנחס). ובזוה"ק (ויקהל קצח.) מצותר: בתר ריעא כל גופא גריר, וכל העם נמשכים אחריהם; ועל כן מתאמן השטן ביומר להתגבר על מנהיגי ישראל, כדאמרו (סוכה נב.): היצר הרע מתגבר בתלמידי חכמים יותר מכולם; שבמצוות כן יעלה בידו להטות את לב כל העם אחריו. וזהו **שאו את ראש, שאם יזכו יעלו לגדולה, ואם לא יזכו ימותו כולם**, להם בהם תליא, לפי שיש בכך נשיאות ראש וגדולה לישראל עולם היצר להתגבר ביותר, ואם אין מחזיקים כנגדו חזי טופלים בראשו. (דברי יואל)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. משה הניח כל הגלגולים שעתידים להתגלגל עד גיאת המשיח, וזהו גלגולתם (רמ"ע מפאנו עשרה מאמרות). הנה בו בזמן שנצטוה לפקוד את ישראל, עדיין היה בטרם שנגזר עליהם שימותו במדבר, ואכתי היה באפשר שיכנסו לארץ מיד ויהיה התיקון השלם, ולפי מצב ישראל בשעה, לא היה באפשרי שיתפרש **לגלגולתם** על מנין הגלגולים, דשם מיתה אין כאן, גלגול אין כאן. ומצינו דבמקרואות אלו נכללו שני כיוונות, אם יזכו ויהיה עולם התיקון מיד, יתפרש **לגלגולתם** כפשוטו, ואם לא יזכו ותגזר עליהם מיתה, וכאשר כן היה לבסוף כשחטאו במרגלים, יתפרש מלשון גלגול, שנכללו בזה כל הגלגולים העתידים. וזהו **שאו את ראש**, שנדרשת לתרי חנפי **שאם יזכו יעלו לגדולה, ואם לא יזכו ימותו כולם.** (דברי יואל)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. הלא לכתיב (תהלים קמז): לא עשה כן לכל גוי, וכן (שם קמח): וירם קרן לעמו (מדרש). היום שה' הושיע אותנו נתקק לדורות, ובכל שנה בשנה היום הזה, נתעורר בו מחדש אותה הישועה שנית. וזהו 'נשרו מיום ליום ישועתו' (תהלים צו), שיום זה מסוגל יותר לישועה משאר הימים (מפרשים הובא בייטב פניט מתן תורתנו נח). ומפשר דלכן צוה ה' למשה לכתוב לישראל את פרטי וזמני גלגוליהם, כדי לחקוק בזה לכל הדורות, כי בשנה הזמנים האלו, יפציע ה' בהם מחדש כאותן ההשפעות שירדו בעת ההוא, אבל להאומות לא כתב שימתי ברכן ושימתי העבירן, וממילא אין להם שום יום שבו יושפע להם השפעות רבות. וזהו **לא עשה כן לכל גוי**, ומה עשה **וירם קרן לעמו**, שבדבר זה נתנשאו רשעם וקרנם של ישראל נגד העמים, אשר רק להם תקק ה' זמנים מיוחדים שבו יושפעו עליהם השפעות גדולות. (ליקוטי תורה שבועות מכב)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. הלא לכתיב (הושע ג): והיה מספר בני ישראל כחול הים, אמר רבי ברכיה והיה מספר הסופר כמספר התורה נתנקק להם, שכך אמר להם על ידי משה (דברים ז): ברוך תהיה מכל העמים (מדרש). **האומות** טוענים שהם מרובים ממנו, ואם כן בדין הוא שיהיו ישראל בטלין ברוב לגבייהו (מדרש). וגרסה דלמלו (שמות רבה ו): אות אחת מן התורה אפילו בחלף לא בטלה; ואמרו (פרי יהושע קידושין ג): ישראל"ל רמזי תיבות י"ג מ"ים ר"בוא מ"ותיות ל'תורה, דכל אחד ממשים רבוא נשמות ישראל הוא כנגד אות אחת מהתורה; ונמצא כיון דישראל ממוזים באומיות התורה, אין שייך בהם ביטול. וזהו **שאו את ראש כל עדת בני ישראל**, ולכאורה הלא אמר שימנו רואין שהאומות הם מרובין, וישראל מועטין כנגדן, לזאת נא לייאב **הדא דכתיב והיה מספר בני ישראל**, ומפרש והולך **מספר הסופר כמספר התורה נתנקק להם**, דמספרן של ששים רבוא ישראל עולה כנגד ששים רבוא אותיות התורה, ואם כן לא שייך בהו ביטול, **שכך אמר להם על ידי משה: ברוך תהיה מכל העמים**, לתין ישראל בטלין בתוכן. (טיב לבב)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. ששים רבוא אותיות התורה הם כנגד ששים רבוא נשמות ישראל שהיו במעמד הנפחר, ולפי שבפרשה זו נמנו כל ישראל **למשפחותם לבית אבותם**, שבהם כלולים כל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות, על כן קורין פרשה זו בטרם קבלת התורה, כדי לקשר ששים רבוא נשמות ישראל בששים רבוא אותיות התורה. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, גביאור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה למיקים

איש על מחנהו ואיש על דגלו

פעם אחת בעת הגזירה של מלכות רוסיה להרחיק היהודים מגבולי המדינה שלשים מיל, והיה הדבר נוגע להרבה בני ישראל אזי אמר אא"ז הרה"ק רבי שמואל אליהו זצוק"ל מזוואלין בליל שבת קודש על הזמר כל מקדש שביעי כראוי לו וכו' שכרו הרבה מאוד על פי פעלו איש על מחנהו ואיש על דגלו דקשה, אם על פי פעלו הרי שכרו במדה ובמשקל ואיך אמר שכרו הרבה מאוד. אלא הפירוש הוא שכרו הרבה מאוד על פי פעלו על פי גזירת אמרי פיו של הצדיק הנקרא פעלו של הקב"ה כמו"ש יראה אל עבדיך פעליך עי"ז שכרו הרבה מאוד כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים לכך אני גוזר להיות איש על מחנהו ואיש על דגלו לא עברו ימים מועטים ונתבטלה הגזירה. **(ישא ברכה מאדזיץ)**

ואלה תולדות אהרן ומשה

מסופר על הגאון מהר"מ מרגליות שכשהי' בן חמש והתחיל ללמוד מסכת בבא מציעא לימדו המלמד את המשנה "אבידתו ואבידת אביו אבידתו קודמת, אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת, מפני שאביו הביאו לחיי עלם הזה ורבו שלימדו תורה מביאו לחיי העולם הבא". והי' נהוג אז בימיהם שבשבת הראשונה להתחלת לימודו, היו עושים קידוש והילד חתן השמחה הי' יושב בראש המסובים, והיה חוזר על המשנה הראשונה שלמד, והנה כאשר התחיל ללמוד את המשנה בפני הציבור שקע פתאום בהרהורים, שאלו אביו: במה הוא מהרהר, ענה לו הילד: הנה כשחזרתי על דברי המשנה נתקשיתי בדברי רש"י בפרשתן עה"פ "ואלה תולדות אהרן ומשה" ופרש"י ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדו תורה מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, ולכאורה מדברי המשנה שלמדתי עכשיו מוכח כי יפה כח המלמד מכח האב, כיון שהאב מביאו לחיי עוה"ז ורבו מביאו לחי עוה"ב, וא"כ למה זה כותב רש"י כי המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב "כאילו ילדו", ותו לא, לאחר שהרהר קצת, קרנו לפתע פני הילד, ואמר: אני חושב שכוונת רש"י הוא לא כפי שלמדני רבי, אלא כך הוא הפי' האמיתי: המלמד את בן חבירו תורה מעל"ה עליו הכתוב היינו שהכתוב מעלה ומרומם אותו הרבה יותר מאביו, שחוץ ממה שמביאו לחיי עוה"ב הוא גם נחשב "כאילו ילדו" הוא בעצמו ובכן דברי רשיז"ל ודברי המשנה יהיו עולים בקנה אחד.

אל תכריתו את שבט הקהתי

פעם באו פרנסי העיר לאניק להתדיין עם רב העיר בפני הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע הרב טען כי אין הוא יכול להתקיים מהקיצבה הזעומה של הקהל, והפרנסים טענו שיש לו די צרכו, ולא עוד אלא שגם אומרים עליו שיש לו חסכונות, השיב להם הרה"ק מבעלזא: עכשיו התיישב לי מאמר תמוה במדרש על הפסוק "אל תכריתו שבט הקהתי" זש"ה אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער, ולכאורה מה הקשר בין שני הפסוקים, אלא בדרך כלל צרה עינם של הבריות בלויים המתפרנסים מכספי הציבור, ורוצים תמיד לגזול מהם "דלותם" ולהוכיח שיש להם כסף סמוי, ואין צריכים להחזיק בהם, לפיכך הזהירה תורה "אל תכריתו - אוכל מפי - שבט הקהתי", ואל תדכאו עני "בשער" בכל מיני השערות שיש לו ממון בסתר.

ויקח משה את כסף הפדיום

שח הרה"ק רבי יצחק מנעשכיז זי"ע שהעולם טועים במה שיאמרו שמה שאומרים שסעודת פדיון הבן נחשבת כפ"ד תעניתים נמצא באיזה ילקוט או מדרש, שאין נמצא מזה בשום מקום, רק הוא נובע מאמרי פיו של אביו הקדוה"ט מו"ה רבי מרדכי זצ"ל מנעשכיז זי"ע שאמר שבכל התורה כתיב כסף הפדוים ורק כאן כתיב כסף הפדיום שהוא אותיות פ"ד יום, לרמז על זה. **(אילנא דחיי)**

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו וישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ואחה הפקד את הלוים. כתב הרב בעל הטורים ז"ל הפקד, ב' במסורה. הכא, ואידך (תהלים קט) 'הפקד עליו רשע', וזה שאמרו 'אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה', וזה הוא הפקד את הלוים שנעשו שוטרים, הפקד עליו רשע עכ"ל, ודברים אלו מרפסין איגרא וגם מאמר חז"ל שהביא אין להם ביאור. **ובדרך צחות אמרתי בפירוש הדברים, על פי מעשה שבא לידי,** בהיות פה רב חשוב וביקש מאנשי הקהל שיהנו אותו בסך מסויים והיה קשה עליהם להוציא סך כזה מקופת הקהל, על כן היו מסרבין לגדול הזה למלאות בקשתו, ונזרק מפיו מאמר זה לנגדם ואמר, 'אין אדם נעשה ראש מלמטה עד וכו'. **ואמרתי להמליץ בעדם** כי הכרתי אותם שהם יראי ה' באמת, ובקרבם הם רחמנים וגומלי חסדים, אך בהיותם ממונים על קופת הקהל ואי אפשר להם להכביד עול על הקהלה העניה, מוכרחים הם להראות כאילו הם אבירי לב, הגם שלבם עליהם יכאב על שלא יכלו למלאות בקשת הרב הגדול הזה. **וזה שאמרו, אין אדם נעשה שוטר וממונה על ממון הקהל אלא אם כן נעשה רשע מלמעל"ה, היינו רק מן השפה ולחוץ הוא מראה עצמו כרשע, אבל באמת בקרבו הוא רחמן ואיש חסד.** **(קדושת ציון)**

כולל עצי חיים

צדקת

רבי מאיר בעל הנס

מיסדם של רבותינו ק' ועוק"ל לבית

סיגוט • סאטמאר

אלקא דמאיר עינינו

החזקת אב"ש עניי ארץ ישראל על טהרת הקודש

וְכֵן יְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וְיָשָׁרִים כֻּלָּהּ

באותות כבוד העדכה והוקרה, ומתוך לב מלא שמחה ושירה, נשגר ברכת מזלא טבא, אל מול פני מעלת כבוד האי גברא רבא, רב פעלים לתורה ולתעודה במסירות רבה, פאר מקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו, נושא בעול במשא הקודש יומם ולילה בהתמסרות רבה ועצומה למען הרמת והחזקת כוללינו, כבוד שמו תפארתו, על ישראל הדרתו, ה"ה

כ"ק הרב הגה"צ

רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א

רב קהל יצב לב ד'סאטמאר 15 עיר.

נשיא כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

בני הביבי ויקידו של מרן רביה"ק זי"ע מייסר כוללינו

לרגל אירוסי נכדתו למז"ט בשעטו"מ

הכלה החשובה שתחי' בת חתנו

הרה"ג ר' **משה הורוויץ** שליט"א

עב"ג הבחור החתן החשוב מו"מ בתוי"ש

הרב **יחזקאל שרגא טייטלבוים** שליט"א

בן הגה"צ ר' **חיים צבי טייטלבוים** שליט"א

רב ביהמ"ד "ישראל שלום" דקהילתינו הק' בקרית יואל יע"א

נכד כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וזאת הברכה, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע של שמחה, וזכות מעשיו הכבידים למען הפרט והכלל, ילווה אותו על כל צעד ושעל, ואלקא דמאיר יענהו בכל משאלות לבו לטובה, בשכר פעולותיו הטובים לעניי אדה"ק, וזכות קיום רצון קדשו והמשכת דרכו של אביו מרן רביה"ק זי"ע יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב

החותמים למען שמו בכבוד והערכה

הנהלת הכולל בארה"ק

הנהלת הכולל בארה"ב

רבני ולומדי הכולל

במדרש ילקוט בפרשתן אי' בשעה שקבלו בני ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם ואמרו מה ראו אלו להתקרב יותר מאלו, סתם הקב"ה את פיהם ואמר הביאו לי ספרי יוחסין שלכם כשם שבני מביאין שנאמר ויתילדו על משפחותם וכו'.

ויל"פ עפי"מ שראיתי בספר זכור ושמור שמביא בשם שמנה לחמו להקשות דהיאך נתנה תורה בשבת והא קי"ל בש"ע (יו"ד סי' רמ"ה) שאין קורין לכתחילה בשבת, דהיינו שאסור ללמוד דבר חדש בשבת (מפני הטורח) ואין לך דבר חדש כמו נתינתה, ותירץ עפ"י המדרש דישראל אמרו נעשה ונשמע עד שלא שמענו כבר קיימנו דהאבות קיימו את התורה קודם נתינתה וא"כ לא הי' התורה דבר חדש, משא"כ גבי אוה"ע שהי' דבר חדש.

וז"ש בשע"ה שקבלו ישראל את התורה דהיינו ביום שב"ק ואפ"ה קבלו ישראל את התורה על אף שהי' דבר חדש, א"כ מה ראו להתקרב אלו יותר מאלו א"ל הקב"ה הביאו לי ספר"י יוחסין שלכם, דייקא "ספר" יוחסין, שיש להם הס"ת כבר בירושה להם מייחוס אבותיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב שקיימו את התורה עד שלא ניתנה וגם אצלם מימיהם של אבותיו לא פסקה ישיבה מהם ואין כל חדש אצלם שפיר השעה מוכשרת לכך וע"כ ניתן להם התורה.

(אלופי יהודה)

☆

איש על דגלו באותות לבית אבותם, במדרש פליאה איתא אל תיקרי באותות אלא באותיות לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קבה אל, והיא פלאי.

ויבואר עפי"מ דאי' בספר עשרה מאמרות דבדגלים היו כתובין האותיות מהאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב כסדר זה, שבדגל הראשון הי' כתוב האות א' של אברהם, האות י' של יצחק, ואות י' של יעקב, וכמו"כ על דגל השני הי' כתוב ע"ז הדרך, הב' מאברהם, הצ' מיצחק, והע' מיעקב, וכן על דגל השלישי היה כתוב, הר' מאברהם, הח' מיצחק, והק' מיעקב, ועל דגל הרביעי היה כתוב, המ' מאברהם, הק' מיצחק, והב' מיעקב, ונשאר הה"א מאברהם שהיתה פורחת באויר ומחופפת על ישראל שלא ישלוט בהם שום רע, עכ"ד.

ולכאורה קשה הלא לפי הסדר הי' צריך ליכתב הה"א שזה קודם למ"ם והמ"ם יהיה פורחת באויר, אך התי' ע"ז הוא שהש"ת לא רצה להזכיר על בניו הנעימים שום שם של קללה ח"ו ואם הי' כתוב כסדרן דהיינו הה"א מאברהם, והק' מיצחק, והב' מיעקב, הי' יוצא ממנו האותיות קב"ה שהוא לשון קללה ח"ו, וע"כ הי' מהכרח שהה"א דייקא יפרח באויר והמ"ם תיכתב על המפה, (ובזה כתב בספר אבן שלמה (להגה"צ אב"ד שאמלוי זצ"ל) לפרש עה"פ ודגלו עלי אהבה, ודרשו חז"ל אל תיקרי ודגלו אלא ודילוגו, דהיינו ודגל"ו על אהבה שמהדגלים אנו רואים האהבה שהקב"ה אוהב את ישראל וע"ז דרשו אל תיקרי ודגלו אלא ודילוג"ו עלי אהבה, שע"י הדילוג שדילג הקב"ה על הה"א כדי שלא יהיה ח"ו קללה על ישראל מזה אנו רואים האהבה).

ובזה יבואר המדרש איש על דגלו באותות אל תיקרי באותות אלא באותיות לבית אבותם, דהיינו שיכתב האותיות מהאבות הק' על הדגלים כנ"ל ולפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קב"ה אל, שע"י שראה "והנה ישראל שוכן לשבטיו" וראה את סדר האותיות על הדגלים הבין שהקב"ה לא רצה שיהא האותיות כסדרן כדי שלא יצא הצירוף קב"ה, ולכן שפיר אמר מה אקוב לא קב"ה אל.

דורש טוב

שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' במספר שמות וגו'. ודייקו בזה דתיבות "במספר שמות" לכאורה מיותר.

אלא יבואר על פי מה דמתאמרא בשם אחד מהגדולים בהא דאיתא בגמרא (יומא כב:): רבי יונתן רמי, כתיב (הושע ב, א בהפטורת השבוע): **"והיה מספר בני ישראל כחול הים"** וגו', וכתיב (שם) **"אשר לא ימד ולא יספר"**. אלא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום (לא ימד ולא יספר), כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום (והה' מספר וגו'), ע"ש. **והקשה**, והלא אם ישראל אין עושין רצונו של מקום, ומספרם כחול הים, ובשעה אחת יכולים לעשות תשובה שלימה ולהיות עושים רצונו, והיאך אם כן אפשר שיתרבו מיד להיות בלי מספר.

ותירץ על פי מה שמצינו שצדיק אחד שקול נגד כמה וכמה אנשים [כמו יאיר בן מנשה, שכתוב עליו (יהושע ג, ה): "ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש" ואמרו חז"ל (סנהדרין מד.) שהיה שקול כנגד ל"ו איש, רובה של סנהדרין]. נמצא, שאם אין עושין רצונו של מקום, יש להם מספר לישראל, **אבל אם עושין רצונו אז אמנם שקול כל אחד כנגד כמה וכמה, ואם כן אין להם מספר.** עד כאן דברי פי חכם חן.

ולפי זה, אכן שמותם של בני ישראל יש להם מספר, אבל בני ישראל עצמם אין להם מספר כשעושין רצונו של מקום, שהרי אז אחד שקול כנגד כמה, לכן אמר הפסוק "**במספר שמו"ת' שרק שמותיהם יש להם מספר, אבל הם עצמם אין להם מספר.** ומדוייק שפיר.

אבני שוהם

(נדפס בס' 'נחלת יעקב' לאביו, אמשטרדם תפ"ד)

מתוך ההקדמה לספר במדבר

המשכן, המשך מעמד הר סיני

אחר שביאר תורת הקרבנות בספר הקודש [ספר ויקרא], התחיל עתה [בספר במדבר] לסדר בספר הזה, המורה שנעטרו בענין מועד [– המשכן]. וכבר הזהיר [בספר ויקרא] על טומאת מקדש וקדשיו לדורות. עתה יגביל לנו המקום בהיותו במדבר, כמקדר הגביל הר סיני בהיות הכבוד שם[א]. ולזה: "והזר הקרב יומת" (במדבר ג טו), כמקדר למעל שם: "כי קרוב יקקל" (שמות יט יג). ולזה: "ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו" (במדבר ד כ), כמקדר הזהיר שם: "פן יהרסו אל ה' לראות" וגו' (שמות יט כא). ולזה: "ושמרתם את משמרת הקדש, ואת משמרת המזבח" (במדבר יח ה), כמקדר למעל שם: "וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו" וגו' (שמות יט כב), "והכהנים והעם" וגו' (שמות יט כד).

הטעם שנאמר 'במדבר סיני באהל מועד'

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: (פרק א פסוק א)

בעבור[ב] שהפסיק במות המשיטה והיובל, שמעמו שהיו בהר סיני, חזר ומעל כאן שהיה הדבור הזה "באהל מועד", ככל הדברים שכל הזכיר מתחילת ספר ויקרא. וכן יהיו כלם מכאן ואילך באהל מועד. כי מעת שהוקם המשכן: "ויקרא אליו משה מאהל מועד", לא נדבר לו אלא משם[ג]. והזכיר כאן "במדבר סיני", להגיד שלא נסעו משם עד שעמנו[ד], כי המנין השני היה בערבות מואב [בסוף הארבעים שנה, לכן הזכיר כי המנין הראשון היה לפני שעזבו את הר סיני], והדבור [והציווי בערבות מואב נמי היה] באהל מועד.

מעשה חש"ב

א רבינו מבאר שהגבלות במשכן היו מקבילות להגבלות שהיו במתן תורה בהר סיני, כדלהלן:

בהר סיני	במשכן
כי סקול יסקל או ירה יירה	וזר הקרב יומת
פן יהרסו אל ה' לראות	ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו
וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו	ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח

והנה דברי רבינו כאן יסודם במש"כ רבינו (בהקדמה לפרשת תרומה) הדמיון בין המשכן למתן תורה על הר סיני, שאותה השראת השכינה שהיתה בהר סיני היתה על המשכן, אלא שבהר סיני היה זה בגלוי, גדלות מעמד הר סיני, ובמשכן היה זה בסתר. בהר סיני היתה זו פעם אחת, ואילו במשכן היה באופן תמידי. וז"ל רבינו:

"ושוה המשכן הוא שיהיה הכבוד משכן שכן על הר סיני שוכן עליו כנספר. וכמו שנאמר שם (שמות כה ט) **'וישכן כבוד ה' על הר סיני', וכתיב** (דברים ה כא) **'הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו', כן כתוב במשכן 'וכבוד ה' מלא את המשכן'** (שמות מ לה). **והזכיר במשכן שני פעמים 'וכבוד ה' מלא את המשכן'** (שם פסוקים לד לה) **כנגד 'את כבודו ואת גדלו'. והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני, וכבא משה היה מליו הכבוד משר נדבר לו בהר סיני, וכו'. והמסתכל יפה בכתובים הנאמרים במתן תורה ומבין מה שכתבנו שם, יבין סוד המשכן וביח המקדש".**

*

ב רבינו מבאר כאן שני דברים: א. למה הוצרך לומר 'באהל מועד', הרי בתחילת ספר ויקרא נאמר שהדיבור היה מאהל מועד, ומשם ואילך תמיד היה הדיבור מאהל מועד. ב. למה הוצרך לומר 'במדבר סיני', הרי ממה שנאמר כאן 'באהל מועד' ידעינן כבר שהאוהל מועד היה במדבר סיני, שהרי מקבלת התורה בשנה הראשונה ועד כ' אייר בשנה השנית היו ישראל חונים במדבר סיני. וכאן הרי הדיבור היה בשנה השנית באחד לחודש אייר.

ג פירוש, כיון שבסוף חומש ויקרא, בפרשת בהר נאמרה מצות שמיטה ויובל ושם נאמר 'בהר סיני', ולא באהל מועד, א"כ היו יכולים לטעות ולומר שמכאן ואילך נאמרה כל הפרשיות בהר סיני, לכן חזר לומר כאן 'באהל מועד', כי מכאן ואילך היה הדבור שוב מאהל מועד.

ד פירוש, שהכתוב קמ"ל שעד כ' אייר שנסעו ממדבר סיני כבר גמרו לספור את כל כלל ישראל. דהרי דבר פשוט שלא ספרו את כל כלל ישראל ביום אחד, כמו שכתב רבינו לקמן (א יח) "אבל לא נשלם המנין ביום אחד, ולכך חזר ואמר (שם, פסוק יט) 'ויפקדם במדבר סיני', להודיע שהיה במקום ההוא, לא ביום ההוא".

סדר הדגלים לפי מהלך השמש, וסדר השבטים לפי סדר חשיבותם

בתחילת הפרשה (פרק א פסוק א) איתא הציווי לספור את ישראל, ומפסוק יז והלאה איתא שספרו את בני ישראל, ומפורט מספר כל שבט ושבט, ובפסוקים מה – מו כתוב מספר סך הכל שהיו בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה, 'שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים'. והנה בפרק ב הכתוב מפרט סדר ארבעת הדגלים והמחנות, איזה שבט היתה ראש הדגל, ובאיזה צד חנה, והשבטים שחנו עמו. והכתוב חוזר ומפרט את מנין הפקודים של כל שבט ושבט, ומנין של כלל ישראל יחד.

הטעם שנזכר עוה"פ מנין השבטים: כתב רבינו לא מפני שספרו עוה"פ, אלא כיון שעברו עשרים יום מאז שמנו אותם בראשון לחדש השני, עד שסדרו את הדגלים, בא הכתוב להודיע נסי ה' שבתוך עשרים יום משעה שמנאם עד שסדרו את המחנות לא מת מהם אדם, אף שהיו עם גדול.

סדר הדגלים, וסדר השבטים

סדר הדגלים בקרא הוא: **מזרח – דגל יהודה.** והשבטים החונים שם: יהודה, יששכר, וזבולן. **דרום – דגל ראובן.** והשבטים החונים שם: ראובן, שמעון, וגד. **מערב – דגל אפרים.** והשבטים החונים שם אפרים, מנשה, ובנימין. **צפון – דגל דן.** והשבטים החונים שם: דן, אשר, ונפתלי. **וטעם סדר זה** כתב רבינו שיהודה היה הראשון כיון שהוא היה המלך, ואחריו דגל ראובן שהוא היה הבכור, ושני דגלים אלו היו מבני לאה, [וגם שבט גד בא עמהם שהיה בכור שפחתה] ואחריו דגל אפרים, בני רחל, ולאחרונה דגל דן, דגל בני השפחות וז"ל:

"**והנה הפלוגות** [סדרן של רוחות העולם] **תחלתן מן המזרח, כמהלך השמש** [שעולה במזרח]. **ומחניו הללוש** [שהוא הצד השני שהשמש זורחת בו] **ומחניו המערב, ומחניו הלפון. ושמו דגל יהודה במזרח, כי הוא נוסע בראשונה שהוא הנגיד** [המנהיג], **כמו שמוס ה', 'יהודה יעלה בתחלה'. ולמולו** [ואחריו] **בלדוס, לכבוד הבכורה. והנה שני הדגלים הסמוכים** [יהודה וראובן] **היו ללמה** [של שבטי בני לאה], **עם** [גד] **בכור שפחתה, הנולד על ברכיה** [פירוש, דבכל דגל היה שלשה שבטים, ובשני הדגלים היו חמש מבני לאה, והיה חסר שבט אחד, הכניסו את שבט גד שהיה בכור זלפה שפחת לאה]. **ודגל למה לבני רחל, כמערב. ודגל בני הלמנות** [בני השפחות] **בלפון למחונים**".

והביא רבינו דברי המדרש (רבה, במדבר ב' ט) שמפרש בארוכה סדר הדגלים וסדר השבטים לפי חשיבותם:

"**וכשם שברית הקב"ה מרכבת רוחות העולם... וכנגדן, סדר הקב"ה הדגלים למשה. ממר לו:**

מזרח, שממנו יולא אור לעולם, יהי כנגדו יהודה שהוא בעל מלוכה. ועליו שבט יששכר, שהוא בעל תורה. ועליו מטה זבולון, שהוא בעל עשירות, כמה דתימר 'זבולון לחף ימים ישכון'... [והם] יסעו כראשונה, כמו שנאמר 'ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם'".

רוח	דגל	השבטים החונים שם	משמעות הדגל	משמעות הרוח	מספרם
מזרח	יהודה	יהודה יששכר וזבולון	מלוכה, תורה, עשירות	זריחה ואור	**והם יסעו בראשונה**, משום שהמלך נוסע בראש

"דרום, טללי ברכה ושמש ברכה יולאין ממנו לעולם, יהי כנגדו ראובן שהוא בעל תשובה. ותשובה מדה טובה, וחימיו של הקב"ה כאין לעולם כשעה שעושין תשובה. ועליו גד, שהוא בעל גבורה, ושמעון כאומץ לכפר עליו. ושניים יסעו שתשובה היא שניה לתורה".

רוח	דגל	השבטים החונים שם	משמעות הדגל	משמעות הרוח	מספרם
דרום	ראובן	ראובן שמעון וגד	תשובה	טללי וגשמי ברכה	**שניים יסעו**, שתשובה היא שניה לתורה

"מערב, מולדות שלג ומולדות ברד וקור ומוס. וכנגדן מפרים ומנשה ובנימין. ושכינה לעולם במערב כנגדו בנימין, שנאמר 'לבנימין אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו'. ושליטים יסעו, נאה לתורה ולתשובה וגבורה, כדי שיתגבר אדם בתורה, ויתגבר על יצרו".

רוח	דגל	השבטים החונים שם	משמעות הדגל	משמעות הרוח	מספרם
מערב	אפרים	אפרים מנשה ובנימין	גבורה	אוצרות שלג וברד, קור וחום	**שלישים יסעו**, שגבורה נאה לתורה ולתשובה

"לפון, משם יולא החושך לעולם. וכנגד שבט דן, למה? שהוא החציך העולם בעבודה זרה שעשה, שנאמר 'ולא המחד נתן דן'. ועליו שבט אשר, להגיד את החשך, שנאמר 'וטובל בשמן רגלו'. ועליו שבט נפתלי, שהוא בעל ברכה. למחונה יסעו, שכל מי שעובד עבודה זרה, הולך למחוץ ולא לפניו".

רוח	דגל	השבטים החונים שם	משמעות הדגל	משמעות הרוח	מספרם
צפון	דן	דן אשר ונפתלי	חשך אור וברכה	חושך	**לאחרונה יסעו**, שעובד ע"ז, הולך לאחור

ומסיים רבינו: "**היה הכל בחכמה ובכוד וגדולה ליקרלה, ולכך יזכיר הכתוב הכל בפרט**".

מאמר המשך:

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, שְׂכַר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ

(אבות פ"ה י"ד)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

כ"ה לשון המשנה (פ"ה י"ד): "ארבע מדות בהולכי לבית המדרש, הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו". וב'רש"י' פירש: "דאינו לומד רק שומע אחרים הלומדים". וב'רע"ב' פירש: "הולך לשמוע אבל אינו שונה ולומד, ולא מבין", עי"ש. וכעת נמשיך לבאר מה שהתחלנו כבר בשבוע העבר, מהותו של מדה הזו.

והנה ב'רבינו יונה' פירש המשנה באופן מחודש וז"ל: "אין פירושו שאינו עושה כלל מכל מה ששומע בבית המדרש ואינו מקיים המצות, שאם כן רשע גמור הוא כי אין הרשע בעשיית העבירות בלבד כי גם הנמנע מעשיית המצות נקרא רשע, ואם אינו עושה לא מצות ולא עבירות רשע גמור הוא ועל זה אמרו בירושלמי ברכות (פ"א ב') הלומד ואינו עושה נוח לו שנהפכה לו שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם, ואך פירושו הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו **שאינו מחזר אחריהם לעשותם אבל כשיבואו לידו יעשה אותן**, ועל דרך מקרה מקיים המצות ולא בקביעות כי הולך בהבלי העולם, אך איננו רשע ושכר יש לו", עי"ש.

וב'מרכבת המשנה' [להגאון רבי יוסף אלשקר ז"ל] פירש: "דמיירי באינו מקיים המצות שסברתו שתלמוד עדיף והמעשה יבוא מעצמו, ובודאי שיקרא רשע גמור שיודע את רבו ומכוין למרוד בו, אולם סוכ"ס יש לו שכר על הלימוד אע"ג דמקבל עונש על מה שאינו מקיים", עי"ש. וכנראה לרבינו יונה כיון דרשע גמור הוי אינו מקבל שכר גם על הלימוד, ויש להאריך בזה ועוד חזון למועד.

והרשב"ץ פי' בספרו 'מגן אבות' בזה"ל: "העשייה במקום היה אם נפרש אותה לענין מעשה המצוות איך יהיה מי שהולך ואינו עושה שכר הליכה בידו והלא אמרו בירושלמי הלומד ואינו עושה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם, ואפשר לפרש הולך ואינו עושה שהוא עוסק בתורה **ולא בגמילות חסדים**", עי"ש, דהיינו כיון דמקיים מצוות יש לו שכר הליכה, אבל אם אינו עוסק בגמ"ח **אין לו שכר עשיה**.

וב'מדרש שמואל' פירש גם באופן נעים, וז"ל: "ואפשר דאלו הארבע מדות מיירי **במי שנזדמן לו מעשה מצוה אחת בעת הליכתו לביהמ"ד**, באופן שאם ילך לבית המדרש **יתבטל מן המצוה ואם יעשה המצוה יתבטל מהליכת ביהמ"ד**, ע"כ אמר כי יש ארבע מדות יש שיעשה עיקר מהליכתו לביהמ"ד ואף אם יתבטל מן המצוה ולא יעשנה ועז"א הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו, ויש שירצה לעשות מצוה אפי' אם יתבטל מהליכת בית המדרש ועליו אמר עושה ואינו הולך שכר מעשה בידו, ויש אחר שמשתדל בעוז ותעצומות לזכות לשתיהם, אף אם כפי הטבע הוא דבר הנמנע וזהו ברוב חריצותו והשתדלותו זכה לשתיהן הולך ועושה חסיד, ויש מי שהיה לו פנאי לעשות שתיהן והוא לא עשה אחת מן שתיהן זהו רשע גמור", עי"ש.

ועי"ש עוד דפירש באו"א וז"ל: "ואפשר עוד לפרש עם מה שאמר דהמע"ה אשרי תמימי דרך כלומר שאפי' בלכתם בדרכם הם תמימים, ופירש מה הוא התמימות ואמר ההולכים בתורת ה', כלומר כי אפי' בעת הליכתם בדרך הם עוסקים בתורת ה' ואינם בטלים, ולז"א התנא שהולך לבהמ"ד ובשעת הליכתו אינו עושה כלומר אינו לומד בדרך עם כל זה שכר הליכה בידו, והאיש אשר הוא עושה ואינו הולך כלומר שאינו רוצה להלוך כדי שלא יתבטל מלימוד התורה בעת ההליכה, וע"כ הוא עושה ולומד ואינו הולך שכר עשיה בידו, הולך ועושה חסיד כי אפי' בעת הליכתו הוא עושה ומפנה לבו לעסוק בתורה זה הוא חסיד כי עשה מה שאינו בדרך טבע, לא הולך לבית המדרש ואפי' בשבתו בביתו אינו עושה ואינו לומד רשע"" עי"ש.

והגאון ר' יוסף יעב"ץ ז"ל פירש לאחר שהביא את פירושו של רבינו יונה, בזה"ל: "וקושתו נצחת היא אבל פירושו אינו נכנס באזני, ומתוך הדוחק אפשר לפרש המחזיק ידי הלומד כי הוא כאילו הולך לבית המדרש כי הליכתו של זה תלויה בו, כי

לא היה הולך שם אלמלא מעות של זה כי אין סיפוק בידו, ועושה ואינו הולך הוא התלמיד עצמו, גם יתכן לפרש כי המחזיק הוא העושה וההולך הוא הלומד כי בעבור העושה נתן לו מעות והעושה היא הלמידה שאם לא כן, מאי טעמא בית המדרש היה ראוי לומר בשומעי דברי חכמים, ואני מתוך הדחק פירשתי כן", עי"ש.

ועי' ב'מאירי' שפירש בא"א, וז"ל: "כלומר שהולך וגולה למקום תורה, ואינו עושה ר"ל שאין למודו מצליח ואינו עולה בידו, מ"מ שכר הליכה בידו ונגמל עליה, עושה ואינו הולך כלומר שאינו מטריח עצמו לילך למקום שמרביצין בו תורה, אבל מתעסק בתורה בביתו ועולה בידו, אעפ"י שאם היה הולך למקום תורה היה עולה בידו יותר ויותר, מ"מ שכר מעשה בידו, הולך ועושה חסיד שמתעמל כל כך לאהבת חתורה" וכו', עי"ש, דהיינו כפשוטו ממש דמקבל שכר על **הגלות והטירחא דמתעמל על התורה, אע"ג דאינו מצליח.**

וב'ספורנו' נמי פירש באופן מחודש: שבהליכה לבית המדרש יזכה האדם במה שיכבד את התורה ואת מי שנתנה במה שיטרח ללכת ולבקשה במקום הוועד וכו' עי"ש, דהיינו דבזה דהולך לבקשה **מכבד את התורה** וע"ז מקבל שכר.

ועי' בשפת אמת על מסכת אבות שפירש ג"כ באופן חדש וזל"ק: יש לפרש הליכה נקרא **צורך אסיפת הקהל לפקח על עסקי רבים וכדומה** והעשיה גוף הלימוד, אי נמי **שהולך על דעת ללמוד והסוף היה שלא למד שנמנע עבור איזה סיבה,** אבל כשהלך מיד על מנת שלא לעשות אינו בכלל הולכי לבית המדרש", עי"ש.

ובספר 'מילי דאבות' פירש, ש'הליכה' היינו שלומד בפני עצמו ו'עשיה' היינו שלומד עם תלמידים, ומבואר בירושלמי (ברכות פ"ה ה"א) אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח, ויש לומר דקל וחומר הוא שהלומד בבית המדרש אינו שוכח לימודו שהרי בית המדרש קדושתו חמורה מבית הכנסת, ועוד אמרו בגמרא (עירובין נד.) מאי דכתיב לחיו כערוגת הבושם, אם משים אדם עצמו בערוגה זו שהכל דשין בה, וכבושם זה שהכל מתבשמין בה, תלמודו מתקיים בידו, היינו שהמלמד לאחרים תלמודו מתקיים בידו ואינו שוכח, וזה פירוש משנתינו הולך ואינו עושה היינו שהולך מביתו לבית המדרש הקבוע ללמוד אבל אינו מלמד לתלמידים, אדם זה שכר הליכה בידו פירוש יש לו שכר בהליכתו לבית המדרש, ושכרו הוא שאינו שוכח תלמודו מפני שלומד בבית המדרש, עושה ואינו הולך היינו שלומד בביתו עם תלמידים, שכר מעשה בידו פירוש יש לו שכר על שלומד עם תלמידים, ושכרו הוא שאינו שוכח לימודו אף שאינו לומד בבית המדרש אלא בביתו, הולך ועושה חסיד הוא העושה לפנים משורת הדין כי מפני שהולך ללמוד בבית המדרש זוכר את לימודו לעולם, ובכל זאת מוסיף פעולות כדי שיזכור תלמודו ולא ישכחנו, והוא גם עושה היינו שלומד עם אחרים לכן נקרא חסיד", עי"ש.

ובדרך רמז נפלא מצאתי בין פנינים היקרים שבספר 'לב אהרן' על מס' אבות, מה שביאור מרן כ"ק אדמו"ר שליט"א את מאמר המשנה 'הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו', בהקדם מה דאיתא במדרש (ויק"ר פל"ה ס"א) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך (תהלים קיט נט), אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. והקושיא מפורסמת האיך יתכן שהיה דוד המלך עליו השלום מבקש לילך בכל יום ויום למקומות שונים אשר לא לה' המה.

וכבתוב לבאר ע"פ המבואר בספה"ק (אור החמה וישב קצב.) סגולה להשיג דברי תורה, לצייר לפניו צורת רבו, ואז יהיה התלמיד ככחו ממש. עוד כתבו (אוהחה"ק ר"פ קדושים) כאשר יצייר דיוקנו של אביו או רבו, יתוסף בו קדושה וינצל מן העבירה, ולזה אמרו ביוסף (סוטה לו:) נראתה לו דמות דיוקנו של אביו.

ומרן שליט"א מעתיק את דברי מרן הייטב לב (פ' פנחס) שהביא עובדא אשר היה בימי האי סבא קדישא רבי נפתלי מראפשיץ זללה"ה באחד מגדולי תלמידיו שכמעט בא לו בשוגג להכשל באיסור חמור רח"ל, וראה בהקיץ צורת רבו הקדוש ונרתע ושב לאחוריו, ואחר כך נודע הדבר כי זכות רבו רגליו ישמור. ובזה פירש בייטב לב מה שאמר משה רבינו, יפקוד ה' וגו' איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם, כלומר אפילו בעת שיצא, יהיה לפניהם צורתו כמו בעת אשר יבא, עכ"ד.

ובכן י"ל כי דוד מלך ישראל בכל יום ויום היה מחשב למקום פלוני אני הולך, כדי שיראו בני אדם את צורתו וימנעו מלחטוא, אמנם באמת בני דורו לא היו צריכים לזה שהיו טהורים וקדושים מאליהם, לכן ורגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כדי שלומדי התורה יראו צורת פניו המאירים, ועל ידי זה יזכו להשגת התורה, וכדאיתא במדרש (ויק"ר פ"כ ס"א) על מה שנאמר במעלת דוד (שמואל-א טז יב) וטוב רואי, אמר רבי יצחק טוב רואי בהלכה, כל הרואהו נזכר לתלמודו.

ובאופן זה מבאר מרן שליט"א שנרמז כאן מדריגת הצדיקים הקדושים, הולך, פי' שהולך לבית המדרש לאחר הסתלקותו להתגלות בפני התלמידים כדי להאיר עיניהם בתורה או להצילם מן העבירה, הגם שאינו עושה מצוה בפועל, דכיון שמת נעשה חפשי מן המצות (שבת ל.), מכל מקום שכר הליכה בידו, כי מקבל שכר על הליכה זו שטורח עצמו לירד לעולם הזה להאיר עיני התלמידים בתלמוד תורה ולהצילם מעבירה, ובזה נתרבו זכיותיו, ודפח"ח.

ברוך מבנים אש"ר

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר ברכת הודאה, מזלא טבא וגדריא יאה, לידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, עסקן נמרץ לכל דבר קודש, עוזר ומטיב לכל מבקש, אז"ר כגיבוד חלציו למען מוסדותינו הק' בלונ"ח יומם וליל, אין גומרין עליו את ההלל, נודע לתהילה, מופלג בכל מעלה, מאש"ר שמינה לחמו והוא יתן מעדני מלכים, שמו הטוב מהולל בכל השבחים

מו"ה אשר וועלויג הילל בלייך הי"ו

מגדולי עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל שמחת הולדת נכדו ני"ו למזל טוב

אצל בנו האברך החשוב והמופלג בתורה ויר"ש

הר"ר **משה יצחק בלייך** הי"ו

חתן ידידינו החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה

הרה"ח ר' **יעקב אליעזר ווערצבערגער** הי"ו

מראשי ועד החינוך דמוסדותינו הק' בקרית יואל יע"א

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יחזקאל סאטמאר

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

חוקים להורותם

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני עירוב תבשילין - מאכלי חלב

היות שבשנה זו חל יו"ט שבועות בערב שבת, לכן הצגנו כאן כמה פרטי דיני עירוב תבשילין

מין העירוב

נוהגים העולם להניח תבשיל ופת לעירוב תבשילין.

צריך שהעירוב יהא מין תבשיל, ומי שבכוונתו גם לאפות מיו"ט לשבת, מניח גם פת לעירוב.

והנה בזמנינו אינו מצוי כ"כ אפיה ביו"ט, ולא היה צריך להניח פת, והעולם נוהגים להניח להעירוב גם דבר אפוי, ואפשר הטעם משום דמניחים לחמם מיו"ט לשבת חלה או קוגל על האש דנחשב אפיה, אולם יש לדון האם נחשב אפיה, כיון שהם אפויים כבר, והיה די להניח רק תבשיל מחמת ההכנה, ואף אם נותנים על האש בשר או דגים שאינם מבושלים, ואפי' בלא רוטב, יש לצדד דאינם בכלל אפוי אלא בכלל תבשיל, דדוקא מיני פת נחשב אפיה (הגאון ר' משה שאול קליין שליט"א).

מין התבשיל

נכון להניח מאכל חשוב כמו חתיכת דג, והרבה נוהגים להניח ביצה [ויש להקפיד שתהא שיעור כזית].

צריך להניח תבשיל שמלפת את הפת, דבכך ניכר שעשוי לכבוד שבת, ובערוה"ש ובבא"ח כתבו דמניחים ביצה כיון דשאר מאכלים יכולים להתקלקל, וא"כ בזמנינו שפריז'דער מצוי, יכולים לקיים ההידור שכתב בשל"ה (סוכה פ' נר מצוה) ומובא במשנ"ב (סק"ח), דכל איש השמח במצוה, יקח תבשיל חשוב, כחתיכת דג חשוב, או בשר או תרנגול ממה שחננו ה', ולגבי בשר בזמנינו יש שהסתפקו האם נחשב מלפת את הפת, דאין אוכלים אותה עם הפת כמו דגים (הגרמשי"ק שליט"א), ובדגים יוצאים גם דעת רש"י (עי' שעה"צ סקכ"ג) דבעי' תבשיל שאין אוכלים בכל יום, ובשר בזמנינו אוכלים בכל יום.

מין האפוי

הידור ליטול פת שלם, ואם יש לו פת שאינו שלם ומזונות שלם, יטול המזונות.

מבואר באחרונים דיקח "פת שלם", ובשו"ת שבה"ל (ח"ט סי' קכ"ט אות ב) משמע דמזונות שלם עדיף על חצי פת, ויש להסתפק האם שייך בזה שאר דיני קדימה, כגון חביב או נקי.

בישול מיוחד לצורך העירוב

מצוה מן המובחר לבשל התבשיל בכוונה לשם העירוב או לצורך שבת, ולא לקחת תבשיל שמוכן כבר.

ביאוה"ל (סעי' ו' ד"ה עדשים) לחוש לדעת הב"ח, אלא דבביאוה"ל מסתפק האם הכוונה שיבשל לצורך העירוב או די שיבשל לצורך שבת.

פת ותבשיל קפואים

אפשר לערב אף כשהם עדיין קפואים, ומהיות טוב אם אפשר נכון להמתין עד שיפשירו (שבה"ל שם).

אחיזת העירוב בידו

יש לאחוז העירוב בידו בשעת עשייתו, וכל שכן דבעינן שיהא לפניו.

בפשטות השו"ע אינו מובא שצריך להחזיק בידו, ולא שיהא לפניו, ומדברי המ"א (ריש הסי') שכתב דמי שנזכר בביהכ"נ שעדיין לא הניח עירוב, דאינו יכול לערב, ולא כתב דיכול לעשותו כשהוא בביהכ"נ על סמך תבשיל שיש לו בבית, משמע דבעי' שיהא לפניו, ובשועה"ר (סעי' ג') כתב דנוטל בידו, ובשו"ת חיים שאל (סי' כ"ט) כתב דמעכב בידו, כיון שעיקר התקנה היא שתחילת הבישול נעשה מעיו"ט, ולכן צריך שיעשה מעשה של הגבהת התבשיל, ובשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' ח) מסיק דבשעה"ד מועיל אפי' כשאינו לפניו, ובתשובת מהרש"ם ח"ב (סי' ל"ו) נוטה להחמיר.

נוסע לעיר אחרת

הנוסעים לעיר אחרת, צריכים שהעירוב יהא בעיר ששוהים שם, ואם הבעל נמצא בעיר אחת [שנוסע לרבו] והאשה בעיר אחרת, צריך שיהא עירוב במקום האשה, וכן במקום הבעל אם בדעתו לעשות מלאכה או הדה"נ.

רמ"א (סעי' ט'), ואפשר לחלק העירוב חצי בעיר אחת וחצי בעיר אחרת, ובתנאי שיהא שיעור בכל מקום, ובדיעבד שעירבו בביתם ונסעו לעיר אחרת בלא העירוב, יש להקל לסמוך על עירובם עי' בשבה"ל (ח"ח סי' קכ"ב), וגם יש לסמוך על גדול שבעיר שבאו ליו"ט, דנחשב אונס או שוגג, ואם הגיעו באמצע היו"ט [כגון שהוצרכו להגיע לביה"ח] שאינם יכולים לסמוך על הגדול שעירב שם דהם לא היו שם בעיו"ט, יכולים לסמוך על עירובם כנ"ל.

אברכים שאינם מבשלים בביתם

אברכים נשואים שאין בכוונתם לבשל לשבת, ואין מחממים

מים ואין מכינים מאכלים לצורך שבת, מניחים עירוב, ואומרים הנוסח בלא ברכה.

דנחלקו הראשונים האם הדה"נ לחוד מיו"ט לשבת מחייב ע"ת, ומובא בשו"ע (סעי' י"ט), וספק ברכות לקולא.

אברכים המתאכסנים אצל ההורים

אברכים המתאכסנים [אכילה ולינה] אצל ההורים ליו"ט ושבת, נכון שיערבו בעצמם [ואומרים הנוסח בלא ברכה, אף כשבכוונתם לבשל], או שיבקשו מהבע"ב שיזכה [על ידי אחר] גם בשבילם, ואם מתאכסנים זמן רב אינם צריכים לערב בעצמם.

בא"א (בוטאשאש) נסתפק האם הם נחשבים סמוכים על שולחן בעה"ב, ונפטרים בעירובו, וכתב דהמנהג לסמוך על בעה"ב, ובביאוה"ל (סעי' כ) מסתפק בזה, והרבה נקטו שיערבו לחוד בלא ברכה, וכן פסק הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א, ובפרט כשמותארח לשבת אחת דאינו נחשב כ"כ סמוך על שולחן בעה"ב, ויש סוברים שנחשבים סמוך ויוצאים בעירוב בעה"ב.

עירוב על ידי אחר או גדול העיר

מי שאין ביכלתו לערב [שנמצא במקום שאין לו תבשיל או שהוא אנוס, אשה שקשה לה לערב], יבקש מאחר שיערב עבורו, והאחר יזכה לו את העירוב על ידי שאחד שאינו מבני ביתו יגביה העירוב ויזכה בשבילו, או יבקש מגדול העיר שמערב לכל העיר, שיכווין במיוחד בשבילו.

כל אחד יכול לערב עבור חבירו באופן שמזכה לו על ידי אחר, וגדול העיר לכתחילה אין לסמוך עליו, וכשמבקש להדיא ממנו מועיל אף לכתחילה, שעה"צ (סקל"ו) בשם הנהר שלום, ויכול לזכות להם באותו עירוב שעושה בשבילו, ואומר שיהא העירוב בשבילו ובשביל האחר, ואם כבר ערב לעצמו מסתפק בביאוה"ל (סעי' ז) בשם תוס' ירושלים האם מועיל באותו תבשיל או צריך תבשיל אחר.

הנחתו קודם ערב יו"ט

בשעת הדחק שירא שמא ישכח או שיהא טרוד יכול להניחו בליל ערב יו"ט, וקודם עיו"ט אין להניחו, ובדיעבד אם הניחו יצא.

בשו"ת שבה"ל (שם) הביא דבעל להורות נתן החמיר דדוקא בעיו"ט ולא בלילה שלפניו, והוא חולק ומקיל במקום הצורך ואפילו בברכה, ורק מי שלבו נוקפו שלא יברך, ובס' ויקהל משה (להגרמ"ק שליט"א) דבזמנינו דמאחסנים המאכלים בפריזדער, והרגילות לבשל כבר בליל ערב שבת ויו"ט, לכן יש להקל בזה דניכר שזהו צורך שבת, וכתב להקל אף ביום שקודם עיו"ט במי שעסיק או נוסע בעיו"ט.

הנחתו קודם הדלקת נרות יו"ט

יש ליזהר לעשות העירוב לפני שהאשה מדלקת נרות יו"ט, בכדי שהעירוב יועיל גם בשבילה.

ביאוה"ל (ד"ה ספק השיכה), דמסתפק האם הדלקת הנרות של האשה נחשב קבלת שבת של ציבור דאין להניח עירוב לאחריו או של יחיד, ואיש המדליק משמע דיכול לכתחילה להניח העירוב, דאיש אינו מקבל שבת בהדלקתו.

החזקת העירוב במקום המשתמר

יניח התבשיל במקום המשתמר, וביותר בימות החום, וביותר יזהרו היוצאים לדרך ונוטלים עמם העירוב.

דאם התבשיל מקולקל אין לסמוך עליו לבשל מיו"ט לשבת.

לחם משנה ביו"ט

לא מצאנו ענין לצרף את פת העירוב ללחם משנה ביו"ט.

באחרונים הביאו לצרף הפת בשבת ללחם משנה דכיון דאיתעביד מצוה חדא ליתעביד מצוה אחרינו, לא הביאו לעשות כן ביו"ט, ואפשר לומר כמה טעמים, א) דיש לחשוש שמא יבוא לאכלו והרי צריך שיהא קיים עד לאחר הכנת המאכלים, [ובמאמ"ר (סעי' ט"ו) כתב טעם זה לאסור לאכול מקצת מהעירוב ביו"ט], ב) אפשר דכיון דאין לאכול הפת ביו"ט, יש לדון האם יוצאים בה לחם משנה, דשמא בעינן פת העומד לאכילה [אולם עי' משב"ז רע"ד ב' דפת עכו"ם מועיל ללח"מ, ואפשר דוקא שם דיש שאינם מקפידים בפת עכו"ם], ג) אפשר דיש בזה משום "מצות חבילות חבילות", עי' מאירי (שבת קי"ז:) דבשבת אין באכילת העירוב משום חבילות חבילות, כיון דהמצות אינם נעשים בבת אחת, ועפי"ז אפשר דביו"ט כל זמן שעדיין צריך את העירוב, אם יטלו ללחם משנה זהו נחשב בבת אחת, ד) ובמאמ"ר כתב דלכן אין לאכלו כיון דהוקצה למצותו, ולפי"ז אפשר דגם ללח"מ הוקצה, ואין לומר דהוי טלטול בעלמא דמותר בהוקצה למצוה, דהא נחשב השתמשות שלוקחו ללח"מ [ובגוף הדבר דהוקצה, מסתבר דזהו רק עד גמר הכנת התבשילין לשבת, דהא אח"כ יכול לאכלו, ועי' שו"ת מאהבה ח"ב בסי' זה].

זמן הכנת המאכלים ביו"ט

הכנת המאכלים ביו"ט לשבת צריך שתהא מוקדם שיהיו כבר ראויים לאכילה בבין השמשות דשבת [כ"א לפי מנהגו], ובדיעבד יש להקל אף כשלא יהיו מוכנים רק בשבת.

דנקטינן טעם ההיתר לבשל מה"ת משום "הואיל וראוי לאורחים ביו"ט", ולכן צריך שיהיו ראויים ביו"ט, ובמשנ"ב הביא בשם הפמ"ג דמועיל שיהיו שליש בישול, ובדיעבד נקטו הרבה פוסקים, דמותר אפילו כשלא יהיו ראויים ביו"ט, כדעת הפוסקים "דצורכי שבת נעשים ביו"ט", ובחי' סוגיות לרבינו מסאטמאר זצ"ל מובא דיש לסמוך גם על סברת "מתוך" דנחשב "צורך קצת" ו"צורך היום" שהוא טרוד שיהיו מאכלים לשבת, וגם דגוף ההכנה נחשב מצות ערב שבת.

ויש לדון האם די בזה שיספיק להתבשל מעט ממה שבקדירה,

דכיון דמעט מהקדירה תהא ראויה ביו"ט, נמצא דשאר התבשילים שלא יהיו ראויים ביו"ט, הם בכלל "ריבוי בשיעורים" דמותר ביו"ט, אולם יש לומר דריבוי בשיעורים שייך רק כשכל התבשיל יהא ראוי ביו"ט אלא שאינו צריך לו, אבל כשלא יהא ראוי אין שייך ריבוי בשיעורים, עי' מרחשת (ח"א סי' ב' בהגה).

אכילת הפת בשבת

נוטלים הפת ללחם משנה בשבת, ויש נוהגים דבב' הסעודות מצרפים ללחם משנה, ואוכלים אותה בסעודה שלישית.

ביש"ש (ביצה פ"ב, ומובא בט"ז ומ"א ובמשנ"ב סקמ"ח) כתב דהיה מנהג מהר"ם, להניח הככר תחת הלחם משנה בליל שבת ולמחרתו, ובסעודה ג' היה בוצע עליו, כיון דנעשה בו מצוה אחת ראוי לעשות בו מצות אחרות, ומ"מ למי שנהג לבצוע בבוקר על שתיהן, יניח פת העירוב למעלה, ויבצוע עליו ע"כ, [וקצת תמוה מהמשנ"ב בסי' רע"ד (סק"ד)] ובגוף דברי המהרש"ל דלא כתב לבצוע בלילה, אפשר כיון דלפעמים היו אוכלים הסעודה מבעו"י, והעירוב צריך לישאר קיים עד גמר הנת המאכלים, וכפי שכתב במשנ"ב (סי' שצ"ד סעי' ב) לגבי ע"ח, ואף דאם אוכל כבר סעודת שבת הרי כבר שבת, ואינו יכול לבשל, אפשר דשאר אנשים [ב"ב או אם זיכה לאחרים] סומכים על עירוב זה, ובמאירי (ק"ז:) אף דדעתו דאין צריך לבצוע אלא ככר אחד, כתב לבצע בלילה, ולא כתב לצרפה בכל הסעודות, ואפשר דעיקר המצוה הוא הבציעה, ולכן יש בזה משום זריזין מקדימין.

אכילת התבשיל

נכון לאכול את התבשיל באחת מסעודות השבת, ומעיקר הדין יכול לאכלו כבר ביו"ט לאחר שגמר ההכנות לשבת.

בפוסקים הובא רק לגבי הפת ליטלו ללחם משנה, דהמצוה הוא הלחם משנה, אולם לכאורה גם סעודת השבת מצוה הוא, ובפרט אם הוא תבשיל שיש בה עיקר הסעודה כמו הדגים או הבשר, ובדרכי חיים ושלום (אות תקיז) שהגה"ק ממונקאטש היה אוכל גם את הדגים של העירוב בס"ג.

~ מאכלי החלב ~
קרעפלע"ך של חלב

נוהגין לעשות קרעפלע"ך במילוי גבינה, ולפעמים יש בהם היכר שהם של חלב [הרבה פעמים רואים מבחוץ שהם שהם רכים יותר משל בשר, וכל שכן כשגם מטגנים אותם שהם ניכרים בזה], ונוהגים לעשותם גם בלא היכר.

דיש לדון בהיתר עשייתם מחמת האיסור ללוש פת בחלב דמבואר בשו"ע ובאחרונים (יו"ד סי' צ"ז), דמותר לעשות רק כשיש בהם היכר שהם חלב, או רק מעט לצורך סעודה אחת, אולם אין לאפותה כמה ימים קודם לסעודה (פמ"ג שפ"ד א), ואם רואים את החלב בעין כתב בד"מ לגבי פלאדין מחלב ופשטיד"א מבשר דמותר לעשותם אף הרבה, מאחר שניכר הבשר או החלב.

ובקרעפעלי"ך יש כמה טעמים להיתר אף בלא היכר, א) כיון דניכר המילוי, אלא דאין ניכר המילוי מבחוץ, ועי' דרכ"ת (סופקכ"ד) בנילוש בחלב, דמותר רק כשרואים החלב מבחוץ, ואפשר לחלק דדוקא בנילוש בעינן גם מבחוץ, אבל במילוי סגי שניכר מבפנים, ועדיין צ"ע, וגם מבפנים לפעמים המילוי מיעוט ואינו ניכר כ"כ, ב) אם עושים מעט לצורך הסעודה מותר, ואף העושים כמה ימים לפני יו"ט, אפשר דכיון דיודעים שזהו מאכל מיוחד לשבועות נחשב כעושהו סמוך לסעודה, דלא יבואו לאכול בבשר, ואינו דומה לפת, וגם כיון דבימים אלו של שבועות ידוע שקרעפליך עשויים במילוי גבינה, לא יטעו לאוכלם עם בשר, ולפי"ז אפילו אם יעשו הרבה, הגרמ"ש קליין שליט"א, ג) אפשר להוסיף בדומה לזה, דקרעפלי"ך יש מהם רק ב' מינים, יש במילוי בשר ויש במילוי חלב, ולכן לפני האכילה יבררו מאיזה מין הם, ולא יבואו לטעות, ואינו דומה לפת, ועי' כעי"ז בפר"ח לחלק בין פת לבשמים במדוכה, וכעי"ז בדרכ"ת (סקכ"ב) בשם השד"ח דהיו עושים מולייתא ממולא בלא היכר, כיון דאין אוכלים אותם עד ששואלין אם הוא חלב או בשר.

דיני קדימה בסעודת החלב

יש לפניו שני מיני מזונות, אחד שלם [כגון דעלקעלע או רוגעלע שהם שלימים] ואחד אינו שלם [כגון פרוסת עוגה] - מברך על השלם, ואם שניהם שלימים או אינם שלימים מברך על החביב.

יש לפניו שני מינים שחביבים עליו, ואחד מהם אפוי [מזונות רגיל] והשני מבושל [קרעפלע"ך, לאקשא"ן קוגל] או בלינצע"ס - יברך על האפוי.

מזונות קקאו, וטארט

יש לפניו מזונות שיש בה הרבה קמח [מזונות קקאו, מיני עוגיות], ומזונות שיש בה מעט קמח טארט, לעקי"ך, עוגה מגבינה שמעורב בה מעט דגן], ושניהם חביבים, יש להסתפק האם להקדים לברך על המזונות שרובה קמח

וצדדי הספק עפ"י הפמ"ג (סי' ר"ח משב"ז יב) דפת שאין מעורב בה שאר דברים ופת מעורב [בקמח קטניות], פת בלי תערובת קודם, ועפי"ז מיני מזונות שאינו מעורב עם טארט שהוא מעורב, לכאו' המזונות שאינו מעורב קודם, וכל שכן כשאין בטארט קמח כבא"פ, אולם יש לומר דהפמ"ג כתב כן רק לגבי פת שהוא מעורב בקמח קטניות דבזה איירי השו"ע שם, ואפשר דבמעורב עם שאר מינים שאינם קמח, בזה אין חשיבות לפת שאינו מעורב יותר מאותה הפת, ובפרט לסברת המשנ"ב בטארט דכיון שהתבלינים באים להכשיר את הקמח, הם נחשבים כהקמח.

אכילת כזית מהדגן

מצוי במאכלי החלב, מינים שיש בהם מעט מהקמח [כגון בלינצע"ס, קרעפלע"ך, עוגות מגבינה], והנוהגים לאכול מאכלי חלב לאחר קידוש יש להקפיד, שיאכל כזית מהדגן בתוך ד' מינוט.

הן משום ספק ברכה אחרונה כנ"ל, והן משום שצריך לקיים באכילה זו דין סעודה משום קידוש במקום סעודה, ועדיין יש להסתפק בטארט להשיטות דצירוף שאר המינים מועיל לענין על המחיה, האם מועיל גם לענין קידוש במקום סעודה, ומסתבר דמועיל.

זהירות מאכילה מרובה

כשאוכלים הרבה ממאכלי חלב צריך ליזהר שלא לאכול מהם כשיעור קביעות סעודה דאז צריך נט"י המוציא וברכת המזון.

בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' פ) מלמד זכות על מה שאין מקפידים שלא לאכול הרבה, כיון שמעשיו מוכיחים שאין זה לצורך סעודה קבועה, דהא אח"כ אוכל הסעודה של יו"ט, וכעי"ז כתב בדע"ת לענין האוכל מזונות לאחר קידוש בשבת.

דיני עירובי תבשילין

א] העירוב תבשילין צריך להיות קיים וראוי לאכילה בשעה שמבשל ועושה שאר הדברים לצורך שבת לפיכך יש להניח את העירוב במקום שמור שלא יאכלוה ולא יאבד עד שבת ואם התבשיל יכול להתקלקל יניחו בפריזידע"ר (מקרר) **ואם נאבד או שאכלוהו קודם שבישל לשבת ולא נשאר ממנו כזית אסור לו לבשל לשבת** [א]

ב] אם נאבד הפת ולא התבשיל יכול לבשל לכתחילה [ב] **אבל אם נאבד התבשיל אסור לבשל ולאפות אע"פ שהפת קיים** [ג]**.**

ג] אף שכתבנו שאם נאכל העירוב ונשאר שיעור כזית יכול לבשל בשבת היינו רק בדיעבד שכבר אכלו אבל לכתחילה לא יאכל מן העירוב ביו"ט אף שבדעתו להשאיר שיעור כזית לשבת [ד]**.**

ד] לאחר שגמר הכנת צרכי שבת מותר לאכול העירוב ולכתחילה יש להשאיר העירוב עד אחר הדלקת נרות שבת [ה] **אך בדיעבד אם נאכל או נאבד קודם הדלקת הנרות יש להתיר להדליק נרות שבת אף בלי עירוב** [ו]**.**

ה] י"א דאף דמותר לאכול את העירוב אחר שגמר כל צרכי השבת היינו דווקא בדיעבד שנמלך ורוצה לאכלו ביו"ט אבל לכתחילה יש לעשות העירוב על דעת לאוכלו בשבת דווקא [ז]**.**

ו] לכתחילה נכון להשאיר את הפת של העירוב תבשילין לצורך לחם משנה בסעודת שבת ולבצוע עליו בסעודה שלישית [ח] **ואלו הנוהגים לבצוע בכל סעודה שני הככרות** [ט] **מוטב שיקדימו את בציעת הלחם בליל שבת שהוא סעודה ראשונה** [י]**.**

ז] גם התבשיל של העירוב יאכל בסעודת שבת והיינו בסעודת הלילה שהוא סעודה ראשונה כנ"ל [יא]**.**

ח] מה שאמרנו דנאבד העירוב אינו יכול לבשל בשבת היינו דווקא שנאבד ממקום שהניחו שם ואינו יודע היכן הוא אבל אם יודע שבוודאי לא נאבד אלא ששכח המקום שהניח העירוב בזה יכול לסמוך עליו והוי עירוב [יב]**.**

ט] אם העירוב קיים אע"פ שנחתך או נתרסק ה"ז מועיל ולכן אף אם חתך את הביצה לחתיכת קטנות והכין מזה מאכל של הביצים ובצלים לכבוד שבת אינו נחשב כנאבד העירוב אע"פ שאינו ניכר איזה ביצה הוא העירוב [יג]**.**

ביאורים והוספות

(א) שו"ע שם סעיף ט"ו

(ב) מג"א ס"ק י"ד משנ"ב ס"ק מ"ו

(ג) משנ"ב סק"ז

(ד) במאמר מרדכי סקט"ז כתב דמלשון הגמרא והפוסקים שהזכירו הדין דנאכל בדיעבד משמע שאסור לכתחילה והטעם משום שחששו שמא ישכח ולא ישייר כשיעור כזית ולפיכך יזהר שלא להניח מתחלה עירוב כזה שיצטרך לאכול חלק ממנו ביו"ט

(ה) בשו"ע סט"ז כתב דלאחר שהכין צרכי שבת יכול לאכלו ובסעיף י"ט מביא ב' דיעות אם צריך עירוב תבשילין להתיר להדליק נרות שבת ולשיטה המחמירה יוצא דהדלקת הנרות הוא גם מצרכי שבת שמותר רק על ידי העירוב ולכן צריך שיהא העירוב קיים לכתחילה עד אחר הדלקת הנרות

(ו) דהרי לדיעה אחת א"צ כלל עירוב על הדלקת הנרות ובשער הציון סק"פ מביא דעת הב"ח וברכי יוסף בשם הבית דוד להקל בזה ובא"ר (ס"ק כ"ה) בשם השכנה"ג שכן נהגו העולם וע"ע בחידושי חת"ס מהדו"ת (לבעל הפת"ס) דאחר שגמר האפייה והבישול שהם עיקר צרכי הסעודה אף שעדיין לא הדליק את נרות שבת מותר לאכול העירוב כיון שכבר גמר עיקר צרכי הסעודה שאר הצרכים נגררים אחריו

(ז) בשש"כ פמ"ו הערה ק' ובמנחת שלמה תנינא סימן מ"ט ובספר עירוב תבשילין הערוך יד העירוב (סימן א' או"ח א') דעת הגרשז"א דעיקרו של עירוב הוא שמבשל ומייחד האוכל לשבת אבל אם מייחד תבשיל העירוב ודעתו מתחילה לאוכלו מיד אחרי עשיית תבשילי שבת אינו מועיל

(ח) ביש"ש כתב דכן נהג מהר"ם מרוטנבורג והובא בטו"ז ומג"א דהואיל ואיתעביד ביה מצוה חדא יש לעשות בו עוד מצוה נוספת ובשו"ע הרב (סכ"ה) מביא ב' דיעות בזה דיש סוברים שיכול לבצוע באיזה סעודה שירצה ויש הנוהגין לעשות עליו מצוות הרבה ולהניחו לסעודה שלישית

(ט) כדעת הרשב"א שיש לבצוע את שני הלחמים ולפי"ז אי אפשר להשתמש בזה ללחם משנה רק פעם אחת

(י) שש"כ פ"ב הערה ל"ז בשם הגרשז"א

(יא) שש"כ שם והטעם הוא כמו שהבאנו בפת כדי שיעשה בזה עוד מצוה ובתבשיל בוודאי יש לעשות כן כיון שזהו עיקר העירוב אלא שיכול לאכלו בליל שבת כיון דלא יוכל להשתמש בו יותר מפעם אחת ועיין בספר דרכי חיים ושלום מנהגי יו"ט אות תקי"ז מביא שהרה"ק ממונקאטש זצ"ל היה אוכל הדגים והחלה של עירוב תבשילין בסעודה שלישית

(יב) דיכול אח"כ להזכר את המקום שהניחו כמבואר בסימן שצ"ד משנ"ב (סק"ח) בשם הרשב"א והריטב"א לגבי עירובי חצירות

י] מי שנוסע באמצע יו"ט לעיר אחרת מחמת פיקוח נפש כגון יולדת או חולה והוא חוץ לתחום עירו יש אומרים דאינו יכול לסמוך על עירובו שבביתו [יד] אך יש מקילין בזה דיכול לסמוך על העירוב הנמצא בביתו ובשעת הדחק יש לסמוך על זה ובפרט לענין הדלקת נרות שבת [טו] ולדעת המחמירים יש לעיין אם מועיל שרב העיר יכוון בהדיא לאלו שבאים ביו"ט לבית החולים או שיבקש בעיו"ט מחבירו הנמצא בעיר השני שיזכה אותו [טז].

יא] גם מי שעשה עירוב תבשילין צריך ליזהר שלא להתחיל לבשל מיו"ט לשבת אלא באופן שהמאכל יהיה ראוי מבעוד יום לאכילה עכ"פ על ידי הדחק ולכן יש להניח את מאכלי השבת על הגז או על הפלטה מבעוד מועד שיהא ראוי להאכילם לאורחים ביו"ט עצמו [יז] ובשעת הדחק שלא הספיק להכין את מאכלי שבת במעוד יום יש להקל בזה [יח] אבל יזהר ביותר שלא יבוא לידי כך [יט].

יב] ולכן אין להוסיף מים למיחם (קעסי"ל) **שעל גבי האש כל שלא ירתיחו המים ביו"ט כשיעור שיוכל ליהנות מהם [כ] ומצוי הדבר במיחם של מים בבית הכנסת או שאר מקומות ציבוריים שהמים שהכינו לשבועות נגמר כבר ויש להכין כמות גדולה ומרובה של מים חדשים לצורך השבת דצריך להכינו בשעה מוקדמת באופן שהמים יתחממו לפני השקיעה.**

יג] אם המיחם מונח ע"ג אש שאינו מכוסה (שדינו כאינה גרופה וקטומה) **או מיחם עלעקטר"י שלא כיסה הכפתורים יש בזה איסור שהייה אם המים לא הגיעו עד השקיעה לדרגת חום שהיד סולדת בו [כא].**

יד] אם המיחם מונח ע"ג אש מכוסה (שדינו כגרופה וקטומה) **אין בזה איסור שהייה ומותר להשהות את המיחם ע"ג האש על מנת שהמים ירתחו בשבת אמנם יש ליזהר שלא להוציא מים מן המיחם קודם שבישלו המים כל צרכם [כב].**

ביאורים והוספות

(יג) כ"כ בשו"ת מנחת שי בהשמטות לאו"ח סימן ח' ועיין בשו"ת התעוררות תשובה או"ח סימן ש"כ שמסתפק אם עשה עירובי תבשילין מחתיכת בשר ואח"כ חתכו לחתיכות קטנות והניחו בתוך רוטב אם מיקרי נשתייר כזית ומסיק שם דהתבשיל מצרפם

(יד) דמבואר בשו"ע ס"ה ברמ"א דאם העירוב הוא חוץ לתחום אינו יכול לסמוך על זה דלא יכול לבוא לקחת אותו ולאוכלו וא"כ בדידן שביו"ט אין הוא בתחום עירובו הוי ליה כנאכל העירוב כ"ד הגרשז"א בשולחן שלמה סקי"א ובשו"ת צ"א (חלק י"ז סימן כ"ה) וגם אינו יכול לסמוך על העירוב של גדול העיר שהרי בערב יו"ט לא היה שם ומבואר ברמ"א דאפילו מי שהניח עירובי תחומין ויכול לבוא לכאן אינו יוצא בעירובו דמן הסתם אין דעתו של אדם להקנות אלא למי שהוא בעירו

(טו) בשו"ת שבט הלוי ח"ח סימן קכ"ב כתב שיתכן שדווקא לזכות העירוב לאחר אינו מועיל כשהלה מחוץ לתחום משא"כ כשהניח עירוב עבור עצמו שנחשב הדבר כהתחיל לבשל את צרכי השבת במקום שבו מונח העירוב אין העירוב פוקע במה שיצא מהתחום ואינו יכול לבוא אל עירובו ביו"ט ואף שלכתחילה יש להחמיר בדבר אבל בדיעבד אפשר להקל וכ"כ בשו"ת יד יוסף או"ח סימן מ"ב להקל ובפרט לגבי נרות שבת דלכמה מן הראשונים והפוסקים א"צ לזה עירוב תבשילין

(טז) דברמ"א ס"ח מבואר שאם גדול העיר מכוון בהדיא לאלו הבאים מחוץ לתחום מועיל העירוב אך שם מיירי באופן שהניח עירובי תחומין ובאמת יכול לבוא בכניסת החג למקום זה אבל כאן שלא הניח עירובי תחומין ורק בא לכאן משום פקו"נ בזה יש להסתפק דאולי צריך שבשעת כניסת יו"ט יהי' לו עירוב וכל שלא הי' אז במקום העירוב לא חשוב כלל כעירוב כ"כ כתב בספר יו"ט כהלכתו פכ"ה הערה 134

(יז) כ"כ במג"א ושועה"ר ומשנ"ב והטעם בזה דלדעת הרבה הראשונים כל היתר עירוב תבשילין הוא משום דמן התורה אין איסור לבשל מיו"ט לשבת מטעם "הואיל" שאם יזדמנו לו אורחים ביו"ט יכלו ליהנות ממה שבישל ולכן מועיל עירוב ולפי"ז אם יבשל סמוך לחשיכה באופן שלא יוכלו האורחים ליהנות מזה עבר על איסור תורה ולא מועיל עירוב תבשילין שהכין מעיו"ט אך כ"ז דווקא לאלו ראשונים הפוסקים כדעת רבה אבל דעת כמה ראשונים(עיי' ביאור הלכה ד"ה ועל ידי) לפסוק כדעת רב חסדא דהיתר העירוב הוא משום שצרכי שבת נעשים ביו"ט שהם קדושה אחת ומותר לבשל מן התורה מיו"ט לשבת אלא שחכמים אסרוהו ועל ידי העירוב התירוהו ולפי"ז מותר להכין צרכי שבת אפילו סמוך לשקיעה וכיון דלהרבה ראשונים ופוסקים ישנו בזה איסור דאורייתא וודאי יש לחוש לזה - במשנ"ב סק"ג כתב דסגי שיהיה מבושל קודם השקיעה כשליש בישולו אך בפמ"ג (בסימן רנ"ט סק"ג) כתב דצריך שיתבשל עכ"פ כמאב"ד שהוא חצי בישולו מבעוד יום ובפרי מגדים להלכות שבת מצדד שצריך להיות מבושל כל צרכו מבעוד יום ולא סגי בשיעור מאכל בן דרוסאי דאולי לא יתרצו בזה האורחים

(יח) עיין משנ"ב סק"ג וביאור הלכה לסמוך בשעת הדחק על הראשונים דעיקר ההיתר הוא משום דצרכי שבת נעשים ביו"ט ובערוך השולחן ס"ג כתב דהעולם אין נזהרים בזה וגם בספר בית מאיר השיג על המג"א וכתב להקל

(יט) ומסתבר דלדידן דנקטינן לעיקר כדעת רבינו תם יש מקום יותר להקל בדיעבד אם יהיו המאכלים ראויים כשיעור מאב"ד עד השקיעה של רבינו תם בצירוף השיטות הנ"ל דצרכי שבת נעשים ביו"ט

(כ) ובמים אפשר דסגי בחימום קצת דכבר יכול ליהנות מזה בעירוב מים חמים לקרים ורחיצת פניו ידיו ורגליו כ"כ בקובץ מבית לוי

(כא) ולחומרא יש לחשוש דשיעור יד סולדת הוא בערך 70 מעלות וביותר יש ליזהר בזה ביו"ט הסמוך לשבת דהמיחם אינו במצב של "הרתחה" אלא מכוון לכפתור המיועד "לשמירת חום" בלבד ובזה קשה שיגיע לחום של יס"ב עד לפני השקיעה

(כב) דבהוצאת המים מן המיחם גורם שהמים הנשארים ממהרים להתבשל עיין שו"ת מנחת יצחק ח"ג סימן קל"ז שדן בזה ונטה להתיר אך לא החליט את הדבר ועיין ארחות שבת פ"ב הערה ל"ט וכבר כתבנו דבאופן שהכפתור הוא על "שמירת חום קשה שיגיע לשיעור יס"ב לפני השקיעה ושהמים יתבשלו כל צרכם ולכן ראוי שיהיה מיחם מיוחד לשבת או שירתיח המים ביו"ט על ידי גוי שיתבשלו כל צרכם

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורי קודש יקרים
מצדיקים קדושים וטהורים, בעלי ההילולא זי"ע

ב' סיון

הגה"ק רבי חיים אלעזר שפירא זי"ע
ממונקאטש [בעל "מנחת אלעזר"]

יניק וחכים

נולד לאביו הגה"ק מוהצ"ה שפירא זי"ע בעמח"ס דרכי תשובה ביום ה' טבת שנת תרל"ב בעיר סטריזוב (שכיהן אז אביו שם ברבנות) בברכתו שלמרן הד"ח, ונקרא שמו ע"ש זקינו הה"ק רבי אלעזר מלאנצהוט זי"ע.

כשהי' בן שתי שנים למדו זקנתו כ"ב אותיות התורה ובאותו יום השיג כל סדר הא"ב מא' עד ת' וביום השני הראתה לו הנקודות להטעימו כי קמץ א אָ והוא רץ והקדים לפניו כי קמץ ב בָ וכן כל האותיות והנקודות ונשתוממו אנשי הבית על גודל חריפותו ומהירת השגתו ואז שלט בו עינא בישא ונחלה הילד והי' מסוכן ופנו לצאנז ע"י טעלעגראם להזכירו ומרן הד"ח צוה להשיב להוסיף לו שם חיים, ואז גזחו הוריו להפסיקו מהלימוד עד שיגדל.

וכשהי' בן שמונה שנים בערך ושמו הטוב הולך לפניו התקשרו עמו בשידוכין עם בת הה"ק רבי שרגא יאיר מביאלעבזעג זי"ע בנו של הה"ק רבי נתן דוד משידלאווצע זי"ע קישור החיתון הי' בווארשא ודרש אז העלם דרשה נפלאה בשנת תרמ"ב עזב הה"ק בעל השם שלמה זי"ע את ביתו מסטריזוב למונקאטש והמנח"א הי' אז בן עשר שנים ויש ממנו פנקס קטן אשר החל לרשום בו חידושי תורה וכן כשהי' בר חד סרי כתב לעצמו חידושים בהלכות תפילין.

בשנת תרמ"ז נערך נישואיו בעיר טשעבין ובשמחת השבע ברכות השתתף מרן הק' משינאווא זי"ע.

בעל קדשו של הרה"ק משינאווא

משנת תרנ"ד ואילך נסע עם אביו למרן הק' משינאווא זי"ע ודרכם הי' לשבות שם בכל שנה ב' שבתות פ' נח – לך והי' המנח"א חשוב מאוד בעיני הה"ק משינאווא והעיד עליו כי הוא מעין נובע אשר מי ששומע היום מאת ר' דברי תורה ולמחרתו כאשר פיהו פותח בחכמה לא יכירהו עוד אשר יאמר עליו כי הוא זה שדיבר עמו אתמול מחמת גדלותו שהוא מוסיף והולך מיום ליום.

ופעם כאשר כבר נפרד מרבו ומחמת סיבה נשאר ללון עוד לילה אחד ובבוקר הלך לקבל פני רבו מחדש מאחר שנשאר שם ללון ומרן הק' משינאווא ישב אז עם התפילין וכאשר ראה אותו שמח לקראתו והראו לו בירושלמי חגיגה שאם לן עוד לילה חייב להקביל פני רבו מחדש וחלץ התפילין של ראש ושחח עמו, ואח"כ כשנפרד ממנו הלך ללוותו עד הרחוב (והוא אברך כבן ז"ך) וברכו שבכל אשר יפנה יצליח לטובה והי' לו

ימי ההילולא

ר"ח סיון

- רבי מאיר הלוי הורוויץ מטיקטין ב"ר שמואל שמעלקא (מהר"ם טיקטין) תק"ג
- רבי יודא צבי מרוזדול ב"ר שלמה תרמ"ו
- רבי משה טורם ב"ר נתן לייב מרימנוב תרנ"ד
- רבי יוסף אהרן ב"ר אליעזר ואב מבוטשעטש תרע"ג
- רבי אליעזר דוד גרינוואלד מסאטמאר ב"ר עמרם (קרן לדוד) תרפ"ח
- רבי אברהם מנחם שטיינבערג אב"ד בראדי (מחזה אברהם) ב"ר מאיר תרפ"ח
- רבי אליעזר ליפא זילבערמאן מראצפערט ב"ר משה תש"ד

ב' סיון

- רבי משולם זושא יצחק מטלמאש ב"ר יחיאל מיכל מקורמא תרצ"ו
- רבי לוי מראדוויל ב"ר דן
- רבי ישראל מוויזניץ ב"ר ברוך (אהבת ישראל) תרצ"ו
- רבי חיים אלעזר שפירא ממונקאטש ב"ר צבי הירש (מנחת אלעזר) תרצ"ז
- רבי חיים יצחק אייזיק האלברשטאם אב"ד סלאטפינא ב"ר יהושע מדאלינא תש"ד

ג' סיון

- רבי יעקב שמשון משפיטיווקא ב"ר יצחק תקס"א
- רבי שלמה מרוזדול ב"ר משה חיים מקאלוב תר"מ
- רבי ישראל צבי מקאסאני ב"ר יהוסף (אור מלא) תש"ד
- רבי אהרן טייטלבוים אב"ד נירבאטור ב"ר ישראל יעקב יוקל מוואלווע תש"ד
- רבי מרדכי שפירא מבערטש ב"ר צבי אלימלך תש"ד
- רבי יצחק רויזנבוים ב"ר מאיר מקרעטשניף תש"ד
- ואחיו רבי מרדכי מראחוב תש"ד

להמנח"א ברכה זו חשיבות גדול והזכיר זאת פ"א ברבים בדרשתו מה שברך אותו מרן הק' משינאווא.

גדלותו בתורה

בשנת תרס"ד נתמנה לראב"ד בעיר מונקאטש והי' יושב בראש מושב הב"ד פעמים בשבוע (ולא הי' נוטל חלקו בשכר של הדין תורה) ובימים ההם הוציא לאור שו"ת מנחת אלעזר המלא בחריפות ובקיאות, והי' רב חילי' דאורייתא ופעם בלמדו השיעור בישיבה מנהגו בעת הרצאת השיעור הי' שישב על בימה ומאחוריו עמד ארון של ספרים וכך הגיד השיעור פ"א הקשה הבחור המופלג מאור הערש מיילעך בערטשער באמצע השיעור קשיא על הרמב"ם ואמר לשונו של הרמב"ם ענה לו הרה"ק לא כך כתוב רק לשון אחר ואמר הלשון ולפי"ז לא הי' קשה כלום, והבחור הנ"ל התווכח ובאמצע דבריו אמר לבחור א' להביא לו הרמב"ם מיט דעם לעדערנעם רוקען אמר לו הרה"ק א זיידענע רוקען איט כל כך טוב כמו לעדערנעם ריקען (וכיון על עצמו שיש לו בראשו דברי הרמב"ם כתיב כך והוא לבוש בבגד משי ויש לו גב של משי) אני אומר לך שאיט כתיב כך בכל אופן חיפשו בהרמב"ם ונמצא כתוב כמו הרה"ק אח"כ אמר הרה"ק בזה"ל: "בבלי וירושלמי מדרש און זוהר האפט איך (היינו אני ערב שאני זוכר) בעווה"ר רמב"ם אין טור האפט איך נישט אבער אז איך שפאר מיך וויס איך אז אזוי שטייט".

על כס הרבנות

בשלהי שנת תרע"ד נחלה הה"ק הדרכי תשובה ובאחת מהשבתות בחודש אלול כשברך ברכת הזימון על שולחנו אמר "ברשות מורה מורינו הרב" ובזה סמך את בנו להיות ממלא מקומו וביום ר"ה דרש לפני תק"ש עפ"י צווי אביו וביום ב' דסוכות תרע"ד נלב"ע אביו הקדוש ולאחר שעבר היו"ט נתמנה לאב"ד דמונקאטש ובדרשתו הראשונה בביהכ"נ בפ' וירא פי' הפסוק וירא אליו ד' – מורה על מי שנגלה אליו ד' בהשגחתו ויצוהו לנשאותו – באלוני ממרא – בחלקו של נכרי בהיותינו עוד בגלותינו בארץ העמים חלק אומה"ע – והוא יושב בפתח האהל – האיש הלז צריך להיות שפל בדעתו כי הוא פתח האהל ואינו ראוי מצד עצמו רק בזכות אבותי הקדושים אשר שמשו בכתר הרבנות. פבק"ק והנה שלשה אנשים – ה"ה זקני הגה"ק בעל בני יששכר זי"ע ואא"ז הגה"ק מהר"ש זי"ע ואאמו"ר הגה"ק הכ"מ בזכותם אוושע ובכחם אזכה לנהל על מי מנוחת מבועי התורה והיראה באמת עד ביאת ינון בקרוב וב"ב אכי"ר.

ימי ההילולא

ד' סיון

- רבי ישעי' נפתלי הירץ מדינוב ב"ר דויד (הנותן אמרי שפר) תרמ"ה
- רבי משה זילבערמאן מראצפערט ב"ר נפתלי הירצקא תרפ"ה

ה' סיון

- רבי חיים מלבוב ואחיו רבי יהושע רייצס ב"ר יצחק הי"ד תפ"ח
- רבי שמואל ב"ר יעקב יושע בעל פני יהושע תקכ"א
- רבי זאב וואלף מזיטאמיר (אור המאיר) ב"ר שמואל תקנ"ו
- רבי גרשון אשכנזי אב"ד ניקלשבורג ומיץ ב"ר יצחק (שו"ת עבודת הגרשוני) תנ"ג
- רבי אליהו מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק תרל"ט
- רבי מאיר מנחם מפיעטרקוב ב"ר הלל מראדישיץ תרע"ב
- רבי צבי חיים הורוויץ מרימנוב ב"ר אשר ישעי' תרצ"ט
- רבי ישעי' שפירא מא"י ב"ר אלימלך מגראדזיסק תש"ה

ו' סיון

- רבי חיים ב"ר בצלאל מווירמייזא (אחי המהר"ל, ספר החיים) שמ"ח
- מרן הבעש"ט הק' רבי ישראל ב"ר אליעזר תק"כ
- רבי אברהם שלום מסטראפקוב ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא ת"ש
- רבי חיים טייטלבוים אב"ד טעטש ב"ר אלי' בצלאל תש"ד

ז' סיון

- דוד מלך ישראל חי וקים בן ישי ב"א תתקכ"ד
- הגר צדק מווילנא אברהם בן אברהם תק"ט
- רבי ישכר בעריש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק מכפר סאפרין תקצ"ב
- רבי יעקב שמשון הלוי קאנגער מטשחוויב- קלויזנבורג ב"ר משה מסאניק תש"ב
- רבי ברוך מקאמארנא ב"ר שלום תש"ג
- רבי צבי הירש כהנא מספינקא ב"ר נחמן תש"ד
- רבי אהרן משה לייפער מגרוסווארדיין ב"ר ישכר דוב בערצי מסאטמאר תש"ד
- רבי זעליג ראובן בענגיס אב"ד ירושלים (לפלגות ראובן) ב"ר צבי תשי"ג

מציל ומושיע

בשלהי שנת תרע"ד ותגעש ותרע"ד הארץ כשפרצה מלחמת העולם הראשונה וסמוך לר"ה תרע"ה הגיע הפחד מחיל רוסיא שכבשו עיירות רבות לא רחוק מגבול עיר מונקאטש וביום ב' דר"ה גילה המנח"א לאנשי בריתו כשהשכים בבוקר נפל פסוק לתוך פיו, שם פחדו פחד לא הי' פחד וגו' פזר עצמות חונך ולאשר דחז"ל אמרו דהוא נבואה קטנה א"כ ברור אצלו שהוא פחד חנם ולא יבוא צר ואויב בשערי העיר, ואף בעשי"ת היו כמה כפרים במצור ובמצוק ונכבשו תחת יד האויב בלשת חיל רוסיא והמנח"א נשאר תקיף בדעתו שלא יכנס השונא לתוך שערי העיר וכן הי' כי פתאום ברח השונא ולא נכנסו לעיר. באותם הימים הי' המנח"א עסוק בהצלת נפשות מישראל והי' הולך בעצמו לקבץ כסף להפליטים מחנות לחנות ומבית לבית פעם

אחת בא אצלו שליח משר הצבא והודיעו כי איש יהודי מאנשי הצבא עשה פשיעה גדולה ונחרץ דינו למות רח"ל וכפי הנימוס על הרב דמתא להתוודות עמו לפני מותו, ושלח אחר נשיא הקהלה והלכו למקום פקודת אנשי המלחמה ליכנס אל ראש שר הצבא ושומר הפתח לא הניחום ליכנס כאשר אין לו רשות על זה והמנח"א סיכן נפשו ונכנס בלי בר ובתחנונים ביקש רחמים על איש הישראלי הנ' וישא חן וחסד בעיני השר והבטיחו כי לא יהרוג או ויצא בשמחה ובטוב לבב שהציל יהודי ממוות לחיים והיהודי הנ' לא ידע מי שהשתדל בשבילו.

צופה נסתרות

הי' נהירין לו שבילין דרקיע וידע את אשר נעשה כשהגיע השמועה לא טובה מפטירת הה"ק ר' משה משינאווא זי"ע והיו אנשי ביתו מלחשים זה עם זה והבין מלחישתם ויען והראה להם נרשם אצלו בגמרא על נייר כי אור לעש"ק נפטר הה"ק הנ"ל והי' נכתב בר"ת ב' ז' ה' נ' ה' ר' מ' מ'. וכן הי' בקריאת קוויטלאך שהי' תמיד יודע אם נושעו כבר.

וסיפר הרה"צ ר' אברהם חתן הה"צ מביטש זצ"ל ששבת פעם אצלו על שב"ק ובע"ש התמרמרה הרבנית בפניו על העדר בריאת בעלה המנח"א והוא לא ראה שום שינוי בשולחנותיו ותפלותיו ובסעודה שלישית והוא ישב מימינו וחשב ברעיונותיו כי הני מילי ששמע מהרבנית וסדר עבודתו סתרי אהדדי באין מבין וממחשבה למחשבה ההתבונן כמה שני חייו של המנח"א ובתוך כך הרכין המנח"א את עצמו ולחש לו באזנו בחורף נהייתי בר נ"ז שנים, והוא עמד משתומם איך תפס מחשבתו.

בארץ הצבי

בשנת תר"ץ לאחר זמן רב ששאל ע"י חליפת מכתבים את הסבא קדישא רש"א אלפנדרי זי"ע אם יבוא לא"י והשיב לו בא יבוא ברנה, נסע לאה"ק ושהה שם רק י"ג ימים והשתטח אז בקברי הקדושים במירון והי' שם ביום ל"ג בעומר צפת וטבריא ובירושלים עיה"ק וגם ביקר אז אצל הסבא קדישא הנ' והמתיקו סוד ביניהם ואז נפטר הסבא קדישא, ואחר שובו לביתו בחג השבועות לפני אקדמות בעת אמירת הדרשה כמנהגו אמר בתוך דבריו הי' לי פתחון פה בירושלים עה"ק לפני האי סבא קדישא זי"ע ושאלתי אותו אימתי אתי מר הגואל צדק והשיב בקצרה הנה זה עומד אחר כתלינו וכו'.

בשנת תרצ"ג ביום י"ז אדר נערך חתונת בתו ברוב פאר והדר והי' אז כינוס לצדיקים וחסידים למאות ולאלפים והשמחה הי' גדול מאוד גם מהעמים להבדיל שמחו והשתתפו בשמחת קבלת פנים להחתן והמחותנים.

האמונת בביאת המשיח

ידוע גודל עבודתו והכיסופין לביאת משיח כאשר העיד על עצמו בזה"ל איך בין נישט מסיח דעת פון משיח בכל יום ובכל שעה וכמעט בכל רגע ובדדשותיו ותפלותיו הי' מוריד כנחל דמעה על גלות השכינה וצרות ישראל וכשהי' שוכב על ערש דוי והירבו בתפילות לרפואתו הי' אומר שכך צריכים להתפלל על הגאולה וא"כ הי' כבר בא משיח.

גם ידוע מלחמתו נגד בכת הציונים והי' לוחם נגדם בכל עוז גם נגד כת האגודה כאשר הרעיש באסיפה בטשאפ הידוע שלא יתחברו עמם, וכן הי' לוחם נגד קבלת הסערטיפיקאטן שחילקו אז (והי' קורא אותה בשם שמד צעט או טוטין שיין) שהוא סכנת הדת ופגם באמונת המשיח, והי' חוזר בכל זמן ועידן את דברי הגאון הרבי ר' יהונתן בספרו אהבת יהונתן בהפטורת ואתחנן וז"ל: באם שהכלל נועדו יחדיו לילך לירושלים ואומות העולם מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה לילך שמה וכו' ולכן ביקשה שלא ילכו עד שתחפץ ר"ל עד שיגיע הזמן ע"כ.

אשכבתי דמר

מתחלת חורף שנת תרצ"ב נחלש המנח"א וסבל יסורים גדולים ברגליו וכמה פעמים רמז שקרב יום קיצו, שפתותי' הי' מרחשין בתפלות ובקשות וכן שמעו איך שמתחנן רשב"ע זכני שאשוב עוד בתשובה שלימה לפניך באמת, ביום ל"ג בעומר ערך שלחנו בחדרו ודיבר בערגה מל"ג בעומר במירון שהי' שם בשנת תר"ץ, בש"ק האחרון לחייו סיים בשעת הקידוש מקדש ישראל והזמנים ובתפלת שחרית במטתו פתח לפניו סידור האריז"ל באמירת הלל [ועי' בס' דברי תורה שזקינו הק' מרן רמ"ל מסאסוב זי"ע הגיד הלל פ"א בפ' בא כי הרגיש נועם העליון מיום פטירתו בשבוע זאת (גם בירך בקידוש כנ"ל בשבת האחרון לחייו) ביום ג' ר"ח סיון אמר לזוגתו הרבנית כי הוא הולך למות ובאור ליום ד' במסדבר בשעה עשר כבר לא הי' יכול לדבר ובשעה שתים עלתה נשמתו השמימה ולא הספידוהו ותו כאשר כתב בצוואתו רק חתנו.

וזה נוסח מצבתו: פ"נ הרב המפורסם למד תורה מתוך יסורים וחיבר הרבה חיבורים נחמדים ויקרים, ובעזרת ה' בגבורים עמד לנס לעשות פעלים, לטובת אמונת ושמירת והחזקת דת תוה"ק בכלל ובפרט ולטובת אחב"י מו"ה חיים אלעזר אבדפה"ק והגלילות ונשיא כולל אה"ק דרמבעה"נ זי"ע בע"ס שו"ת מנחת אלעזר אות חיים ושלום שער יששכר ושאר הרבה חיבורים, בן לאותו צדיק וגאון הקדוש המפורסם מאור הגולה המקובל האלקי מוהר"ר צבי הירש שפירא זצלה"ה אבדפה"ק בע"ס דרכי תשובה, באר לחי רואי שו"ת צבי תפארת ושאר הרבה חיבורים, ולמעלה בקודש דור דור זי"ע יחוס נא הש"י עליו ויחוננהו במדת החסד כדכתיב וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם נפטר (ב' סיון שנת תרצ"ז) לפ"ק תנצ"ב ומעבר השני יחקקו בזה"ל נוסח צוה לרשום על המצבה.

מורשתו הרוחנית

שו"ת מנחת אלעזר ז' חלקים, אות חיים ושלום על הלכות תפילין ומילה, נימוקי או"ת, מאמר זכרון צדיקים (הספדים), חמשה מאמרות, עולת תמיד (על מס' תמיד), מאמר מילי דהספידא, דברי תורה (ט' מהדורות), מאמר אדון כל (על חרוז א' אדון לשבת) דרכי תשובה על הלכות מקוואות, הגהות והשלמות לספה"ק באר לחי ראי על תיקוה"ק לאביו הק' ועוד הרבה שנשארו בכתבי יד.

ג' סיון

הגה"ק רבי יעקב שמשון משפיטיווקא זי"ע

מתולדותיו

נולד לאביו רבי יצחק אשר יחוסו מגיע לרבינו האי גאון, וזקניו היו הגה"ק רבי שמשון מאוסטרופלי והרה"ק המהר"ל מפראג זי"ע, ומצד אמו מגזע רש"י הקדוש זי"ע, הי' מתלמידיו הגדולים של הגה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, והרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע, עובדא מופלאה יסופר בספר "נתיב מצוותיך" להרה"ק רי"א מקאמארנע זי"ע, על דביקותו ברבו זה, כשהי' רי"ש באה"ק בשנת תקנ"א, ראה פ"א בחזיון הלילה את השכינה בדמות אשה בוכיה על בעל נעוריה, כשהקיץ אמר לסובבים אותו אין בעולם כעת מי שיהי' בעלה דמטרוניתא אלא רבו הק' רבי פנחס מקאריץ ובוודאי נסתלק באותה לילה, וקרע קריעה בבגדו בברכה כדין תלמיד שמת רבו עליו רח"ל ובכה בכיה גדולה, כעבור זמן קצר הגיע הבשורה מחו"ל שאכן באותו לילה נסתלק רבו ר"פ, כמן כן יצק מים על ידו של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוש בן בתו של הבעשטה"ק זי"ע, גם הי' מבאי ביתו של הרה"ק יעקב יוסף מפולנאה זי"ע בעל ה"תולדות", ומגדולי וקדושי ארץ הללו שאב מלא חופניים תורה וקדושה ממה שקבלו מקדוש ה' הבעש"ט הק' זי"ע.

גדלותו בתורה

מיוחד במינו הי' רי"ש בולט בין האריות החברייא קדישא במיוזג גאונותו האדירה, עם קדושתו הגדולה, כמו שמכנהו בספר "בוצינא דנהורא" 'גאון הגאונים חריף עצום, איש אלוקים קדוש הוא', מובא בספר 'כתבי שו"ב' פ"א בא איש אחד לפני הרה"ק ר"פ מקאריץ זי"ע ושפך לבו לפניו שזה כמה לילות שאביו בא אליו בחלום ואומר לו שימיר דעתו רח"ל, טהר ר"פ בתעניתים וסיגופים כדי להוודע מה גורם לשוכן העפר שיבוא ויסית לדבר עבירה רח"ל, עד שמשמיא קא גליא ליה, שזוהמא של שתי–וערב המונחת בקבר היהודי היא המביאו לזה, צוה ר"פ לפתוח הקבר ומצאו שם מטבע שכל הנראה נפל מאחד מאנשי החברא קדישא ועליו הי' ש"ן, וסילקו את המטבע, ומאז הניחו אביו, כשנכנס רי"ש לרבו סיפר לו רבו מהצרה הזאת, ולא אמר לו מה שעשה, ושאלו ר"פ מה עושים לצרה זאת, ענה רי"ש דבר מעין זה מובא בירושלמי שהי' אצל ר"מ וצוה להוציא את העו"ז שהי' טמונה בהקבר, עמד ר"פ ואמר כמה כחה של תורה, מה שהטרחתי עצמי ברוח הקודש, הי' זה גלוי וידוע לפני רי"ש ע"י תורתו, הגה"ק ה"תניא" זי"ע אמר עליו שבין גאוני בני זמנו חידוש הוא בעמקותו, בספר אהלי צדיקים מובא שרי"ש ביקר פ"א אצל החיד"א זי"ע והחיד"א כיבדו מאוד, עד שביקשו שידרוש בביהכ"נ, ודרש אז בסוגיא דשטרי חוב בבא מציעא, החיד"א עם תלמידיו היו נוכחים בעת דרשתו, ומאד התפעל החיד"א מגדלו בתורה ובקיאותו בש"ס ופוסקים, גם עם גאוני ארץ אפ' מתנגדי החסידות הי' לו מהלכים והם הכירו בגדלותו וגאונותו, הגאון ר' ישעי' פיק זצ"ל מברלין הי' מקרבו מאד והשתעשע הרבה עמו בפלפולי תורה, פ"א התיר בכחו דהתירא שלו איזה שאלה חמורה, ולעומתו יצא הגאון הגדול רבי סענדר מרגליות זצ"ל אבד"ק סטנאב באיסור חמור, ושלח לאנשי קהילת שפיטיווקא שיורידו את רי"ש מגדולתו מאחר שנכשל בהוראה ומתיר את האסור, אנשי קהילת שפיטיווקא בידעם את כח התורה של רבם, וכדי להשקיט את ההבערה שיצאה ללהב ע"י הגאון ר' סענדר, שלחו שני התשובות בלי להזכיר שם האוסר ושם המתיר להגאון בעל ה"נודע ביהודה" זצ"ל שהוא יכריע עם מי האמת, והשיב הנודע ביהודה תשובה המצדד להיתר, ועוד מפליג בשבח דבריו של המתיר שכל דבריו ונימוקיו בנויים על יסודי התורה.

עם הנודע ביהודה זצ"ל

כשנדפס הספר הק' "תולדות יעקב יוסף" מאת הגה"ק ר' יעקב יוסף מפולנאה זי"ע, ספר שהאיר לארץ ולדרים עליה, הטומן בתוכו חריפות ובקיאות בצד חסידות ויראת השם, אז באו בסוד ה' ליראיו החברייא קדישא תלמידי הבעשטה"ק והמגיד, והסכימו להפיץ את הספר בעולם, ושיגיע הספר גם לידי המתנגדים, למען ידעו את דרך החסידות, גם להגאון בעל "נודע ביהודה" זצ"ל – שהי' ידוע ומפורסם בהתנגדותו העזה מול דרך החסידות – נשלח הספר, וכולי האי ואולי ירכך את התנגדותו למעט, כעבור זמן מה, נודע להם שאדרבה ה"נודע ביהודה" לא נותן תשומת לבו להספר אלא אדרבה הספר מונח למטה בארון הספרים שלו, אז החליטו החברייא קדישא ע"פ הורתו של האר"י שבחבורה הרה"ק ר"פ מקאריץ זי"ע לשלוח את ר' יעקב שמשון להה"נודע ביהודה" למען ימתיק את הענין ויוכיח לנו"ב את גדלו של הספר בפרט ואת שיטת החסידות בכלל, רי"ש קיבל עליו את השליחות ויצא לפראג מקום מגוריו של ה"נודע ביהודה", בהגיעו לפראג הלך לביהכ"נ מקום בו מתאספים תלמידי הנודע ביהודה לשמוע את שיעוריו, רי"ש לא התוודע להם מי הוא, והתחיל לפלפל עמהם בפלפולי התורה, עד שהכירו את גדלו בתורה, פ"א באמצע שיעורו של הנו"ב הגיע למבוי סתום, קושיא שלא יכלו לפתור אותו, אז קם רי"ש על רגליו והחל לישב את הקושיא בטוב טעם, הנו"ב בראותו את גדלו בתורה החל לכבדו במאד ואף הזמינו להיות בין אוכלי שולחנו, כאכילתם כך תורתם בעת הסעודה עסקו בתורה, ונעשו אוהבים זה לזה, ולא משה ידו מתוך ידו, אז הבין רי"ש שהגיע השעה למלא את תפקידו שלמענו בא לפראג, ביקש מהנו"ב שיתן לו רשות לדרוש בבית המדרש, הנו"ב שמח מאד, וביקשו שיגלה לפני התלמידים באיזה סוגיא רצונו לדרוש, רי"ש השיב שהדבר תלוי בהם, יביאו נא מסכת אחת ובכל מקום שייפתח שם ישא את דברו, והביאו מסכת בבא בתרא ופתח בדף י', מאמר הגמ' "עשרה דברים קשים נבראו בעולם, הר קשה ברזל מחתכו, ברזל קשה אש מפעפעו, וכו', אמר אדרוש בסוגיא קשה זו, התלמידים תמהו מאד האם למילי דאגדתא אלה ייקרא סוגיא חמורה, בשבת נתאספו כולם בביהמ"ד לשמוע מה בפיו על ה"סוגיא החמורה", אך עמדו משתומם בשמעם את דבריו המופלאים, את העשרה דברים הקשים החל לקשר ולשזר בסוגיות החמורות שבש"ס, הוא התחיל בדבר הראשון: "הר קשה" ובאמרו זאת

הביא את כל הסוגיות העוסקות בענין הר, כגון השוחט לחד וכדר, והקשה ע"ז קושיות חמורות מסוגיא אחת של חד על משנהו, וסיים על זה "הר קשה" כלומר הקושיו"ת של סוגיא דה"ר, "ברזל מחתכו" כלומר יתורץ ע"י סוגיות המדברות מענין ברזל, והביא סוגיות של ברזל ופרק עם זה כל הקושיות שהקשה מהסוגיות של הר, וכן עשה עם כל עשרה דברים, פעורי פה נשארו התלמידים בסיימו את פלפולו הנפלא והמעמיק,

הנ"ב בראותו עתה יותר כמה נפיש חילא דהאי גברא רבא, קרבו אליו ביותר ועתה שאלהו על מטרת בואו לפראג, ענה ר"ש האמת אומר, כי לא לכבודי הגעתי הנה, כי אם לכבודו של מורי ורבי מחבר הספר הקדוש "תולדות יעקב יוסף", שמעתי שכבוד תורתו אין מכבד את הספר כראוי, וכתלמידו של רבי יעקב יוסף שהנהו מתלמידיו של הרה"ק רבי ישראל בעש"ט לא מצאתי מנוח לנפשי ובאתי להוכיח למעלתו מה גדול הוא הספר, וע"י כך ידע כמה גדולים הם דרכי החסידות, ועתה שטוח אני בקשתי לפני כבודו שיעיין וישים לבו בספר הזה, הנו"ב כשמע כ"ז ענה לו, שיתן לו שלשים יום כדי לעיין בספר ולאחר מכן יחווה דעתו על זה, כתום ל' יום נכנס ר"ש ומצאו מעיין בספר, וכשגמר עיונו סגרו ונשקו והניחו בכבוד, ר"ש כבר הסתפק מה שראה והבין שהנו"ב הושפע לטובה מהספר, אז גילה לו ר"ש כי הוא הרב שהתיר את השאלה החמורה, ועל דא יצא נגדו ר' סענד מסטאב, ומפאת התנגדותו אל דרכי החסידות שלחו לו התשובות מבלי להכיר שם האוסר והמתיר, והנו"ב הסכים עמו, הנו"ב בשמעו דברים אלו, התרעם עליו מדוע לא גילה לו עד עת כל זאת, כי אז ה' מכבדו ביותר, ובקש סליחה אם לא כבדו כראוי, ר"ש נפרד מאתו ונסע לביתו לאחד שמילא את שליחותו כיאות. (א"ה, על סיפור זה יש הרבה גרסאות, הגירסא שלפנינו הוא מספר "דור דעה" של הרב מסלאוויטא נכדו של הר"פ מקאריץ שסיפר בשם אביו ששמע מזקינו ר"פ)

עלייתו לאה"ק

בשנת תקנ"ד יצא לאה"ק על מנת להשתקע שם, (בשנת תקנ"א בעת פטירת רבו ר"פ מקאריץ ז"ע, כבר ה' אז בא"א אבל ככל הנראה חזר לחו"ל) לפני עלייתו נסע לחבריו החברייא קדישא על מנת להפרד מהם, ונסע עד אוסטאנבול כדי לקחת משם ספינה להפליג לא"י, הרה"ק ממנוקאטש זי"ע מביא בספרו דברי תורה (ועיין בקיצור בברך משה פ' לך) וז"ל: סיפרו לנו זקנינו בשם הגה"ק משפיטיווקא זי"ע בבאו לאה"ק הגיד (בדרך משל ומליצה) וסיפר: הן בנסעי לאה"ק אמרתי להבעל דבר טרם נסיעתי מסטאמבול על הספינה, בילע"ט (טיקע"ט) של נסיעה עולה סך רב, אמרתי לו בחר לך א' משני אופנים או אתם תסע לאה"ק ואני אשאר בחו"ל ויהי' לי טוב בלעדיך בחו"ל או אתה תשאר בחו"ל ואני לבדי אסע לאה"ק, כי לשלם שני בילעט"ן בעד שניני אין לי ממן ולא כח, ובחר לו לישאר בחו"ל ואני לבדי אסע לאה"ק, וזהו בוודאי טוב מאד, ושמחתי בנסיעתי על הספינה, ובבואי לאה"ק מיד על הנמל ראיתיו להבע"ד עומד שמה וצעקתי מכאב לבי מה אתה עושה פה הלא הנחתיך בסטאמבול ואמרת שתשאר שמה, והייתי בעיני כמתעתע, ויען ויאמר את תשאלני מה אני עושה פה (אחד בא לגור וגו') הלא בכאן אני גר בקביעות דירתי, ומ"ש שדיברת עם א' בסטאמבול, זה ה' בוודאי שלוחי בחו"ל עכ"ד, הגיע לאה"ק והתיישב בטברי', תיכף עם ביאתו לאה"ק בראותו את מצבם הדחוק נרתם לפעולות למען הישוב, ושלח מיד שד"ר לפולין להתרים את בנ"י למען ישוב א"י, וגם הוא בעצמו יצא בגלל זה לחו"ל, ונדד להרבה מדינות בעולם, לארצות המזרח מצרים וצפון אפריקא ועוד, בספר "גדולת צדיקים" מובא וז"ל: שמעתי שפעם אחת סיפר הרב הגה"ק אלקי רבינו שמחה בונם זצ"ל מפרשיסחא מכבוד הרב הגה"ק אלקי רבינו יעקב משפעטיווקא זצ"ל שפעם אחת נסע בספינה על הים בליל ראש השנה והיתה רוח סערה גדולה מאד ועמדה הספינה להטבע בים, והי' ממתין הרב הנ"ל ומצפה ומשתוקק מאד שיאיר היום כדי שיוכל לתקוע תקיעת שופר, וכן הוה תיכף כשהאיר היום לקח את השופר ותקע בו תקיעת שופר, ותיכף נח הים מזעפו, ואמר הרבי ר' בונם שהעולם היו סוברים שמשום זה הי' מצפה שיאיר היום לתקוע בשופר כדי שתגין עליו המצוה, ובאמת לא כן עמדו, רק הי' חושק ומצפה ומשתוקק לעשות עוד מצוה אחת קודם פטירתו, וראה עד היכן גדולת הצדיקים, עכ"ל, משליחותו זו חזר בתחילת שנת תקנ"ט והגיע לחיפה, ומשם חזר לטברי' שם מצא את הרה"ק ר' נחמן מברסלב ששה שם באותה זמן בא"י.

ובא השמש

ביום ג' לחודש סיון בשנת תקס"א נח נפשי' ועלה השמים, ומנוחתו כבוד בביה"ח בטברי', סמוך למקום קבורתו של הרה"ק ר' נחמן מהורדאנקע זי"ע ומצבה אחת מציינת את מקום קבורת שניהם.

וזה אשר חרות על מצבת קבורתו: זאת מ"ק הרב המובהק חסיד קדוש ה' מוהר"ר ר' יעקב שמשון בן ר' יצחק משפיטיווקא נלב"ע יום שלשה לחודש סיון שנת תקס"א תנצב"ה.

מדברי תורתו נשאר קצת מפוזר בספרי החסידות.

לעי"נ הגאון החסיד

ר' **בן ציון יאקאבאוויטש** ז"ל

בן הרה"ח ר' **משולם שרגא** ז"ל

נלב"ע כ"ח אייר

ת.נ.צ.ב.ה.

יענענו בקו"ל

מכתביס הערות והלחות שנתקבלו על שולחן המערכת

ב"ה, לכבוד עורכי הגליון הנפלא "קול התאחדותינו"

קולכ"ם נשמע למרחוק, קול"ו אומר כבוד, קל"א דלא פסיק לשבח ולתהילה, כה לחי.

בעני מה שדן מרן רבינו שליט"א עם הגאון מנייטרא (בגליון לחג הפסח) **בא' שאכל בטעות מצות מצוה של חבירו ונודע לו לאחר עריכת הסדר, האם מהני מחילת חבירו לצאת ידי חובתו למפרע, וציינתם ע"ז בגליון פ' תזו"מ לדברי השערי תשובה** (או"ח סי' תרנ"ח סק"ו) **גבי ד' מינים גזולים שהביא משו"ת משאת משה** (או"ח סי' ד') **דמהני מחילה למפרע.**

הנה מן הראוי להעתיק בזה חלק משיחה נעימה שנתפרסם בגליוניכם, מימה שדן מרן רבינו שליט"א בדברי המשאת משה הנ"ל עם הגאון הגדול רבי שמעון יצחק שלעזינגער שליט"א חבר בי דינא רבא העדה החרדית בעיה"ק ירושת"ו, בעת ביקורו בביתו נאוה קודש בקרית יואל, יום ב' פרשת תולדות תשע"ו לפ"ק, ודברי תורה עשירים במקום אחר:

הגרש"י: *כ'האב געהאט א אינטערסאנטע שאלה, נארמאל איז מען מקדש מיט א גאלדענע רינגל, און ס'איז דא וואס זענען מקדש מיט זילבער, על פי קבלה, מדת החסד, און איינער וואס האט געוואלט מקדש זיין מיט א זילבערנעם רינגל איז אריין אין א געשעפט און האט באשטעלט א רינגל, ס'איז אריבער צוויי–דריי יאר פון די חתונה, האט מען געזעהן אז ס'איז נישט זילבער נאר ווייס גאלד, און ס'איז אמאל טייערער, א גרויסער חילוק, איז עס א מקח טעות...*

האב איך צוגעשטעלט א משאת משה, דער ברכי יוסף זאגט אין סימן תרנ"ח אין הל' לולב, אז איינער האט ח"ו נע'גנב'עט א לולב, זאגט דער משאת משה, אז ווען ער ווייל תשובה טוהן, גייט ער צום מוכר און באצאלט די פרייז אין זאגט זיי מיר מוחל אויף די עבירה פון בין אדם לחבירו, און ער ווייל אויך ייצא זיין די מצוה פון לולב, זאגט ער אז ס'איז הל דער קנין למפרע, דער ברכי יוסף ברענגט אז אנדערע זענען חולק אויף דעם.

רבינו: *אזוי ווייל ער זאגן אז ס'איז הל דער קנין למפרע?, ס'איז זייער א גרויסער חידוש.*

הגרש"י: *דער שערי תשובה ברענגט עם אויך אראפ און דער רבי עקיבא איגער ברענגט אויך אראפ דעם משאת משה אין ס' תרל"ז, האב איך געזאגט אז דא מוז מען זעהן אז ס'זאל זיין א קדושין, מ'קען נישט לאזן א מענטש אזוי.*

רבינו: *איז דא אויך זאל מען זאגן אז ס'איז הל למפרע, און דא איז נאך בעסער, ער האט נישט נע'גנב'עט, ער האט געטומען דאם רינגל, דער האט נישט געוואוסט און יענער האט נישט געוואוסט, האט ער נישט קונה געווען, ס'איז געווען א אונאה יותר משתות איז דער מקח בטל...*

אין דברי יואל (לסוכות עמ' פ"א – והוא מ"ש רבינ"ל ביום א' דסוכות תשכ"ח) ***איז דא א תירוץ אויף תוס'*** (סוכה דף ל. ד"ה אילימא) *קשיא פארוואס דארף איך האבן א פסוק לכם, ס'איז דאך א מצוה הבאה בעבירה, זאגט ער אזוי, אז דעם ערשטן טאג האט ער תשובה געטוהן מאהבה, ממילא ווערט דאך פון די זדונות זכיות* (כמבואר בקדושת לוי פר' האזינו), ***איז עס למפרע געווארן אזוי מצוה הבאה בעבירה, וואלט איך געקענט זאגן אז ער האט ייצא געווען, דארף איך האבן א פסוק לכם, ווייל לכם איז עס נאכנישט געווען, כאטש ס'איז שוין געווארן אזוי עבירה.*** (עיין בכתה"א ט"ב פר' מקץ שנת תש"ם איך שרבינו האריך לפלפל בד' רבינ"ק הנ"ל). ***און לויט דעם משאת משה קומט אזוי אז ס'ווערט לכם למפרע.***

הגרש"י: *דער רבי איז מסכים אויפן פסק?*

רבינו: *כ'דארף זעהן דעם ברכי יוסף אינעווייניג, כ'האב ליב נאכצוקוקן אינעווייניג.*

הגרש"י: *כ'האף אז כ'וועל באקומען א תשובה פונעם רבי'ן, ווען איך זיין צופרידן אז ס'איז אמת.*

[אגב אציין שהצעתי לפני הגאון שליט"א הנ"ל את שאילתא דידן, ואמר לי דכדעתו אז לגבי קידושין כן דעתו לגבי אכילת מצוה, וגם בזה אפשר לסמוך בדיעבד על שיטת המשאת משה, ואי"צ לחזור ולאכול כזית מצוה, ודי בזה].

בברכת כהנים

משולם שרגא הכהן כ"ץ

עיה"ק ירושלים ת"ו

דבר בעתו

הכנה לשבועות - ר"ח סיון - יום הפיוחס

לקט מדברי קודש מפי צדיק וקדוש עלין, תמוז לקדושת היום וסגולתו

ובאמת כדי לזכות לבא למדרגה כזו שירגישו בעת קריאת התורה פרשה זו כאילו עומדים ממש לפני הר סיני לזה צריך הכנה יתירה כמו שהכינו בנ"י את עצמם מ"ט יום מיציאתם ממצרים שיהיו מוכנים לקבל התורה וכו' וכמו"כ כהיום בני עלי' המכינים עצמם כראוי לקראת חג קבלת התורה הם זוכים להיות במדרגה זו שירגישו בעת הקריאה ממש כמו בשעת מתן תורה אכן אעפ"י שאין אנו במדרגה זו אלא שאנו מאמינים שהצדיקים הקודמים שאמרו זאת בוודאי ידעו והרגישו בחינה זו מ"מ גם אנחנו לפי מדרגתנו יכולים לזכות למעין זה ולכן צריכים אנחנו להכין עצמינו לקראת יום קבלת התורה איש איש לפום דרגא דילי' וכמדת הכנתו בקדושה וטהרת המחשבה כן יזכה להשיג ולהרגיש טעם מ"ת על פי פעלו.

(ברך משה)

◆◆◆

הרה"ק מרוזי"ן זי"ע אמר פעם בטעם הדבר שיום ב' בחודש סיון נקרא בשם יום המיוחס הלא ביום זה לא אירע שום דבר, רק משל למה הדבר דומה למלך שהזמין אליו ארבעה מטובי הציירים ומסר להם תפקיד לצייר את קירות ארמונו, האומנים חילקו את העבודה ביניהם שכל אחד יצייר קיר אחד בכל חדר, הם עשו את המלאכה כמיטב כשרונם, חוץ מאחד שלא עשה מאומה, ורק ישב וחישב חשבונות ומדד מדידות, ולא הבינו חבריו פשר הדבר, עם תום העבודה, בא זה והביא מראות יקרות, וחיפה בהם את הקיר הרביעי, והשתקפו בו כל הציורים של שאר הקירות בהתמזגות נפלאה, ואמנם הקיר הזה היתה היפה ביותר, כמו"כ - סיים הרה"ק מרוזי"ן - דווקא משום שאין היום הזה מיוחס לעצמו בשום חשיבות מיוחדת, וכל יחוסו הוא מיום שלפניו (ראש חודש) ומיום שלאחריו (שלשת ימי הגבלה) משום כך לו יקרא מיוחס והיא כדוגמת המראות שהשתקפו בו כל הציורים אע"פ שלא הי' בידו שום יחוס עצמו, כן ביום המיוחס אוגר בתוכו את כל הסגולות שלפניו ושלאחריו והוא הדבר בכל מי שרואה בעצמו שאין לו שום יחוס רק מה שלפניו ושלאחריו, זה עצמו הוא יחוסו.

(נר ישראל)

◆◆◆

ונמצא שיכול האדם להרגיש בכל יום ויום קדושת כל המועדים, ולא כמו ההמון עם שבר"ה כולם ועומדים לפניו ית' בתפלה ותחנונים ושבים בתשובה ומפשפשים במעשיהם על עי"ת, ובפרט ביו"כ ואח"כ המה שבים לקדמותם, וכמו"כ בחג השבועות המה מקבלים את התורה ואח"כ המה חוזרים לקדמותם, ולא עשה הקבלה זו רושם בלבבם על כל ימי השנה אך עיקר קבלת התורה צריך להיות באופן זה שיקבל האדם האור הרוחניות שבתוה"ק ושיטעום וירגיש העריבות נעימות ידידות התוה"ק שעל שם כוונה זו סופרין ספיה"ע מפסח עד עצרת שהיא הכנה על קבלת התורה בכדי שיספר ויזכך ויטהר האדם א"ע אז מכל הזוהמות והטומאות בכי שיהיה כלי מוכן לקבל האור הרוחניות שבתורה ושירגיש עריבות ומתיקות אורה בכל ימות השנה, ושיבוא בכל פעם להשיג אורות חדשים בהתוה"ק.

(מגן אברהם)

◆◆◆

פ"א אמר היהודי הק' מפשיסחא, שכל הבריאים מוכרחים לספור בימי הספירה בלשוניהם מספר הימים אף עכו"ם, והיה לפלא בעיני שומעיו ולקחו במבחן גוי א' לביתו והיה עמו כל מעל"ע לשמוע כל מה שידבר וסיפר להם מעשה שיהי לו עם בהמה שמכר בעד סכום דוקטין וסכום הזהובים ושמעו מהגוי הזה מספר מהספירה.

(צבי לצדיק)

◆◆◆

גם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה ג"כ שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סינ"י מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע כמו שאמרו חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעובדי כוכבים ומזלות רצונם לומר למעשה עובדי כוכבים ומזלות ולזה צריך כל אדם כשבא ר"ח סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה וזהו שפי' רש"י שיהיו דברי תורה חדשים כאילו היום נתנם דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו.

(עבודת ישראל)

◆◆◆

ויאמר משה וכו' היו נכונים לשלשת ימים ומה היו עושין באותן הימים היו מתפללין להשם יתברך והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך.

(באר המים)

◆◆◆

חודש סיון הוא כנגד אוזן שמאלי עינו ע"פ מאמר העולם כאשר שומעים ושוכחים שנכנס באוזן ימין ויוצא באוזן שמאל אבל בסיון שהוא קבלת התורה צריך להיות שגם אוזן שמאל ישמע ולא יצא מראש כלל.

(תורת אבות)

◆◆◆

בר"ח סיון דיבר הרבה מהכנות לשבועות שיש כמה אנשים שנכשלים בזה שמחפשים קודם להשיג חיות ואור כשרואים שאין זאת עמם נופלים ומעורבבים בלבם אבל באמת צריך לעמוק בעבדות וזאת יבא ממילא.

(בית אהרן)

שבת שלפני שבועות

'שבת הגדול שלפני שבועות' ◇ בכוחו לתקן כל ימי חייו ◇ ממנה ממשיכין הארה לשבועות
שבת דרך ארץ ◇ מסוגל לרפואת הגוף והנפש ◇ שבת קבלת התורה ◇ השורש והמקור של מתן תורה

מנהג קדמון לקרא לשבת זו 'שבת הגדול שלפני שבועות'

"במחזור ישן בכת"י נמצא דגם שבת שלפני שבועות נקרא שבת הגדול, ונמצא שם "יוצר לשבת הגדול של שבועות" מהפייטן בשם אברהם מיוסד על סדר א"ב. וכן מצינו מזמן הראשונים שהיתה נקראת שבת הגדול, והוא ב'פירוש למסכת משקין' לרבינו שלמה בן היתום, שחי בימי רש"י באיטליה, שכותב: "ר' ינאי הוה ליה ההוא תלמידא, דכולא שתא הוה מקשי ליה בבית המדרש בשעת הלימוד, **מיהו בשבת הגדול שלפני פסח ועצרת וראש השנה, שכן בשבת זו דורשים שם בכתי כנסת** בעניני צדקה, תשובה ומעשים טובים, וסוכה לא היה מקשה ליה, מפני שמתקבצין כל העם לשמוע הדרשה מר' ינאי פן יבלבל דעתו מרוב חריפתו, דתלמיד חריף ומפולפל הוי ושמח ביה ר' ינאי".

וכ"כ בשבלי הלקט (סימן רה; ומשם בתניא רבתי, סימן מב) "**ועל שנעשו נסים לישראל באותו שבת אשר לפני הפסח נקרא שבת הגדול שבת שלפני הפסח, וכן נהגו לקרות שבתות לשלש רגלים**".

ואמנם כן מצינו במחזור רומא: "**יוצר לשבת הגדול של שבועות**"; וכן יש שם: "**אזהרות מרבי שלמה ז"ל ופירושם, אומרים אותם בשבת הגדול של שבועות**". וכן נמצא בסידור לחג השבועות, כ"י קדמון, מנהג קורפו, כתוב בדף הראשון: **סדר לשבת הגדול של שבועות**. ובפנים כתוב: שבת שלפני שבועות נוהגין כאן לקרא אותו שבת הגדול, כמו השבת הגדול של פסח, על שם הנס הגדול שנעשה בו. "**וטעם למנהגנו הוא שקורין גם לזה שבת הגדול, על שם הכרזת התורה, שנתנה בשבועות, שהיא גדולה מן הכהונה ומן המלכות, לכן נוהגין לומר בשבת זו יוצרות ורשות כמו בשבת הגדול של פסח**".

שבתות ימי הספירה בכחם לתקן כל ימי חייו אשר חלפו בחושך, ובפרט בסוף ימי הספירה

דברי כ"ק עט"ר אאמו"ר זצללה"ה זי"ע הכ"מ על דברי המד"ר (ויקרא כ"ח, נ') **תני ר' חייא שבע שבתות תמימות תהיינה** (ויקרא כ"ג, ט"ו) אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. המדרש הזה אומר דרשוני, והרבה דיברו מזה בסה"ק:

וכ"ק אאמו"ר זצללה"ה דיבר בקדשו כו', כאשר צותה לנו התורה שבע שבתות תמימות [עיי"ש שרומז ל**ימי שנותינו בהם שבעים שנה**"], היינו שנחבר כל הזמן יחד שיהי' תמימות, ואיך יצויר דבר זה שיקובץ כל הזמן יחד שיחשב תמימות, בלתי אם נעשה כל משך הזמן רצונו של מקום, אז ע"י המעשה הטוב יקובץ הזמן יחד ויקרא בשם תמימות, ובאמת אם ח"ו מחסר איזה זמן מהמשך הזמן ההוא לבטלה בלא תורה ומע"ט אז אינו נקרא תמימות וחושבנא אתאבד מני'.

א"כ מה יעשה האדם [אשר כבר חלפו עברו עליו ח"ו הרבה ימי חייו בריקניא], ע"ז אמרה התורה **שיראה עכ"פ לשמור שבע השבתות שהם בתוך ימי הספירה, כי ע"י שמירת שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו**, ואפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו (שבת קי"ח ע"ב), ושקולה שבת ככל התורה כולה (ירושלמי נדרים ספ"ג וזוהר"ק ח"ב מ"ט.) וע"י שמירת שבת כהלכתו מסתלקים ונמחקים כל המשחיתים שנבראו מחטאים שלו, **וע"י שמירת ש"ק זוכה לבחינת תשובה מאהבה, אז נעשה מכל העבירות זכיות**, והשבת הוא מרכז כל השבוע, וע"י שמירתו יקובץ כל זמן ימי השבוע, אחרי שמכל העונות שעשה נעשו זכיות ומע"ט, ממילא כל רגע ספורה ויקרה, **ועי"ז יוכל לקבץ כל ימי הספירה ונעשה מזוקק שבעתים ע"י ימי השביעית, היינו ע"י ימי השבתות נעשו כל המ"ט יום מזוקקים ומצורפים.**

וכן כאשר יתקן איש ביום אחרון יתוקן כל הזמן, ועד ממחרת השבת השביעית תספרו ותזככו כל החמשים יום, כמובא במדרש והובא בתוס' חגיגה (ג' ע"ב ד"ה ומי ע"ש) שלשה מעידין זה על זה הקב"ה ושבת וישראל, וע"י קדושת שבת זוכה כ"א לניצוץ אמת, כמבואר בירושלמי (דמאי פ"ד ה"א, ע"ש) שאפילו עם הארץ אימת שבת עליו וירא לשקר, **וכאשר בא לנקודת האמת רואה את נגעי לבבו ושפל מצבו, וממילא כשיודע שפלות עצמו יכיר ויבין רוממות הש"י, ועי"ז נזכה לקבלת התורה מחר,** כן יה"ר אמן. (כתי"ק)

ישמח ישראל

משב"ק שלפני שבועות צריך להמשיך הארה לשבועות

איש על דגלו באותות לבית אבותם. בליל שבת ערב שבועות אמר בשם אביו זצוק"ל. איש על דגלו, על דגלו על דלוגו, והאריך בזה כל אחד לגוון הקבוע לו ולדלוגו במה שמדלג למקומו, איש על דגלו באותות לבית אבותם, שיהיו האותיות והאו"ת הידוע, יהיו לבית אבותם, כמו שהיו במצרים שלא שינו את שמם ולבושם כו', ולא היה אחד מהן פרוץ בערוה כו' (ויקרא רבה לב, ה). ולכך קורין תמיד פרשה זאת קודם שבועות, כי זאת הפרשה הכנה לקבלת התורה, **וסוף דבריו שעיקר הכנה לקבלת התורה בשמחה.**

ואז בזמן מתן תורה, היה צריך להיות קבלת התורה בהתגלות קולות וברקים, **ומאז ועד עתה יש בכל שנה קבלת התורה** אבל לא בהתגלות פרטי כאז בשעת מתן תורה, וסים היוצא לנו מזה, **כי בשבת זה צריך כל אחד לראות להכין עצמו לקבה"ת,** וחזר ואמר, כי השבת הוא גדול מהג השבועות ואיך יהיה הכנה לו, **רק מהשבת צריך להמשיך הארה להחג ויראה כל אחד להכין עצמו בקדושה ובשמחה לקבלת התורה.**

בית אהרן

שבת זו מסוגל לרפואת הגוף והנפש

"שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבא" (שבת יב.) **הוא ביחוד בשבת זה שקודם מתן תורה, כידוע שבמתן תורה נתרפאו כולם,** והנה עפ"י פשוט, שעל ידי קבלת התורה נעשה רפואה לכל המיחושים כמו שנאמר (משלי ג, ח): 'רפאות תהי לשריך'. אולם הלא חז"ל הוציאו זה הדרש מהפסוקים שקודם מתן תורה, שלא היה בהם אלמים שנאמר 'ויענו כל העם'; גדמין וחרשין שנאמר 'נעשה ונשמע', **ואם כן בהכרח לומר שנתרפאו קודם מתן תורה על כל האברים שיהיו מוכנים לקבל, כי באמת גם על זה נצרך רפואה לכל החושים שיהיו מוכנים מצד האדם, כמו כלי השמיעה והראיה, וכן כולם, שלא יהיה שום עיכוב מצד האדם.** אמנם יש עוד בשורש כה השמיעה והראיה בעצם שממנו נשפע 'כל **הכוחות להכלים', וזה נשפע בקדושת שבת שהוא מקורא דכולא** (מקור הכל).

ועל זה רמזו חז"ל (שבת פז.) **'הכל מודים שבשבת ניתנה תורה'**, כי כל כלי המקבל שיהיו מוכנים לקבל, הוא בהכרח רק ע"י קדושת שבת, **"ובודאי בכל שנה נשפע הכח הזה בשבת הקודם למתן תורה, שיהיה שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבא".**

תורת אמת

שבת דרך ארץ

בשבת שלפני חג השבועות שאל הרה"ק הרמ"מ מוואורקא זצ"ל שבת שלפני הפסח נקראת "שבת הגדול" שבת שלפני יום הכפורים נקראת "שבת תשובה", ומה שמה של שבת זו שלפני שבועות, הוא שואל והוא משיב: "שבת דרך ארץ", משום שדרך ארץ קדמה לתורה.

בית יצחק. וואורקא

"שבת שלפני שבועות" לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה

בשנה זו (שנת תשל"ח) הכניסו חמשה ספרי תורה לבית המדרש הגדול בקרית יואל שנכתבו על ידי אנ"ש, שני ספרי תורה בכל יום מימי החג, והחמישי היה של הרה"ח ר' יוסף משה טויב ע"ה שעלה ונסתפק אם להכניס את הספר תורה שלו בעצם חג השבועות, לקיים מה דאיתא (עיין ברכ"י או"ח סי' תצ"ד) **כל הנותן ספר תורה חדשה לביהכנ"ס בעצרת כאילו הקריבו מנחה בזמנה,** ואף על פי שלא יוכל לעלות לתורה ולברך על ספרו, או שיקדים להכניסו ביום השבת בכדי שיוכל לעלות לתורה, ושלח לשאול את הכרעת רבינו ז"ל. רבינו ז"ל שמע את שאלתו, **וכתשובה הרים את ידיו הק' ואמר בלה"ק: "לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה".** (מס' שבת דף פ"ו:), וכן עשה שהכניס את הספר ביום השבת.

רצון צדיק (דף שכח)

פנימי **הדפדר** בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור הגה"צ ר' עזריאל מאיר קאהן שליט"א

אבד"ק בינת יששכר סענדזשארין, וויליאמסבורג יצ"ו

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

גם נכחו שם כמה מורי צדק שליט"א דקהלתינו הק' בוומסב"ג יצ"ו

יום ה' פרשת ראה תשפ"ג לפ"ק

רבינו קדמו בברכה ושאל בשלומו ובשלום מלוויו ועל סיבת בואו לעיר קרית יואל

א' הנוכחים: דער רב (אב"ד סענדזשארין) איז געווען היינט דאהי נאך געלט פאר די קהלה פון די גרים, קהלת אור חדש.

רבינו: דארט אין גואטעמאלא?

אב"ד סענדזשארין: יא יא. דער עולם געט ברוך ה', די עסקנים זענען געווען זייער צופרידן, אידן געבן גרויסע געלטער, כאטש מ'גיט דאך היינט פאר צדקה צווישן יעדן טאג...

רבינו: ס'איז דאך א מצוה אין די תורה (דברים י, יט) ואהבתם את הגר.

אב"ד סענדזשארין: באמת ס'איז דאך לאו בכל יומא מתרחש אזא מצוה, נישטא יעדן טאג די מצוה.

רבינו: יא. ס'איז א אינטערעסאנטע זאך, א גאנצע קהילה פון גרים, קהל גרים.

אב"ד סענדזשארין: די מורי הוראות דא שטעלן זיך צו, מ'העלפט ארוים, ובפרט ר' עזרא משה (באירה שליט"א מו"ץ בקהלתינו הק' וומסב"ג) איז שטארק נושא בעול.

רבינו: קודם וויל איך אייך זאגן א יישר כח, איך בין מכיר טובה וואס איר העלפט ארוים דארט אין וויליאמסבורג פארן בית הוראה, פאר די מורי הוראות (דקהלתינו בוומסב"ג), אין אלעם וואס איז נוגע, איך הער צוריק אז איר לייגט אריין אסאך צייט און כח זיי צו באגלייטן.

ברוך ה' ס'איז טאקע א שיינע בית הוראה.

אב"ד סענדזשארין: יא, ס'איז ברוך ה' שיין מצליח, זיי בויען זיך שיין.

רבינו: יא, אבער צו דעם דארף מען דאך האבן איינער וואס זאל זיי מדריך זיין, זיי צו וויזן, צו לערנען, את הדרך אשר ילכו בה.

קומט זיך אייך א יישר כח.

הרה"ג ר' עזרא משה כאירה שליט"א מו"ץ: אונז זעמיר עוסק יעצט אין אבן העזר סימן י"ז, תקנות עגונות, די חבורה לערנט עם יעצט צוזאמען.

אב"ד סענדזשארין: יא, אין דעם יאר איז מען עוסק אין דעם ענין.

הרה"ג ר' ישראל בער שטיין שליט"א, מו"ץ: אונזער חבורה לערנט עם, אלע מורי הוראות פונעם בית הוראה צוזאמען, און דער רב (אב"ד סענדזשארין) באגלייט עם.

ס'איז טאקע יעצט דא אויך א היימישע שאלה אין דעם ענין, איינער פון די אינגעלייט וואס איז נעבעך אוועק דעמאלטם דארט אין מירון ביים גרויסן אומגליק (ביום ל"ג בעומר שנת תשפ"א לפ"ק), און כדי זי זאל קענען נאכאמאל חתונה האבן, דארפן מען דאך האבן עדות אויף דעם...

רבינו: ס'איז דען נישט געווען קיין עדות?

אב"ד סענדזשארין: דעמאלטם האט מען נישט געמאכט קיין קבלת עדות אויפן פלאץ.

רבינו: נו, דארף מען יעצט גובה עדות זיין געהעריג ביי א בית דין.[1]

ס׳איז דאך געווען משפחה, זיי זענען דאך דארט געווען. ס׳איז געווען א געהעריגע לויה, ס׳איז דא קרובים.

אב״ד סענדזשארין: יא, קרובים, א קרוב איז גוט.

רבינו: משיאין מפי עבד, מפי אשה, א קרוב איז אויך גוט (יבמות קכב:; וכן נפסק בטור אהע״ז סי׳ י״ז ס״ג).

א׳ ממו״ץ: הלכות גרות האט מען אויך קודם געלערנט ביי אונז אין כולל, ביז ווען ס׳איז געווארן למעשה, די קהילה דארט איז באגלייט געווארן... לאמיר האפן אז עגונות זאל נישט ווערן...

רבינו: אונז האבן מיר געהאט דא א שאלה פון א בת ישראל וואס דער טאטע איז נישט געווען קיין איד. דא אין קרית יואל איז געווען די שאלה.

ס׳איז געווען שוין מיט אסאך יארן צוריק, דער טאטע ז״ל האט נאך געלעבט, און ער האט געהייסן מאכן א גיור לחומרא, ער האט חושש געווען לשיטת רש״י.[2]

אב״ד סענדזשארין: ס׳איז דא שיטות אזוי, דער פתחי תשובה ברענגט צו...

רבינו: יא יא, ס׳איז דא דער משכנות יעקב, דער חוות דעת, אז אפילו די מאמע איז א איד, אויב דער טאטע איז נישט א איד, זאל מען מאכן א גיור לחומרא.

א׳ ממו״ץ: אהן א ברכה אוודאי.

רבינו: יא, מ׳האט געזאגט אז ס׳איז נאר א גיור לחומרא.

א׳ ממו״ץ: דער רב (אבד״ק סענדזשארין שליט״א) האט טאקע דארט איבערגעמאכט די גירות, ביי רוב גרים פון גואטעמאלע האט ער איבערגעמאכט א גירות, אז ס׳זאל זיין געהעריג דורך א בית דין.

הגרע״מ: זיי שטאמען פון די אנוסים. זיי ווייסן קלאר זיי קומען פון שפאניע, זיי זענען אנגעקומען קיין מעקסיקא, און פון מעקסיקא זענען זיי אנגעקומען קיין גואטעמאלע.[3]

ס׳איז דא וואס זייערע עלטערן געדענקען נאך אז די באבעם האבן געציגידן ליכט ערב שבת.

הגרי״ב: איין פרוי דארט וואס זי איז בעל הבית פונעם שטח, זי זאגט אז איר באבע האט געצינדן ליכט.

א׳ העסקנים: זיי זאגן אז זיי האבן זיך נישט אויסגעמישט. זיי האבן עפעס סימנים מיט די נעמען, ס׳איז עפעס א הלכה?, ס׳האט עפעס א תוקף אזא זאך?

רבינו: אבער אז מ׳איז מגייר דעמאלטס פאלט מען דאך ארויס פון די אלע חששות.

הגרע״מ: אונז האמיר די שאלה אויך וועגן ׳מל ולא טבל׳, וועגן האלטן שבת?

רבינו: אין די גמרא שטייט (יבמות מו.) ׳מל ולא טבל כאילו לא מל׳.

אב״ד סענדזשארין: יא, אבער די שאלה איז צי ער ׳מעג׳ האלטן שבת, פאר ער איז בפועל אדורך גיור.

רבינו: אלץ גוי ששבת.

אב״ד סענדזשארין: בפשטות וואלט איך געזאגט אז ער מעג, ער האלט זיך דאך ביים מגייר זיין.

רבינו: אינטערסאנט, תום׳ טראכט אריין (קידושין סב:, יבמות מה, מו) וואס דארף האבן דער חלק פון א בית דין, די טבילה, צי די קבלת מצוות? תום׳ זאגט אז דער עיקר איז די קבלת המצוות. און דער רא״ש לערנט אויך אזוי. די גמרא זאגט (יבמות מו:) ׳משפט כתיב׳ פארוואס דארף עם זיין א בית דין וויל ס׳שטייט ׳משפט׳. נו וועלכער חלק איז דאס, די טבילה צו די קבלת המצוות?

הגרע״מ: צי ס׳דארף זיין א בית דין ביי די טבילה.

רבינו: דער רמב״ם נעמט אהן אז ביי טבילה און ביי מילה, דארט דארף זיין דער בית דין.[4]

---

1 עיין בחלקת מחוקק (חלק אהע״ז ס״ק ע״ח) שפסק שהיתר עגונה וקבלת עדות בעגונה, דומה לשאר הוראות איסור והיתר, ולכן די בדיין יחידי, (על דרך שאנו פותרים עד מפי עד), וא״צ בי״ד, וחולק בזה על הרמ״א שמצריך בי״ד.

אמנם הבית שמואל (ס״ק קכ״ד) סבר שצריך דוקא בי״ד של ג׳, בין בהיתר עגונה, ובין בקבלת עדות, עיי״ש.

2 היינו דברי רש״י בקדושין (סה: ד״ה ולימא) שממנו משמע שיש לגייר מי שאביו גוי ואמו ישראלית, וכמו שמביא הפתחי תשובה (סימן רסח סק״ה ד״ה והלידה) וז״ל: עבה״ט בשם ש״ך ועט״ז (סק״י), ומזה מוכח דס״ל להט״ז וש״ך בפשיטות הא דקיי״ל עובד כוכבים שבא על בת ישראל הולד כשר, היינו דכשר לגמרי ולא צריך גירות, דלא כדמשמע מרש״י (קידושין דף ס״ח) ד״ה ולימא קסבר רבינא ובתוס׳ יבמות (פ״ו ע״ב) סוד״ה אמוראי ע״כ.

ועיין בפתיחה לחיבור הפתחי תשובה לאבהע״ז (סי׳ ד) שמביא שדעת הגאון מליסא להצריך גירות בכה״ג, והוא חולק עליו, ע״ש.

3 אנוסים רבים הגיעו לגואטמאלע בסביבות שנת 1600. וכן מציינים שבאחת התיפלות בעיר העתיקה של העיר אנטיגואה, בירת המדינה לשעבר, נמצאת תיפלה שעליה סימנים יהודים מובהקים, כגון המנורה וכלי המשכן, וכמרים המגיעים לכנסייה זו אף נוהגים לנשק את המשקוף הימני של הכנסייה טרם כניסתם, הם גם אומרים את הפסוק "שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא", אף שאינם מבינים את משמעותו.

אב"ד סענדזשארין: אין שולחן ערוך איז אנגענומען אז ביי ביידע.

רבינו: יא, מ'מאכט'דאך עם היינט למעשה אויפאמאל.

הגרע"מ: אונז האמיר געהאט א אינטערסאנטע שאלה, אז ס'איז דא וואם זיי האלטן זיך ביים מגייר זיין, אבער למעשה האט מען זיי נאכנישט מגייר געווען. און ס'קומט יום טוב און מ'רופט זיי אויף א סעודה, די גרים, ווערט א פראבלעם....

רבינו: יא, וועגן (ביצה כא:) 'אין מזמנין את הנכרי ביום טוב גזירה שמא ירבה בשבילו'.[5]

אב"ד סענדזשארין: אויב מ'רופט שוין פאר יום טוב, דעמאלטס איז לכאורה נישטא 'שמא ירבה בשבילו'.

רבינו: עם שטייט אזא חילוק אז ווען מ'רופט אים איז אנדערש?[6]

אב"ד סענדזשארין: שטייט אין מזמנין 'ביום טוב'. אבער אז מ'וויסט פון פארדעם קען מען לכאורה אלע צוגרייטן פון פריער.

אמאל איז דאם נישט געווען שייך, אבער היינט קען מען דאך אלעם צוגרייטן פון פאר יו"ט, סאיז דאך דא פריזשידע"ר'ס מיט אלעם אז מ'זאל קענען אלעם האבן גרייט פון פאר יו"ט, במילא איז א סברא צו זאגן אז ס'איז נישטא אזא גזירה שמא ירבה, לכאורה.

רבינו: אבער מ'טרעפט נישט אין די פוסקים א חילוק צווישן יו"ט און ערב יו"ט לגבי דעם.[7]

א' הנוכחים: די התחלה האט זיך אהנגעהויבן מיט די עגונות דארט אליינס אין גואטעמאלע, ס'איז געווען וואם זענען געווען צעטיילט מענער און פרויען לאנגע יארן, דעמאלטס איז ר' עזרא משה אריינגעקומען אין די זאך צו זעהן וואם מקען טוהן.

רבינו: דעמאלטס קען זיין פראבלעמען מיט א חשש ממזרות. אויב מ'זאגט אז זיי זענען געווען אידן אנוסים...

---

4 הנה יש מחלוקת בין הראשונים אם מל וטבל שלא בפני ג' אם הגירות מועילה, שהרי בשו"ע (יו"ד סי' רס"ח) נפסק שרק קבלת מצוות מעכבת אם לא נעשית בפני שלושה, משא"כ במילה וטבילה, אבל לפי דעת הרמב"ם והרי"ף גם מילה וטבילה מעכבות בדיעבד אם לא נעשו בפני שלושה.

והאחרונים ביארו את המחלוקת שלפי השו"ע עיקר הגירות זוהי קבלת מצוות, ואז צריך שיהיה בפני ג', אבל הטבילה והמילה שהוי רק מעשי הגירות, אין צריך שלשה, ולכן ייתכן שהגירות חלה למפרע, משא"כ לפי דעת הרמב"ם והרי"ף.

5 היינו ד' הגמ' (שם) 'אין מזמנין את הנכרי ביום טוב גזירה שמא ירבה בשבילו', וכן נפסק בשו"ע (סי' תקי"ב ס"א).

6 הנה עיין במשנה ברורה (סי' תקי"ב ס"ק ג) ואינו מועיל מה שכבר הכינו כל צרכי סעודה, דיש לחוש שמא יבשל עוד בקדירה אחרת בשבילו, אחרי שמזמינו ורוצה לכבדו.

וכ' בשער הציון (שם) שהמשנ"ב לאפוקי מדעת המג"א דמתיר בכה"ג בשם התניא, דמוכח מהרמב"ם דלא מהני, והיינו דהרי הרמב"ם מתיר רק בבא מאליו ואף דמיירי לאחר שהכינו כבר, ומשמע דלהזמין אסור בכה"ג.

7 ויש לציין שכבד' מרן שליט"א מובא בשו"ת להורות נתן (חלק י"ג סי' ל"ב) וז"ל: יקרתו הגיעני, וע"ד דבדק לן בהא דביצה (כא:) דאין מזמין את הנכרי ביו"ט גזרה שמא ירבה בשבילו, האם דוקא ביו"ט עצמו אין להזמינו, אבל להזמינו לפני יו"ט כדי שיבוא לאכול אצלו ביו"ט, אפשר דשרי כיון שיכול לבשל בשבילו מלפני יו"ט.

הנה לא מצאתי בזה דבר מפורש, ולכאורה יש להביא קצת ראיה מהא דביצה (כא:) דס"ל לרב אחא בר יעקב דאפילו בשבת נמי אין מזמנין הנכרי משום שיורי כוסות, פירש"י שיורי כוסות של יין ששרה בהן פתו ומטלטלם השמש להצניע הכוס, וכן בפי' רבינו חננאל דאסור לטלטלו בשבת כיון שאסור בהנאה עיי"ש, והרי לטעם זה אסור להזמין את הנכרי אף מלפני השבת כדי שיאכל אצלו בשבת, דכיון שיאכל אצלו בשבת וישייר מכוסו יבואו לאיסור טלטול מוקצה, ונמצא דמה שאמרו שאין מזמנין את הנכרי 'בשבת', היינו אף מערב שבת.

ודן מיניה דהוא הדין מה שאמרו דאין מזמנין את הנכרי 'ביו"ט' היינו אף מערב יו"ט, והטעם דכשם שהישראל יבשל לעצמו ביו"ט עצמו, כמו כן יבשל בשביל הנכרי ביו"ט עצמו, והרא"ש ביצה (שם) כתב דלא אסרו אלא לזמן את הנכרי שהוא חפץ ביקרו ומרבה לו מנה, והיישינן שמא יבשל קדרה לבדה שלא היה מבשל בה אם לא בשביל הנכרי עיי"ש. וא"כ יתכן דאף אם כבר הכין בשבילו מערב יו"ט, מכל מקום כיון שחפץ ביקרו ומרבה לו מנות, שמא ירצה ביו"ט להוסיף עוד מנות כדי לכבדו ביותר.

ובטור ושו"ע (או"ח סי' תקי"ב ס"א) כתב אין מבשלים לצורך עכו"ם ביו"ט, לפיכך אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו, וכן בשו"ע הרב רש"ז ז"ל (שם ס"א) כתב כל מלאכת אוכל נפש לא הותרו אלא לצורך אכילת ישראל, אבל לא לצורך אכילת גוי וכו' לפיכך אסור לזמן גוי שיבוא אצלו לאכול בביתו, גזרה שמא ירבה לבשל עוד קדרה אחרת בשביל הגוי". ולא הדגישו לכתוב שאין מזמנין אותו ביו"ט דוקא, ומשמע קצת דאף מערב יו"ט אסור להזמינו לאכול אצלו ביו"ט.

ולדינא נראה דאף להזמינו מערב יו"ט לאכול אצלו ביו"ט אסור, דאם לא כן הוי להו להפוסקים להשמיענו דין זה, דהא עכ"פ יש בו חידוש דלא חיישינן שירבה עוד בשבילו ביו"ט עצמו, ומסתימת לשון הפוסקים משמע דבכל גוונא אסור, עכ"ל.

ויש לציין שבאחרונים הביאו עוד ראיה לדיעה זו, כי איתא בשו"ע (שם) שלעבדו ושפחתו מותר להאכיל, והנה עבדו ושפחתו הם סמוכין על שולחנו תמיד, והם בגדר הזמינו לפני יו"ט, ואעפ"כ איתא שרק להם מותר להאכיל ולא לשאר עכו"ם.

הגרע"מ: ס'איז געווען נאכדעם וואס זיי האבן שוין חתונה געהאט, דארט איז געווען די פרשה מיט ....., האט זיך אנגעהויבן מיט געבן א גט.

האט מען דן געווען דערוועגן, ווייל דארט קען מען נישט מאכן קיין גט...

רבינו: מ'האט געדארפט מאכן א 'כתבו ותנו'.

אב"ד סענדזשארין: מ'האט ממנה געווען א סופר מיט עדים שלא בפניו.

רבינו: א כתבו ותנו איז בפניו, אבער מ'קען מאכן שלא בפניו אויך.[8]

אב"ד סענדזשארין: דאס איז געווען דעמאלטם די זאך, אבער צום סוף האט מען געשיקט אהין א סופר מיט א שליח.

רבינו: מ'האט שוין געטוהן אסאך מאל אין דעם, ס'מאכט זיך אמאל אין תפיסות, ס'איז דא אסאך שוועריקייטן.

אב"ד סענדזשארין: די אמאליגע תשובות ספרים זענען פיל מיט דעם.

רבינו: דעמאלטם מאכט מען א 'כתבו ותנו' שלא בפניו. ס'דארף נאר זיין עדות אויף דעם, אויפן 'כתבו ותנו'.

וציוה רבינו להביא כיבוד

א' הנוכחים: ס'איז געווען עפעס אייניגער א רב וואס האט געוואלט קובע זיין מ'זאל קענען מאכן די גיטין דארטן אליינס.

רבינו: קובע זיין דארט צו מאכן גיטין?

קובע זיין א נייעם מקום פאר א גט איז א שווערע זאך. מ'האט זיך נישט צוגעכאפט צו דעם.

א' הנוכחים: דאכט'זיך ס'איז געווען אן עלטערער רב וואס האט עס שוין געוואלט מאכן, און ער איז נסתלק געווארן.

הגרע"מ: יא, און ער האט שוין געמאכט אמאל א גט דארט.

אב"ד סענדזשארין: אבער כ'האב נישט געוואלט ארייגניין אין דעם, ענדערש האב מיר געמאכט פון דאהי.

הגרע"מ: מ'האט נישט געמאכט קיין נייע פלעצער וואס מ'מאכט גיטין?

רבינו: ניין. ס'איז זייער שווער. א קביעות מקום פאר גיטין האט מען נאר געמאכט עפ"י גדולי ישראל. מ'האט זיך נישט צוגעכאפט צו דעם.

אב"ד סענדזשארין: וועגן דעם די אלע גיטין האט מען געמאכט דא, און מ'האט עס געמאכט בתורת שליחות, מ'האט עס דאהי געמאכט.

רבינו: יא, ס'איז ענדערש אזוי.

אב"ד סענדזשארין: פיר–פונק גיטין.

א' הנוכחים: ס'איז געווען אויך, אמאל זענען מיר דארט געווען צוזאמען מיט ר' עזרא משה, האבן מיר געהאט א גט וואס איז געשריבן געווארן אין מעקסיקא, מ'האט עס אהינגעשיקט און מיר האבן עס דארט איבערגעגעבן.

רבינו: א מסירת הגט.

אין מאנסי איז געווען, וואס האבן איינגעפירט גיטין, דארט גייט א וואסער 'לעיק סוזעען', און זיי האבן געשריבן 'לייק' מיט א יו"ד.

אב"ד סענדזשארין: די ליטוויישע מבטא.

א' הנוכחים: נישט רבי משה פיינשטיין (בעל אגרות משה) האט געטוהן אין דעם?

רבינו: כ'וויים נישט צי ער, צי אנדערע שוין נאך אים. עכ"פ זיי האבן געשריבן 'לייק' מיט א יו"ד.

אב"ד סענדזשארין: וואס טוט טאקע דער היימישער עולם דארט.

רבינו: איך האב שוין אפאר געבעטן מ'זאל אוועקניין. מ'זאל נישט שרייבן דארט קיין גט.

---

8 הנה בשו"ע (אהע"ז סי' ק"כ) נפסק שהבעל צריך לומר להעדים ולהסופר כתבו ותנו, ובענין שלא בפניו יש כמה שיטות.

א) ואפילו כתב בכתב ידו לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו, לא יכתבו ולא יחתמו עד שישמעו מפיו, בין שהוא פקח בין שנשתתק בין שמדבר ואינו שומע, בין שאינו שומע ולא מדבר כן נפסק בשו"ע (שם) והוא דעת ר"ת והרא"ש וחבריו.

ב) אך יש מכשירים במי שנשתתק לכתוב ולחתום עפ"י כתב ידו, שיכתוב לסופר כתוב ולעדים חתומו, הוא שתהא דעתו מיושבת עליו, כן נפסק בשו"ע (שם ס"ד) בשם יש מכשירים, והיא דעת הרמב"ם.

ג) יש מי שסובר הא דמהני כתב יד, הנ"מ בנשתתק אבל לא בפקח (רבינו יהוחם), ויש חולקים ע"ז. כן היא דעת תוס' הרמב"ן והריטב"א ועוד.

ד) המכשירים צווי בכתב ידו אפילו בפקח הוא אפי' ששולח הכתב ע"י אחרים, ואין חסרון של מינוי סופר שלא בפניו, כן היא שיטת הרמב"ן.

ויש לציין שהחזו"א (הל' גיטין סימן פג) מפקפק לומר שאפילו לדעת המתירין בכתב הוא דוקא במוסר הבעל בעצמו את הכת"י לסופר, אבל בשולח ע"י אחרים יש בזה גם החסרון שלא בפניו, שפסול לדעת הרמב"ן, ולדבריו אין ההרשאה של כתבו ותנו כשר לדעת הרמב"ן שפוסל במנוי שלא בפניו.

אמנם בשו"ת שבות יעקב (ח"א סי' קי"ד) ובשו"ת דברי מלכיאל (ח"א סי' פ"ח פ"ט) ובעל ערוך השולחן כולם התירו בבריא שהוא בדרך רחוקה במקום עיגון.

הגרי"ב: ס'איז דא א תשובה אין אגרות משה וואו ער ברענגט דעם רבי'ן (רבינו שליט"א) וועגן א גט.[9]

אב"ד מענדזשארין: דאס איז געווען א גט אין סטעטן איילענד.

רבינו: יא, דאס איז שוין א אלטע מעשה...

א' הנוכחים: פארוואס דארף מען בכלל שרייבן דאס ווארט 'לעיק'.

רבינו: דער טייך הייסט אזוי 'לעיק סוזעען' דאס איז דער נאמען.

א' הנוכחים: דא אין קרית יואל פארוואס מאכט מען נישט?

רבינו: אויך וועגן דעם, ווייל ס'איז א נייע פלאץ.

הגרע"מ: ווילליאמסבורג איז דאך אויך געווען א נייע פלאץ?

רבינו: דארט האט מען שוין יארן צוריק געמאכט. מ'מוז דאך אמאל קובע זיין, אז מ'מוז מוז מען.[10]

כ'שפיר נישט אז ס'האט א נחיצות קובע צו זיין דא. אונז האמיר אויך א לעיק דא, ווי אזוי זאל מען שרייבן?. דא איז דער 'פארעסט לעיק' וואו ס'גייט דא אדורך די וואסער. איך וואלט נישט געשריבן 'לעיק' מיט א יו"ד, איך וואלט געשריבן לעי"ק מיט א ע"ן.

אב"ד מענדזשארין: ס'איז געווען א שטיק צייט וואס מ'פלעגט אוועק צו גיין פון מאנסי, מ'האט געפלעגט גיין אויף אן אנדערן פלאץ מסדר זיין די גיטין. כ'ווייס נישט ווי אזוי היינט איז.

רבינו: יא, איה"נ אמאל איז אזוי געווען.

ס'איז געווען אין אייראפע די שטאט גרויסווארדיין, אמאל האט עס געהייסן 'וואדיין', שפעטער איז עס געווארן 'גרוים–וואדיין'. אזוי איז געווען.

אב"ד מענדזשארין: ס'איז אפשר געווען קלענער און ס'איז געווארן גרעסער.

רבינו: ס'איז אויך געווען א 'קליין–וואדיין', אבער די שטאט ארגינעל האט עס געהייסן 'וואדיין'. איז געווען איין חלק פון די שטאט, וואס איז געווען די ארגינעלע שטאט אזויווי אמאל, וואס האט נאך געהייסן 'וואדיין'. און שפעטער איז די שטאט גרעסער געווארן, און מ'האט עס א נאמען געגעבן 'גרויסווארדיין'. האב איך געהערט אז זיי האבן מקפיד געווען ווען מ'האט געשריבן א גט אין גרויסווארדיין, האט מען נאר געשריבן 'וואדיין', ווייל ס'איז אזוי געווען דער נאמען ארגינעל, און זיי זענען געגאנגען שרייבן דעם גט אויף דעם חלק פון די שטאט וואס ס'איז נאך געווען ארגינעל וואס האט געהייסן 'וואדיין'. דער בית דין האט מקפיד געווען אויף דעם, נאר דארטן האט מען געשריבן די גיטין. דער מנחת יצחק איז דאך געווען דארט אין גראסווארדיין, ער רעדט דערפון אין א תשובה.[11]

---

9 להלן התשובה באגרות משה הנ"ל:

סימן צב

אופן כתיבת שם סטעטן איילענד

ריו סיטי תשל"ו

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר צבי הלוי פוללאק שליט"א.

הנה כבר דברנו בדבר השם לכתוב כשיודפס לסדר גט בסטעטן איילענד דהנזקירה ודרישה של כתר"ה היה אל נכון, שלכן הגם שנסדר ע"י כתר"ה וע"י שני רבנים מהר"ר יהוקאל ראט אשר הוא רומין בקהל מאטטאוי אשר בבארא מארק וע"י מהר"ר אהרן טייטעלבוים אשר הוא הרב בקהל עצי חיים בהויליאמסבורג שצירף כתר"ה, הוא כשר בלא סקפוק וכך יש לכתוב בניטין שיסדרו שם כפי שנכתב בגט זה אחר הזהיר לכתוב כל סטעטן איילענד בשם אחד, בסטעטן איילענד פתא דיתבא על נהר ארשור קיל.

וגם יש לידע שגם רב פיש לו ידיעה גדולה בניטין ושיטש הרבה לספי רבנים מובהקים, וראוי לסדר גיטין, מ"מ טוב לצרף עוד שלשה שלשה בקי בי"ד.

ועי"ז באתי על"ח ידידו,

משה פיינשטיין

10 עיין בספר תיקון גיטין (להרמ"ב טאמאשאוו רב בנוי יאדק שנת תרצ"ח נדפס שם חלק קי"א) שכתב שבשנת תרנ"ב נתייסד קיבוץ היהודים בחמשה רחובות בברוקלין, וקראו אותה ווילליאמסבורג וכו', ודן שם בענין תחומי השכונות בנוי יארק לגבי גיטין, עיי"ש.

11 עיין בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד עמ' רל"ג אות ב): וזמורני ימים מקדם כי גם בהיותי מחברי הבי"ד בגראסווארדיין הי' לנו בעיא כזו, והקפדנו שלא לסדר הגט רק בחלק אחד מהעיר, שמשם נתייסד כל העיר, ולדוגמא דירתנו היתה ברחוב שבצד הב' היתה הביהכ"נ, והקפיד חותני הגאון ז"ל שלא לסדר גיטין בדירתנו רק בחצר הביהכ"נ, שאמר שנתברר שהעיר העתיקה היתה עד חצר הביהכ"נ ועד בכלל, וצד הב' מהרחוב ששם היתה דירתנו נתוספה אחרי זה, ושם נסתבבו הדברים ע"י מה שהעיר היתה נקראת בזמננו באופן רשמי גראסווארדיין... אכן בפי חלק גדול מישראל נקרא רק וורדיין, וכן היו כותבין בגיטין.

ואמר לי חותני הגאון ז"ל הטעם שמשום בהתחלת התיסדות העיר היתה עיירה קטנה והיתה נקראת רק וורדיין, ע"ש המבצר שהיתה

א' הנוכחים: אין מנחת יצחק איז דא א תשובה וועגן דעם בית דין מכון להוראה פון מאנסי, זיי האט געהאט עפעס א שאלה צו ס'איז 'ספרינג וואלי' צו ס'איז מאנסי, צו ס'הייסט אן אנדערער שטאט. דער מנחת יצחק זאגט אז מ'זאל אוועקגיין, מ'זאל נישט שרייבן ביי זייער בנין. זיי האבן געמאכט עפעס אויף די פאסט, א נייע זיפ-קאוד נומער, כדי צו זיין א פלאץ אהן קיין חשש.

רבינו: אויף דעם איז דא אפאר פלעצער אין מאנסי וואס מ'דארף וויסן וויאזוי מ'שרייבט אין א כתובה.

אין 'עטריוס' דאס איז א התונה זאל, וואס איז אויף די גרענעץ. מ'רופט עס נאך מאנסי, אבער אפיציעל איז דאס שוין א צווייטע שטאט. ווי אזוי שרייבט מען דארט?

א' מהנוכחים: א כתובה דארף זיין אויף דעם פלאץ, ממש אויף דעם הויז וואו מ'שרייבט עס?.

רבינו: יא, דארט וואו ס'איז, דער קבלת קנין, וואו מ'שטייט בשעת מעשה...

אב"ד סענדזשארין: 'בדיעבד' דאכט זיך מיר איז עס נישט קיין שאלה, ווייל ס'איז נישטא קיין שינוי אין די געלט, כ'מיין ביי אזא פאל פון שינוי מקום, וועז ס'איז נישטא קיין חילוק אין געלט איז בדיעבד נישט קיין שאלה... אזוי דאכט'זיך מיר.

וכיכדו רבינו בברכת לחיים

ובירכו רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען זיצן מיט הרחבת הדעת על התורה ועל העבודה מיט געזונטז, ברכה והצלחה, להורות דבר ה' זו הלכה אהן קיין מכשול, מיט סיעתא דשמיא אויף יעדן טריט און שריט.

אב"ד סענדזשארין: אמן, הצלחה אין די עבודת הקודש, לאורך ימים ושנים.

א' ממו"ץ: מ'זאגט עפעס אז ס'איז א ירושה פונעם רב'ס זיידע דער ענין פון עוסק זיין מיט גרים.

אב"ד סענדזשארין: אונזער זיידע דער בעל בינת יששכר ז"ל,[12] ער האט אסאך עוסק געווען אין גרים.

רבינו: אזוי?! דארט איז געווען גרים?

אב"ד סענדזשארין: עם איז געווען עפעס א שטעטל וואו א קבוצה פון יענעם שטעטל האבן זיך געוואלט מגייר זיין, ס'איז פון דעם געווארן א קהלת גרים (קהל גרים עדת ישורון דק"ק ב' אויפאלו) דער גרויסער עושר ראטשילד האט עם אויסגעהאלטן מיט אלע הוצאות, עם איז אנגענאנגען ביז צו די קריג. ביז דעמאלטם האט עם אנגעהאלטן.

הגרי"ב: היינט איז דא לעצטענס אין די שטאט סאטמאר א גאנצע קהילה פון גרים.

רבינו: אין ראמעניא אין סאטמאר?

הגרי"ב: יא, ס'איז דא דארט א גאנצע קהילה פון גרים, כ'וויים נישט ווי גרוים דאס איז. כ'האב געערעדט מיט איינעם פון די עסקנים אמאל אונטערוועגנס, ער זאגט מיר אז ער פארט אויף די הייליגע טעג אהין, ער דאוונט דארטן, ער פירט די גאנצע זאך, ס'איז א גאנצע קהילה פון גרים.

א' הנוכחים: דער אר"י הקדוש זאגט דאך 'לא גלו ישראל אלא בשביל גרים'.

רבינו: דאס איז א גמרא אין פסחים (פז:), לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים.

דער אר"י הק' זאגט אז דאס איז ניצוצות הק'.[13]

שמה שבלשון הגר נקראת ווארשא ובשפת אשכנז ווארדיין, ואז כבר סדרו גיטין בשם הנ"ל, וע"כ אף אם"כ שנתרחבה העיר ונשתנה שמה לגראסווארדיין וכו' כנ"ל, לא רצו לשנות, ורק דקדקו שלא לסדר גיטין רק באותו חלק העתיקה מהעיר שהיתה בשעה שנקראה אף באופן רשמי רק ווארדיין כנ"ל.

12 הגה"ק רבי יששכר בער קאהן ז"ל אב"ד ערדא-סענזשארין שטראנסלוואניע, נולד בשנת תק"ץ לפ"ק לאביו הר"ר יעקב קאהן ז"ל בעיר שאמשון, בבחרותו למד אצל הגה"ק ה'מנוחת אשר' ז"ל, ואצל הגה"ק בעל 'בית היוצר' ז"ל, ואצל הגה"ק בעל 'צרור החיים' ז"ל, והגאון רבי ירמיה לעוו ז"ל מאוהעל.

בשנת תרי"ב נתמנה ע"י רבו הגאון רבי ירמי' ז"ל לדומ"ץ בק"ק אוהעל. בשנת תרל"ו נשא בזיווי"ש את הרבנית הצ' אלמנת הגה"ק רבי משה שטיין ז"ל בעל 'באר משה' ואבד"ק סענדזשארין, ואז מילא את מקומו כאבד"ק עיר סענדזשארין, וגם הקים ישיבה לבחורים, והוא שימש ברבנות למעלה מארבעים שנה עד שנת ה'תרע"ז, אז העביר את התפקיד לבנו הגאון רבי גרשון מענדל קאהן ז"ל. והוא עבר לעיירת וואשארהיי, שם התפרסם כאיש קדוש ובעל מופת, ואף קיבל פתקאות. - נסע להרה"ק המהר"י מבעלזא, והרה"ק משיאווא, ומרן הק' הייטב לב ז"ל, נסתלק ביום ג' אייר שנת תרפ"ג לפ"ק, ונשאר ממנו ספר בינת יששכר שו"ת על ד' חלקי שו"ע וחי' סגיות ודרשות עה"ת ומועדים.

13 היינו דברי האריז"ל על מה שאמרו חז"ל אמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים שנאמר וזרעתיה לי בארץ, כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין' (פסחים פז:), ואיתא באריז"ל שעומק כוונת חז"ל שעל ידי הגלות ישראל קולטים ניצוצות קדושים שנשתקעו בין האומות, ומגבירים על ידם את כח הקדושה (שער הפסוקים פרשת שמות), ועיין קדושת לוי (פרשת ויחי), ובספר גנזי מרומים להגרי"א חבר.

א׳ הנוכחים: מ׳האלט מיט טאג טעגליך, אזא מין מסירת נפש וואם די גרים האבן.

רבינו: פון וואו לעבן זיי דארט, זיי האבן פרנסות דארט?

הגרע״מ: מ׳האט לעצטנס אנגעהויבן טאקע, מ׳האט זיי געמאכט אזא גאנצע פרנסה, מ׳קניפט ציצית. פון התאחדות הכשר טראגט מען דארט אהין, זיי קניפן די ציצית. מ׳האט זיי אויסגעלערנט די הלכות, מ׳איז אראפ געפארן מיט א משגיח אויסלערנען.

א׳ הנוכחים: דאם איז קליין געלט, די גרוים געלט שאפט ער (ר׳ עזרא משה). די חלק פון אידישקייט קאסט אסאך. מ׳האט אויפגעשטעלט א תלמוד תורה מיט א בית חינוך דאם קאסט אסאך געלט.

ער האט אהין געברענגט א רב דארטן, אויך א גר ער איז שוין צוועלף יאר דארט, אן עלטערער רב.

הגרע״מ: דאם איז אויך א סיעתא דשמיא. דער רב ר׳ יונתן פלעגט קומען צו שחיטה דארט, און איינמאל ערב יום טוב הקדוש האט אים...

רבינו: דא איז דא אויך א גר, ער וואוינט יעצט אין פענסילוועניע.

הגרי״ב: ר׳ אברהם גאלדשטיין?

רבינו: יא, ער קען שפאניש.

הגרע״מ: ער האט שוין געהאט אמאל אין אונזער קהילה.

ער האט שוין געזאגט א דרשה דארט אויף שפאניש.

ער איז זיי מורא׳דיג מחשיב. ער ברענגט שטארק ארויס, אז די קהילה האט אן עתיד, ווייל ס׳איז א קהילה מיט א מוסד פאר די קינדער.

באמת, דער יסוד פון זייער קהילה האט זיך אהנגעהויבן, זיי קומען פון ״על סאלוואדאר״. על סאלוואדאר איז נעבן גואטעמאלא.

הגרי״ב: דאם איז צוויי מדינות וואם זענען אין א מלחמה...

הגרע״מ: זיי האבן אנגעהויבן צעהן יאר צוריק צו טוהן פאר אידישקייט. און זיי האבן געגומען ר׳ אברהם גאלדשטיין. ער פלעגט זיי זאגן שיעורים איינמאל א וואך. ביי איינע פון די שיעורים האט ער מסביר געווען שיין דאם ענין פון ציונות, אז ציונות איז נישט אויסגעהאלטן, און ס׳איז נישט בכלל קיין אידישקייט.

מיט א צייט שפעטער איז געקומען א דעלעגאציע פון ארץ ישראל, אז ווער עם וויל קען קומען קיין ארץ ישראל, און מ׳וועט זיי מגייר זיי, און מ׳וועט זיי געבן דירות, פרנסה. אלעס.

רבינו: פון די סוכנות הייסט עס?

הגרע״מ: יא, אבער זיי האבן זיך נישט געלאזט. זיי האבן שוין געהאט געהערט פון די סכנה פון ציונות.

הגרי״ב: די קהילה הייסט אויפן נאמען פון רבי׳ן ז״ל ׳אור חדש דרבינו יואל׳.

הגרע״מ: זיי גייען אלעם לויט וויזוי מ׳טוהט דא ביי אונז אין סאטמאר, זיי פרעגן אלעם וואם מ׳טוט אין סאטמאר. די צניעות איז אויך זייער שטארק דארט.

א׳ הנוכחים: זיי פראווען סעודות כ״ו אב, און כ״ו ניסן ביים ברך משה״ם יארצייט. זיי גייען מיט שטריימלעך כ״ו אב און כ״א כסלו.

זיי האבן געמאכט א ישיבה ברך משה, ס׳איז שוין דא דארט א ישיבה פון דריי בחורים.

הגרע״מ: מ׳האט לעצטנס געמל׳ט א קינד, מיט א חודש צוריק, בעסער געזאגט א טאטע מיט צוויי קינדער, און ביי איין קינד פון צוועלף יאר איז ביים ברית געווען אביסל שווערינקייטן, דאם קינד איז געווען דערשראקן, עם איז געגאנגען מיט יסורים אביסל. נאכ׳ן ברית קומט צו ר׳ שלמה הערש עקשטיין ב״ר משה יודא, ער איז דארט געווען, ער גייט צו צו אים און ער זאגט אים, איך זעה אז דו האסט געטוהן א מצוה מיט אזא גבורה, א מורא׳דיגע הידור, מיט שווערינקייטן, איך קען באשטיין אפצוקויפן פון דיר די מצוה פאר פינף טויזענט דאלער, פארקויף מיר דיין מצוה. האט ער אים געענטפערט אויפן פלאץ ׳פאר קיין שום געלט פארקויף איך נישט די מצוה!׳.

רבינו: מ׳קען נישט פארקויפן קיין מצוה נאכן מקיים זיין...

אב״ד מענדזשארין: יא, ס׳איז נאר די השגה וואם ער האט...

הגרע״מ: כל חפציך לא ישוו בה (משלי ג, טו).

רבינו: ס׳איז אינטערעסאנט, די וועלט זאגט נאך אז רבי נחום טשערנאבלער איז געווען אויף א פלאץ וואו ס׳איז נישט געווען קיין מקוה, ס׳איז נישט געווען קיין געלט פאר קיין מקוה. האט ער פארקויפט זיין עולם הבא פאר דעסם וואם וועט געבן געלט פאר די מקוה. און ס׳איז געווען קונים, ער האט פארקויפט זיין עולם הבא, און מיט דעם האט מען געבויט א מקוה. אזוי פארציילט די וועלט.[14]

---

14 עיין בס׳ אוצר ישראל (עמ׳ קצ״ד) **פעם הגיע המאור עינים ז״ל לאיזה עיר, ובהעיר לא היה מקוה, שאל המאור עינים למה אין עושים מקוה, אמרו לו שאין להם מעות לבנות המקוה, וגם אמרו לו שיש כאן איזה עשיר ולא רוצה ליתן מעות עבור המקוה, אז הלך המאור עינים לזה העשיר,**

איז אויך דא אויף דעם, קען מען דען פארקויפן עולם הבא?.[15]

א׳ מהנוכחים: פארץ טוהן די מצוה קען מען יא.

רבינו: דאם איז נאר פארץ לערנען. ביי יששכר זבולון, אבער נאכדעם נישט. אזוי זאגט דער רמ״א (שו״ע יו״ד סי׳ רמ״ו סעיף א׳) [וז״ל: ויכול אדם להתנות עם חבירו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלוק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכור לו חלקו בשביל ממון שיתנו לו].[16]

אין אמת׳ן אז דארט פארקויפט מען אויך נישט, נאר ס׳גייט פאר ביידע. אזוי ווי ס׳שטייט די מעשה פון ר׳ יוסי מיט די הסכם פון יששכר זבולון.[17]

אב״ד סענדזשארין: ס׳איז כמדליק מנר לנר.

רבינו: דער אור החיים הק׳ (פ׳ כי תשא) זאגט אזוי.[18] מ׳נעמט נישט צו, ס׳איז דא געגנוג, נאר מ׳קען האבן א זכות, פארדעם קען מען האבן א זכות אין די מצוה.

דער הפלאה זאגט אויך אזוי, אין כתובות אין די הקדמה.[19]

אבער מ׳קען נישט פארקויפן קיין מצוות, מ׳קען נישט פארקויפן קיין עבירות. ס׳איז נישטא קיין מקח וממכר אין די זאכן.

אבער איך האב שוין אמאל אריינגעטראכט, ביי די מעשה פונעם מאור עינים אז ער האט פארקויפט זיין עולם הבא, איז וואס באקומט ער פארץ פארקויפן זיין עולם הבא? ער האט דאך נישט פארקויפט זיין עולם הבא ווייל ער האט געווואלט פארדינען א גלעזל בראנפן, ער האט דאך דאס פארקויפט פאר א דבר מצוה, צו בויען א מקוה, נו קומט דאך אים שכר כאטשיג וויפיל ער האט דערלייגט, איז קודם האט ער שוין נישט דערלייגט.

ס׳איז דא א אינטערעסאנטער רוקח וואס ער זאגט, אז ביי א יששכר זבולון שותפות, איז אויסער דער שכר, ווערט דער זבולון א תלמוד חכם, ער זאגט לאחר מאה ועשרים מלמדים אותו תורה.[20] א פלא דאס.[21]

דער חתם סופר זאגט אויך אויף א פלאץ, כעין זה, אין תורת משה (פ׳ עקב) זאגט ער עם.[22]

א׳ מהנוכחים: רבי איציקל פון פשעווארסק פלעגט צו פארקויפן גיהנום. ער האט נישט פארקויפט קיין גן עדן, ער האט פארקויפט גיהנום.

רבינו: אין צאנז האט מען פארקויפט עולם הבא. דער הייליגער דברי חיים האט פארקויפט עולם הבא. ער האט געהאט א זמן, יעצט קען מען קויפן עולם הבא. ער האט

וביקש ממנו מעות לבנות המקוה, אמר העשיר אם רבינו יתן לו העולם הבא שלו אז יתן מעות לבנות המקוה, אמר המאור עינים הלא אני אומר בכל יום ובכל מאודך, הלא אין לי מעות אלא מה הרכוש שלי הוא העולם הבא, ואני נותן לך העולם הבא שלי כדי לבנות מקוה טהרה, ובנו אח״כ המקוה.

15 עי׳ ספר י״ג אורות חלק ג׳ עמוד ל״ו ובהגה שם.

16 וע״ע בשו״ת מנחת יצחק (ח״ו סי׳ ק״ו וח״ז סי׳ פ״ו) שמאריך בזה, ומבאר שלאחר הלימוד אין הת״ח יכול למכור זכותו כי העולם הבא הוא חסד ולא שכר, שהרי מי הקדימני ואשלם, וחסד אי אפשר למכור כי אולי הקב״ה חפץ לתתו לזה ולא לאחר. - ועי׳ בדברי יואל פ׳ ויחי דף תקמ״ה, בביאור הענין.

17 מה שהובא בזוהר הק׳ (לך לך פ״ח ע״ב) באותו עשיר שעשה הסכם יששכר וזבולון עם רבי יוסי בן פזי וכשהלה נמלך ורצה לבטל את ההסכם, הבטיח ר׳ אבא לאותו עשיר כי שכרו לא יקופח, מאחר וכל אחד מבני הישיבה יתן לו חלק קטן מלימודו ויהיה שכרו רב, עיין שם. – ועי׳ בדברי יואל ׳ ויחי דף תקמ״ד.

18 עי׳ שם (שמות ל, יג) וזל״ק: עוד ירצה על דרך אומרם ז״ל (ברכות דף ה.) שקל הקודש כפול היה, ובא להודיע כי מה שיטול מהקודש בעד מחצית כספו, לא שיתנבה מחלק הלומד ונמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר, לא כן הוא כי שקל הקודש כפול היה, ונמצא כל אחד בידו שקל שלם, והבן.

19 עי״ש אות מ״ג, וז״ל: ויש מן המשפיעים במדה גסה שסוברים שקונים מן התלמידי חכמים חלק מתורתו כדרך שאר משא ומתן. אמנם חלילה מחשוב כן וכי יכמור תלמיד חכם אפילו שעה אחת בעולם הבא בכל חיי עולם הזה, כמו שאמרו חז״ל וכל שכן שעה אחת בתורה שהיא חשובה מכל חיי עולם הבא, וכמו שאמרו חז״ל בפסוק אורח חיים פן

תפלס שלא תהא נושא ונותן בתורה ובמצות, וזהו פשטיה דקרא רחוק מפנינים מכרה שאי אפשר לקנות אותה אפילו בעולם הבא שנקרא פנינים. אלא הענין הוא שכל אחד מקבל שכרו משלם, וכמו שאמרו המשל מנר שמדליק ממנו ואין מחסר אורו, כן המחזיקים נוטלים שכרם מאת ה׳ מן השמים ואינם נוגעים ח״ו בחלקן של התלמיד חכם.

20 כן נאמר בשם הרוקח בסודי רזיא: ׳מי שנתן בחייו ללומדי תורה וגמל חסד עמהם, אף על פי שהוא עם הארץ, לאחר שמת מלמדין אותו׳.

21 בעי״ן, עיין בספר שארית יעקב פר׳ בהעלותך שכתב בזה״ל: שמעתי מפה קדוש מדבר הרב המובהק כמה״ר חיים ן׳ עטר זצוק״ל ההוא אמר שראה בספרן של צדיקים ראשונים, כי כל מי שנתן בחייו ללומדי התורה וגמל חסד עמהם, אף על פי שהוא עם הארץ זוכה לאחר מיתה שמלמדין אותו תורה הרבה, עיי״ש שמביא מקורות לזה.

22 ועי׳ בתו״מ ליקוטים עה״פ (תהלים ל״ט) נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, י״ל עד״מ אעפ״י שהייתי נער מנוער מכל חכמה ומדע, מ״מ גם זקנתי כזקן ויושב בישיבה, כי מימי לא ראיתי צדיק נעזב, כי מכיון שראיתיו שוב לא היה נעזב כי פתחתי ידי לו והענקתיו מטובי ועשרי, ועי״ז הייתי חולק עמו בחכמתו כאלו יגעתי ומצאתי כשמעון אחי עזרי׳ (סוטה כ״ט:), לכן זקנתי בהיותי נער, ע״ד (משלי י״ח) מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו. (תקנ״ט).

אזוי פארקויפט פארץ עולם. מענטשן האבן געקויפט, אזוי איז געווען דארט אין צאנז, ס׳איז געווען א גרויסע זאך אין צאנז.[23]

א׳ הנוכחים: די געלט איז געגאנגען פאר צדקה?.

רבינו: נאר וואם דען? ער האט נישט געלייגט אין טאש קיין געלט...? א ודאי איז אלעם געגאנגן פאר צדקה! אבער ער האט פארקויפט עולם הבא.

ס׳איז געווען א גרויסע זאך אין צאנז, ער האט פארקויפט עולם הבא. און ר׳ ישעי׳לע (בנו הצעיר הרה״ק ר׳ ישעי׳לע מטשחויב ז״ל) איז געווען א קינד און ער האט געהאט עפעס געלט, ער האט באקומען געלט פון אידן, און דער דברי חיים האט פארקויפט עולם הבא. און ר׳ ישעי׳לע איז געווען א יונגל, ער האט אויך געקויפט. און דער דברי חיים האט אזוי הנאה געהאט ׳מיין ישעי׳לע האט אויך געקויפט עולם הבא פאר אזויפיל און אזויפיל׳, ער האט געפלענגט אויסרופן. מענטשן האבן אפילו געשיקט, די וואם זענען נישט דארט געווען, זיי האבן געוואוסט אז ער פארקויפט, האבן זיי האבן געשיקט פון די פרעמד געלט צו קויפן עולם הבא, ס׳איז א פלא פון א זאך.

ס׳איז אינטערעסאנט, אין צאנז איז געווען אסאך אזעלכע פלאים׳דיגע זאכן. א ליציטאציע...[24]

א׳ הנוכחים: ס׳איז געווען א תנאי וויפיל געלט מ׳דארף געבן.

רבינו: מ׳האט געמאכט א ליציטאציע אן אויספארקויפ, דער געט כך וכך, און ווער עם האט געגעבן מער האט עם אפגעקויפט.

הגרי״ב: ס׳איז דא איז איינע פון תשובות ספרים, אויב איינער האט פארקויפט זיין חלק פון לויתן צי ס׳איז חל די מכירה.[25] כ׳געדענק נישט וואו, אבער איינער פון די פוסקים רעדט דערפון.

רבינו: ס׳איז דא א מהרש״ם (ח״ג סי׳ קנ״א) וואם זאגט אז מ׳האט געפרעגט פון רבי שלמה קלוגער צי מ׳קען אים פארקויפן עולם הבא,[26] און ער שרייבט באריכות אז מ׳קען נישט.[27]

---

23 עיי׳ בס׳ דרכי חיים (אות כ״ט) אצל רבינו ז״ל היה המנהג לעשות סעודה גדולה בואת חנוכה, והזמינו כל הבעלי בתים מהעיר ובפרט הלומדים והחסידים, וידוע שרבינו ז״ל היה תמיד מלמד ומדריך אנשיו להרגיל עצמן להרבות בצדקה, והיתה דרכו של רבינו בסעודת זאת חנוכה לומר תורה בענין נתינת צדקה, ואחר אמירת התורה היה המנהג שעלה איזה אדם חשוב על הספסל, ורבינו צוה לו להכריז שמוכר עולם הבא, ולפעמים מכר פרנסה וכדומה, והיו הנגידים גם החסידים קונים אחד בעד עשרה ר״כ, ואחד בעד חמשה ואחד גם בעד פחות מזה, כל אחד כפי יכולתו, גם רבינו ז״ל בעצמו היה קונה, גם בניו הקדושים, והיה מענין זה כמה מאות ר״כ, והיה רבינו מחלק זאת לעניים אחר חנוכה...

24 אגב, עיין בס׳ רבינו הקדוש מצאנז (ח״א פרק א׳ עמ׳ י״א) שהביא סיפור נפלא וזהו תוכן הסיפור: ברבות הימים כשרבינו כבר נהג את נשיאותו ברמה בצאנז, בא אליו יהודי פשוט שעסק בחייטות, וסיפר לו כי בהיותו נער היה נוהג לישון בסוכה עם אביו ר׳ אריה ליבוש, ופעם שרר קור עז בחוץ ולכן סירב לצאת מהבית ולישון בסוכה, למרות הפצרותיו המרובות של ר׳ אריה ליבוש, משלא הועילו כל הפצרותיו הבטיח ר׳ אריה ליבוש לנער חצי מחלקו לעולם הבא אם יאות להצטרף אליו לישון בסוכה, ורק בתנאי זה נתרצה לכך.

מאז - המשיך החייט וסיפר - כבר עברו חמשים שנה, והנה לא מכבר כשחלה אנושות ושכב על ערש דוי בא אליו ר׳ אריה ליבוש מעולם האמת, ואמר לו דע לך כי קיצך קרב והגיעה שעתך להפטר מן העולם, אם רצונך להאריך ימים מחול לי על ההבטחה שנתתי לך בשעתו, ואז יוסיפו לך שנות חיים, אבל אם אינך מוכן לוותר בוא עמי לכאן וטול חלקך, מתוך רצונו לחיות עוד השיב כי הוא מוחל, אלא שבעת משש לאיתנו, הוא תוהה ומתחרט על המחילה, ובא לשיח את צערו לפני רבינו, שמע רבינו את סיפורו כשחיוך קל מרחף על שפתיו ולא השיבו דבר.

25 תשובת מהרי״ט זו הובאה ע״י תלמידי מהר״ח אלפאנדרי ז״ל בספרו אש דת (פרשת וילך) וז״ל: ועל אותו שקנה מחבירו חלקו בלויתן במאה זהובים, הקונה אל ישמח והמוכר יתאבל, המוכר עשה דברי עוה״כ שחוק ומכר חיי עולם בבצע כסף, והלא אותה אכילה אינה גשמית אלא תענוג עולם שכר מצותיו וצדקותיו אשר עשה, ומשעה שמכר חלקו בעוה״ב איבד את שלו... ועי׳ בתשובת רבינו האי גאון ז״ל הביאה מהר״ם אלשקר ז״ל בסימן ק״א, ומ״מ נראה שנותנין לזה שכר על התעוררותו וחביבותו מדברי עוה״ב שהוציא דמים מרובים עליה והכל לכוונת וחשקו שאין הקב״ה מקפח שכר שום בריה... (ועי׳ בהגהות רעק״א לשו״ע יו״ד סי׳ רמ״ו שציין תשובה זו).

26 וז״ל המהרש״ם: וזה כמה שנים בהיותי בימי חורפי אירע לפני עובדא בשנים שנשתתפו במצות ועבירות ועשו קנין ושטר שותפות, וכתבתי להגאון מהרש״ך ז״ל מבראד, והשיב לי כי עובדא כזו אירע בימי ר״י בן הרא״ש שנשתתף הוא עם חבירו כן, ומת חבירו קודם, והר״י בן הרא״ש גילה פני המת במטתו לפני ביהכ״נ בתוך קהל ועדה שיזכור בהשותפות, ופתח המת פניו כמשחק עליו, כי אין ממש בקנין הזה, ושהובא מעשה זו במעבר יבוק. אבל המעיין ימצא שהי׳ שם עובדא אחרת שנשבע לו חבירו לבוא אליו אחר מותו, ולזה שחק עליו דכיון שמת נעשה חפשי מן המצות, ומשא״כ בנידון דידן, עיי״ש באריכות.

27 מעשה היה בעיר סטאנוב שיהודי מכר לחבירו רבע מחלקו בעולם הבא, לאחר מכן ניחם על המכירה, וביקש לחזור בו, אך הקונה לא הסכים עלו להתדיין בפני בית הדין, נבוכו הדיינים ושלחו את השאלה אל הגאון רבי שלמה קלוגער מבראדי זצ״ל.

ועיין בשו״ת טוב טעם ודעת להגר״ש קלוגר זצ״ל (חלק א׳ סימן רי״ז) שהוסיף טוב טעם ודעת בזה אמאי לא מהני גם על להבא וז״ל עולם הבא אינו בר מכירה והוא ש״ס ערוך פרק ג׳ דסוטה דף כ״א וז״ל מהו בוז יבוזו לו אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה וכו׳ אלא כהלל ושבנא

ס׳איז שוין א אלטע שאלה אויב מ׳קען אוועק געבן א שכר פון א תענית אדער לימוד התורה.[28]

הגרע״מ: ביים ווילנער גאון איז דא א באקאנטע מעשה אז ער האט פארקויפט שכר מצוה.[29]

רבינו: אבער בכלל איז דא א מדובר וועגן פארקויפן עולם הבא, צי מ׳קען פארקויפן א דבר רוחני.[30]

הלל עסק בתורה ושבנא עסק בעיסקא לסוף אמר ליה תא ניפלוג יצתה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו דעולם הבא אינו בגדר מכירה וכו׳ ולכך דייק הכתוב אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה כיון דכל השכר הוי רק בתורת אהבה כנותן מתנה לאחד מאוהביו ולא שמגיע מן הדין כשאר שכירות פועל לכן בוז יבוזו לו אם ימכרנו לכן אין במכירה זו כלום וכו׳ והנה שאלנו אחד הרי כתב הרמ״א דלהבא יכול למכור עולם הבא הנה לא דק דהרמ״א לא כתב רק אם זה מפרנסו ועל ידו עוסק בתורה ומצוות אז נמכר על להבא כיון שעל ידו הוא עוסק נחשב כאלו הוא עסק בעצמו ואף בלא מכירה נמי יש לזה חלק כמו זה כמו שאמרו חז״ל בפסוק עץ חיים היא למחזיקים בה אבל כל שלא על ידו הוא עוסק זה אינו נמכר אף על להבא ותדע לולי טעם זה למה במה שהדבר בעולם אינו יכול למכור אדרבה השכל נותן להיפוך דמה שיש לו כבר יוכל למכור יותר ממה שיהיה לו אחר כך ובעל כרחך דענין עולם הבא אינו נמכר כלל דאינו שלו רק חסד הבורא ומתנה ולכך לשעבר כיון דלא על ידו למד ועשה אינו יכול למכור אבל להבא כיון דעל ידו הוא לומד ועושה יש לו חלק אבל כל דלא על ידו הוא עוסק אינו בר מכירה להבא מכל שכן מלשעבר ולכן אין בזה חשש מכירה כלל.

28 עיין בשר״ת מהר״מ אלשקר (סימן ק״א) **הביא מתשובת רב האי גאון** וז״ל: שאלוהו ז״ל מי שהוא נוהג להתענות שני וחמישי ובסוף אותו הזמן אמר קבול שכר התענית הזה יהיה לפלוני מתנה וכו׳, וכן מי שנתן לאדם זהוב על מנת שיקרא בתורה ותהיה זכות הקריאה לו וכו׳, תשובה, כך ראינו כי דברים אלו דברי הבל שאין לסמוך עליהם, ואיך יעלה על לב כי שכרו של זה של מעשים טובים שעשה זה לזה, והלא הכתוב אומר (יחזקאל י״ח כ) צדקת הצדיק עליו תהיה, כשם שאין אדם נתפס בעוון זולתו כך אין אדם זוכה בזכות זולתו, היחשוב אדם שמתן שכר של מצוות דבר שישאהו אדם בחיקו וילך כדי שיתן זה מתן שכרו לזה, אילו ידעו מה הוא השכר לא היה זה נותנו לזה ולא זה מקבלו מזה, וכן הוא מתן שכר וכבוד ויקר שנותנים לו לצדיק על מעשיו הטובים עכ״ל. העולה מדבריו שגם קודם המעשה אי אפשר למכור שכר המצוה וכמו שכתב להדיא גבי מי שנתן לאדם דינר זהב על מנת שיקרא בתורה.

29 עיין מה שמובא על הגר״א ז״ל (הוספות לספר דברי אליהו הוצאה שניה וילנא תרפ״ט) שבשנה אחת נחסר אתרוג כשר בכל ווילנא וסביבותיה עד שנמצא אחד שהיה מוכן לתת את אתרוגו עבור הגאון בתנאי מפורש שכל שכר המצוה יזקף לזכותו, ובאותו שנה שמח הגר״א יותר מתמיד, באמרו כל ימי הייתי מצטער מתי אוכל לקיים לפחות מצוה אחת כתיקונה שלא על מנת לקבל פרס, ועתה הזמין לי יוצרי מצוה יקרה כזאת, ואיך לא אתמלא שמחה.

30 עיין שו״ת משיב דבר להנצי״ב (חלק ג׳ סימן י״ד) **שהביא באחד שמכר** חצי זכויותיו לאחד דמלבד שלא מועיל גם אינו הגון שבוזה שכר

דער רמב״ם זאגט אז א זאך וואס מ׳האט נישט אין דעם קיין השגה, קען מען נישט פארקויפן, ס׳איז נישט שייך קיין קנין אין דעם. לויט דעם איז ווען מ׳פארקויפט עולם הבא, האט מען דאך נישט א השגה אין דעם, מ׳ווייסט דאך נישט וואס ס׳מיינט, איז נישט שייך קיין קנין ביי אזא זאך.[31]

אין דברי יואל (פר׳ וישלח עמוד קצ״א) איז דא געדרוקט א שמועס – איך האב עם אליינם געהערט דעמאלטס פון פעטער ז״ל, איך געדענק ווי ער האט עם אזוי שיין אויסגעשמועסט, ס׳איז געווען ביי א דינער אין בארא פארק (מה שדרש בכסיבה להחזקת המוסדות בב״פ שהי׳ במוצש״ק וישלח תשכ״ו לפ״ק) – האט ער אזוי געזאגט, אז מ׳טרעפט אין מדרש אז יעקב מיט עשו האבן זיך צוטיילט עולם הזה מיט עולם הבא, לכאורה וואס הייסט אז מ׳צוטיילט זיך, אז מ׳טוט מצוות וועסטו האבן עולם הבא, אז מ׳וועט נישט טוהן קיין מצוות וועט מען נישט האבן, וואס איז די כוונה אז מ׳האט זיך צוטיילט, מ׳האט עם דען שוין, און אז מ׳איז זוכה באקומט מען, עולם הבא איז דא געגנג, מ׳דארף זיך דען צוטיילן. נאר ביי א זאך וואס ס׳איז דא א מאנגל איז שייך צו זאגן גוד או איגוד, אבער עולם הבא איז דאך דא געגנג, פארוואס דארף מען זיך צוטיילן, און אויב ס׳איז

העולם הבא, והוסיף על זה בזה״ל: ולא תקשה מהא דאיתא בסוטה (דף כ״א.) דשמעון אחי עזריה ויוחנן דבי נשיאה מכרו חצי שכר לימודם בתורה, עבור שהיו מפרנסם, שאני התם שמכרו כדי שיהיו יכולים לעסוק בתורה, וכבר שנינו באבות יפה שעה אחת בתורה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי העוה״ב, וכל כך אהבו את התורה עד שלא בקשו גם שכרה בשלימות בעוה״ב, רק להתענג על ה׳ במלהמתה של תורה וכו׳, משום הכי נתרצו לותר על עונג רוחני בעולם הבא, כדי שיתעסקו בתורה בשקידה ואשרי חלקם עכ״ל.

31 כן מובא בס׳ דברי גאונים (כלל כ״ד סי כ״ט) וז״ל: מי שמוכר לחבירו זכיותיו שיש לו בעולם הבא או שמוכר לו זכות התעניתים שהתענה שנה זו בסך קצוב וקיבלו קנין על זה אי זכה הקונה ואי הפסיד המוכר זכיותיו, עיין ביו״ד סי׳ רמ״ו ס״א בהג״ה. ועי׳ שו״ת מהר״מ אלשקר סי׳ ק״א העתיק תשובה מרבינו האי גאון וז״ל: ...והיוצא משם ששכר עוה״ב אינו יכול לתפוס בו שום קנין ומכר, כי צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה ואינו דבר שישאהו האדם בחיקו למוכר כי הוא דבר רוחני שהצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, אבל שוטה זה שמכר תעניותיו ואכלה כלבא לשידותיה, מה שכר יש לו לפני השי״ת, וכבר נטל דמים זה לא להשם ישב בתעניתו, אלא סיגף את עצמו באותן הדמים, והוא קרוב לקבל פורעניות מלקבל שכר כי עשה שם שמים פלסתר, וקדמוהו לאכול בה לחם יע״ש שהאריך עוד בזה. ועי׳ שו״ת מעשה חייא (סי׳ ט״ו) שנשאל ג״כ בזה ומסיק דהקנין לא חל אם לא על הדרך שכתב הרב מהר״מ גלאנטי ז״ל בפסקיו, עכ״ל ס׳ דברי גאונים.

נישט שייך קיין קנין, איז אויך נישט שייך קיין חלוקה, עולם הזה איז כאטשיג א דבר שבא לעולם.[32]

ונפרד רבינו ממנו בברכה: הצלחה רבה, א געזונטן זומער, א הצלחה'דיגן זומער.

א' העסקנים: כ'האב געהערט דארט צו איינעם וואס זיין טאטע איז א איד, און די מאמע איז נישט קיין איד, און פון זיין טאטע איז ער אן אייניקל פונעם ייטב לב, זאגט ער, אז ער האט מורא זיך צו מגייר זיין, ווייל ער וועלט דאך כתינוק שנולד. במילא פארלירט ער דעם יחוס פונעם ייטב לב'ס אן אייניקל..... שוין.

רבינו: וועט ער ווערן א קינד פון אברהם אבינו.

אב"ד סענדזשארין: ער מיינט צו זאגן אז ס'איז נישט קיין כבוד פארן ייטב לב.

א' הנוכחים: עפעס א ריינמאן, דער קאלבסובער רב (הגה"ק רבי אברהם אהרן טייטלבוים ז"ל בנו בכורו של מרן הגה"ק הייטב לב ז"ל), האט געהאט אן איידעם ריינמאן?

רבינו: יא, דער קרעטשניפער רב רבי הערשל ריינמאן,[33] אבער נישט אלע ריינמאן'ס זענען דעם ייטב לב'ס אייניקלעך.

דער קרעטשניפער רב איז געווען פון די נאראלער משפחה,[34] די נאראל'ער רבנים ריינמאן.[35]

ער איז געווען רב אין קרעטשניף, און ס'איז געווען א רבי אין קרעטשניף, דער רב מיטן רבי'ן האבן זיך משדך געווען. דער קרעטשניפער רבי פון ירושלים (האדמו"ר מהרצ"ה מקרעטשניף ז"ל בעל תורת חיים ואמונה) איז געווען אן אייניקל פון ביידע, סיי פונעם רב און סיי פונעם רבי'ן.[36]

א' הנוכחים: דער שידוך איז געווארן ווייל דער רב האט געזעהן ווי דער רבי'נם זוהן לייגט תפילין, רבי אליעזר וואלף'ס זוהן, איז ער אים זייער געפעלן און האט אים געוואלט נעמען פאר אן איידעם, האבן זיי זיך משדך געווען דער רב מיטן רבי'ן, רבי אליעזר וואלף'ס זוהן רבי ניסן חיים איז געווארן אן איידעם ביי רבי הערשל דער קרעטשניפער רב.

רבינו: קרעטשניף האט באלאנגט צו סיגוט, דער ייטב לב האט אוועק געגעבן דעם גליל. ס'איז נישט ווייט פון סיגוט. קרעטשניף איז געווען ממש א קליין שטעטל, אזוי ווי א דארף, אין די גלילות פון סיגוט, ס'איז נישט ווייט, ס'איז א האלבע שעה פון סיגוט.

ס'איז געווען נאך אזאלכע גלילות'ער. אזוי איז געווען מיט בערבעשט אויך, מיטן בערבעשטער רב (הגה"צ רבי רפאל גראם ז"ל התנו של הגה"ק רבי ישראל יעקב יוקל מוואלאווע ז"ל), בערבעשט האט אויך באלאנגט פאר סיגוט, און דער ייטב לב האט דאם אים געגעבן.

דער ייטב לב האט אזוי געטיילט מוציא'ס, ער האט אוועק געגעבן פון די גלילות'ער, קרעטשניף האט באלאנגט פאר סיגוט, ס'איז געווען אין די גלילות, און ער האט עם אוועק געגעבן פאר אן אייניקל, פאר רבי הערשל ריינמאן צו זיין דער רב דארט.

ונפרד רבינו ממנו ברב ברכות

---

32 עיי"ש מ"ש מרן ז"ל בביאור הענין על פי מה דפליגי (קידושין לט:) אי שכר מצוה בהאי עלמא איכא, ובזה נתחלקו יעקב ועשו באיזה עולם יקבלו שכר מצוה, יעקב נטל חלקו לקבל שכר המצות בעולם הבא, ועשו נטל חלקו לקבל שכר המצות בעולם הזה, עכ"ד.

33 הגה"צ רבי צבי הירש ז"ל בן הגה"צ רבי יצחק משולם ריינמאן ז"ל היה חתנו של הגה"ק רבי אברהם אהרן טייטלבוים ז"ל אב"ד קאלבסוב בן הגה"ק מרן הייטב לב ז"ל, כפי המקובל זקינו הק' הייט"ל הושיבו על כס הרבנות בהכפר קרעטשניף הסמוכה לעיר סיגעט, זמן קצר לאחר פטירת הרב הקודם הגאון רבי דוד נתן דייטש ז"ל, ור' צבי הירש ריינמאן ז"ל שימש ברבנות קרעטשניף קרוב לארבעים שנה, בסוף ימיו נבחר גם לאב"ד של הקהילה הסמוכה בהכפר ביטשקוב, ונפטר ביום כ"ה חשון שנת תרע"ט, ואח"כ המשיך את הרבנות בנו הגה"צ רבי אלעזר ז"ל שאח"כ עבר לכהן ברבנות העיר גלאגוב אחר פטירת חותנו הגה"צ רבי אברהם חיים רובין ז"ל הגאב"ד דשם, ואז מילא את הרבנות בנו הגה"צ רבי אברהם חיים ז"ל [מח"ס 'ויצא פרח' על מס' אבות נדפס בשנת ת"ש מעוטר עם מכתב נאה במקום הסכמה מאת רביה"ק בעל דבר"י ז"ל (נדפס בדבר"י מכתבים ח"ב מכתב קצח)] עד פרוץ המלחמה.

34 נכדי הגה"ק רבי אברהם ריינמאן ז"ל אב"ד נאראל שנסתלק שנת תר"ב ויש הסכמה ממנו על הספה"ק פרי קודש הילולים מהרה"ק המהרצ"ה מזידטשוב ז"ל.

35 כי הגה"צ רבי שלום ריינמאן ז"ל אב"ד נאראל היה אחיו של הגה"צ רבי צבי הירש מקרעטשניף ז"ל אשר נולדו לאביהם הרה"ק רבי יצחק משולם זלמן ז"ל שהתגורר בעיר הורבישוב הסמוכה ללובלין, והוא נולד לאביו הקדוש רבי דוב בעריש זצוק"ל שהי' מבין תלמידיו החשובים של החוזה מלובלין, עד שהחוזה העיד עליו ועל חבריו מעיר הורבישוב ואמר "יש לי בעיר זו ארבע תלמידים שראשי תיבות שמותיהם הינם בלת"י לה' לבדו" והם ב'עריש, ל'ייזער, ת'נחום, י'רוחם, כשהשם 'בעריש' כוונתו אליו.

36 כי אביו הרה"צ רבי ניסן חיים ז"ל אב"ד בראדשין הי' בנו של האדמו"ר רבי אליעזר זאב מקרעטשניף ז"ל, וחתנו של רצ"ה ריינמאן ז"ל אב"ד קרעטשניף.

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר
נתייסדה ע"י רבינו הגה"ק
מהר"י ט"ב זצוקללה"ה
בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

נרכות עד בלי די

סימן טוב ומזל טוב אמירה, בשיר וקול תודה נשירה, לכבוד ידידינו היקר ערוכה ושמירה,
הבחור החשוב מאוד נעלה, מוכתר בכל מדה ומעלה, הטוב ומטיב לזולתו, מעשי חסד
פעילתו, מסור בכל לב ונפש לימינינו, לרווח צמאי אנשי שלומינו, להנות ממקור חיינו,
בהקלטות השיחות קודש בבית רבינו, ובביקורי קודש פועל עבורינו, שנוכל לסדרם במטיב
מאמצינו, במדור משולחן מלכים נזר גליונינו, לרבבות תלמידים וחסידים מוגש עבודתינו.

ה"ה הבחור הוותן

כמר שניאור זלמן עקשטיין הי"ו

אשר זכה לשרת בקודש במסירות ונאמנות
לפני ולפנים אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת אירוסיו למזל טוב ובשעטומ"צ

ובהאי עידנא דוזדווותא, נשגר לו כסא דברכתא, מלא טיבותא, ביקר ורבותא,
על התמסרותו הנאמנה בקליטת השיחות קודש אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להרוות צמאון אנשי שלומינו בכל קצוי תבל במדור "משולחן מלכים" בגליונינו

והבית בהבנותו על אדני יסודותיו, יהא מלא ברכת ה' על כל גדותיו, לעד ולנצח לדורותיו, תורה וגדולה
במשכנותיו, לתפארת בית אבותיו, ימלא ה' כל משאלותיו, ויצליח בכל מפעלותיו.

החותמים למעז שמו באהבה ובהודאה

הנהלת הקהילה

מערכת "קול התשלחדותינו" במהרה"ק

מערכת "קול התשלחדותינו" במהרה"ב

סימן טוב ומזל טוב

לאור ההתעודרות הגדולה אצל "אל"ף-קאמפיין" של מוסדות יטב לב, אנו מפרסמים כאן שיחת קודש עם עסקני מוסדות יטב שכבר נדפס בגליונינו בשנת תשפ"א לפ"ק

השיחה התקיימה אצל עריכת שולחן הטהור ביום ר"ח סיון תשפ"א בצל האסון הנורא באת"ק מירון ביום ל"ג בעומר אצל הילולא דרשב"י זי"ע

די א' ב' פון יעדן
סאטפארער איד

מתוך שיחת קודש של כ"ק מרן רבינו שליט"א
אצל סעודת ראש חודש עם עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק

יום ד' פרשת במדבר ר"ח סיון שנת תשפ"א לפ"ק

השואל: מ'זעהט אז 'מוסדות יטב לב' האט ביים רבי'ן ז"ל (רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע) געהאט א חשיבות מער פון אנדערע מוסדות, נאך מער, דער רבי האט דאך אויפגעשטעלט מוסדות איבער די גאנצע וועלט, אין ניו יארק, אין מאנטריאל, אין יוראפ, אין לאנדאן, אין אלע פלעצער, ביי קיין איין מוסד האט ער נישט אוועק געשטעלט א אפיס דאהי אין ניו יארק פון וואו מ'זאל שאפן הכנסות פארן מוסד, נאר מוסדות יטב לב, ער האט געזארגט מ'זאל א גאנץ יאר שאפן געלט און שיקן געלט, וואס איז געווען דער חשיבות פון מוסדות יטב לב מער ווי אלע אנדערע מוסדות?

רבינו: קודם, תרומה איקרי ראשית, און די מוסדות יטב לב איז א בחינה פון ראשית, איז עס תרומה קודש לה', מ'האט אלעמאל געוואוסט אזוי אין די אלטע חיים, עס איז נישט געווען קיין פושקע נישט אין ביהמ"ד און נישט אינדערהיים, נאר איין פושקע איז געווען "רבי מאיר בעל הנס פושקע", עס האט נישט עקזיסטירט קיין אנדערע פושקע'ס, ווייל דאס האט מקשר געווען אידן מיט ארץ ישראל, די תפילות פון אידישע קינדער גייען ארויף דורך ארץ ישראל, והתפללו אליך דרך ארצם (מלכים-א ח מח)**, במילא האט מען געפילט א קשר וואס איז מקשר אידן פון חוץ לארץ מיט ארץ ישראל.**

דער פעטער ז"ל האט אמאל געזאגט אין א געלענגהייט, אז דאס וואס מ'גיט געלט פאר אידישע קינדער אחינו בני ישראל ערליכע אידן אין ארץ ישראל, דאס איז מגין אויף ארץ ישראל, אז מ'האלט אויס אחים לדעה ערליכע מ'דארף זיין אפגעהיטן פון ציונות, דאס איז מגין אויף תושבי ארץ ישראל. במילא אויב אזוי גייט עס דאך אריין אין דעם ענין פון פיקוח נפש.

היינט צוטאג אז מ'טראכט אריין תושבי ארץ ישראל דארפן רחמי שמים יעדן טאג, דאס וואס מ'גיט געלט פאר ארץ ישראל'דיגע מוסדות דאס איז מגין אויף די תושבי ארץ ישראל, נישט נאר אויף די תושבי חוץ לארץ, נאר אויף די תושבי ארץ ישראל אויך, ס'איז אן ענין עמוק מאוד.[37]

---

37 עי' בס' דולה ומשקה (עמ' קל"ח) פע"א אמר מרן זי"ע באמצע שיחה אחת באש קודש: "וער עס גלייבט און לערנט תנ"ך, זעהט קלאר די סכנה וואס איז דא ח"ו אויף אידן אין ארץ ישראל אויב מ'פירט זיך נישט דארט עפ"י התורה, איך קען נישט פארשטיין ווי אזוי א איד וואס וואוינט אין ארץ ישראל, וואס פאר'ן לייגן זיך שלאפן ביישאכט לייגט ער קודם קריאת שמע שעל המיטה, און ער זאגט 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם וכו' ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה', ווי אזוי קען ער נאכדעם רואיג שלאפן אין ארץ ישראל, אויב גלייבט ער אמת'דיג אין וואס ער האט פריער אליין געזאגט אין קריאת שמע, דארף ער דאך לעבן אין אן אויסטערלישן ציטער".

באמצע השיחה נכנסה הרבנית ע"ה ושמעה שיחה הנ"ל, ואמר למרן זי"ל, אם כן שגדולה כ"כ הסכנה, מפני מה מתמסר כ"כ לשלוח מעות להמוסדות בארץ ישראל, וצחוק קל עבר על פניו הק' של מרן זי"ל ואמר בלשון קדשו: "דאס איז דאך די איינציגסטע זאך וואס שיצט אביסל פון די סכנה, אז מ'שטרענגט זיך דא אן, און מ'גיט געלט פאר צדקה אז עס זאל זיין אין ארץ ישראל מוסדות על טהרת הקודש, און אידן זאלן קענען מקיים זיין די תורה און זיין אפגעזונדערט פון די ציונים, דאס איז די איינציגסטע עצה וואס איז אביסל ממתיק דעם גרויסן קטרוג", עיי"ש עוד באריכות.

השואל: צווישן די מוסדות אין ארץ ישראל אליינם איז דאך דא נאך אסאך ערליכע מוסדות על טהרת הקודש אין ארץ ישראל, דאך האט מען געזעהן אז דער רבי האט געהאט עפעם א ספעציעלע חשיבות פאר זיינע אייגענע מוסדות, מער פון אנדערע מוסדות על טהרת הקודש?

רבינו: אונז וויים מיר ביי שיר השירים, אלע שירים זענען קודש, שיר השירים איז קודש קדשים.

◆ ◆ ◆

השואל: די עסקנים גייען ארום נאך געלט, און ס׳מאכט זיך אז איינער גיט יא און איינער גיט נישט, און אמאל כאפט מען פון איינעם בזיונות, אמאל גיט מען פאר איינעם א פסק, וויל איך פרעגן וואם דארף אן עסקן וויסן וועז ער גייט ארום נאך געלט?

רבינו: דאם האב איך נאך געהערט פאר פופציג יאר צוריק, אז דער פעטער ז״ל האט געזאגט פאר בחורים, ״וועז איינער גייט נאך געלט, אז ער גייט נאך געלט האט ער צוויי טאשן, איין טאש וואו ער לייגט אריין דאם געלט, און די צווייטע טאש וואו ער לייגט אריין די בזיונות פאר א זכות״, דאם קומט אזוי נאטורליך, אזוי גייט עס, ס׳איז אזוי געווען, און ס׳זעהט אויס ביז דער גואל צדק וועט קומען און מ׳וועט דעמאלטס מבער זיין דעם יצר הרע, ביז דעמאלטס וועז ס׳איז נאך דא א יצר הרע וועט אייביג אזוי זיין, דער וועט האבן תרעומות, און דער וועט האבן קשיות, וויל ס׳איז דאך א גרויסער ענין צו געבן, לאזט דאך נישט דער יצר הרע, טוט ער כל תחבולות שוועראר צו מאכן דאם געבן, איז איינם פון די תחבולות היצר איז צו פרעגן קשיות, צו האבן טענות און תרעומות, און אמאל באוואשן דעם עסקן.

כ׳האב אמאל אינזין געהאט אזוי, איינער וואם גייט נאך געלט, ס׳איז דא אן עסקן וואם באוויליגט זיך צו טוהן אלם וואלונטיר, און ס׳איז דא אן עסקן וואם באקומט באצאלט, לעולם אז מ׳גייט נאך געלט פאר א דבר מצוה וויי אזוי מעג מען נעמען געלט? וואספארא היתר האט ער צו נעמען געלט, ער גייט דאך פאר א דבר מצוה, נאר פאר די צער און עגמת נפש וואם מ׳פארשאפט פאר דעם עסקן, פאר דעם באקומט ער זיין געלט, דאם געהאלט איז פאר דעם.

ס׳איז נישט אזוי גוט דאם צו זאגן, וויל איך פארשטיי אז מ׳זועט קומען בעטן א רעים צו העכערן זיין געהאלט... אבער למעשה פאר דעם באקומט מען געהאלט.

◆ ◆ ◆

השואל: וויפיל איז דער שיעור צו בעטן פון א מענטש וואם ער וויל נישט געבן, אז מ׳זאל האבן יוצא געווען דאם ענין פון השתדלות. ביז וויפיל דארף מען ארבעטן יענעם מזכה צו זיין מיט א מצוה?

רבינו: אז איינער וויל נישט געבן, דארף מען אים זאגן אז ער האט פשוט נישט די זכיה צו געבן, און ס׳איז באמת אזוי.

◆ ◆ ◆

השואל: מ׳האט פריער געהערט פון די פושקע, ס׳איז געווען די פושקע פון רבי מאיר בעל הנס וואם איז געווען אנגענומען, דאם איז געווען דוקא פאר כוללים, צי אלע מוסדות התורה?

רבינו: אין אמת׳ן די ׳רבי מאיר בעל הנס פושקע׳ אמאל אינדערהיים איז געווען צו שטיצן תושבי ארץ ישראל, בימים ההם איז דער ישוב פון ארץ ישראל באשטאנען פון יושבי אוהל וואם האבן געלעבט פון דעם וואם חוץ לארץ אידן האבן געשיקט געלט, במילא דאם איז געווען די שטיצע פון וואם תושבי ארץ ישראל האבן געלעבט. און ווי כ׳האב פריער געזאגט דאם איז געווען די התקשרות פון די בני חוץ לארץ צו ארץ ישראל.

השואל: כ׳האב נאר געוואלט דערציילן, דער רבי האט געערעדט פון די שמירה וואם אונז האבן מיר איז אויך דורך שטיצן די בני ארץ ישראל, כ׳האב עם געהערט פון סקולענער רבי׳ן ז״ל, ער האט געזאגט, אז טאמער מ׳וואלט פארשטאנען וויפיל שמירה אונז אין חו״ל האבן מיר פון די אידן וואם קומען נאך געלט פון ארץ ישראל, וואלטן מיר זיי אקעגן געגאנגען צו ברענגען פון עירפארט, אזויפיל שמירה האט מען פון זיי.

◆ ◆ ◆

השואל: ס׳איז אן אהנגענומענע זאך, זייער אסאך עסקנים גייען נאך געלט, זאגן זיי פאר די נדיבים אז א גבאי צדקה האט א כח צו וואונטשן, קודם פון וואו שטאמט דאם אז א גבאי צדקה האט א כח צו וואונטשן? נאכדעם מאכט׳זיך אז ס׳איז דא א איד וואם גיט צעהן דאללער, און ער איז א איד

וואס קען געבן הונדערט טויזענט דאללער, איז ביי אים אויך שייך דער כלל אז דער גבאי קען וואונטשן?

רבינו: ביי צדקה דארף מען צו וויסן אז דין פרוטה איז כדין מאה, עס דארף אויך זיין חשוב וועג מ׳גיט קליין געלט, אבער אוודאי איינער וואס איז א בעל יכולת פון אים דארף מען פראבירן צו בעטן מער געלט, ער קען מוסיף זיין.

און ס׳איז אזוי, דער זכות פון די מצוה איז זייער גרויס, דער גבאי וואס ער גייט נאך געלט איז נישט נאר א שליח לקבלה, ער איז א שליח להולכה אויך, ער איז טאקע א שליח לקבלה צו נעמען געלט, אבער ער איז א שליח להולכה אויף יענעם משפיע צו זיין א ברכה.

◆ ◆ ◆

השואל: איך זעה ביי פולע מוסדות פון גרינגערע זאכן, למשל ביי מוסדות פון רפואה וכדו׳, איז אסאך גרינגער פאר די עסקנים צו גיין נאך געלט, ווייל די צווערק איז מער קרוב אל הלב, צו א מוסד דארף מען האבן א געפיל, איך ארבעט מיט עסקנים פון אנדערע מוסדות׳ן, די עסקנים פון יטב לב האבן א שווערע ארבעט, זיי דארפן רעדן און אויפארבייטן די נדיבים.

רבינו: דארף מען דאס צו באארבעטן, אידן דארפן האבן די זכיה, און מ׳דארף קענען מסביר זיין ואין כוחינו אלא בפה, מ׳זאל קענען מסביר זיין. און ס׳איז אזוי, כדי צו קענען מסביר זיין פאר יענעם, קודם דארף מען אליינם פארשטיין, און ווי מ׳האט געזאגט, אין עולם התורה זאגט מען ׳חסרון הבנה איז חסרון הסברה׳, איז טאמער איז שווער מסביר צו זיין איז פשט אז מ׳פארשטייט עס אליינם אויך נישט, קודם דארף מען אליינם פארשטיין, נאכדעם קען מען מסביר זיין פאר יענעם.

ס׳איז אנדערש וועג מ׳רעדט פון א מוסד וואס האט צעהן תלמידים, פופציג תלמידים, הונדערט תלמידים, צי טויזענט תלמידים, יעדער איינער פארשטייט, ס׳איז דא בכמות און ס׳איז דא באיכות, אוודאי איז דא באיכות, אבער דער כמות האט אויך אסאך צו זאגן.

◆ ◆ ◆

מוה״ר מאיר נפתלי פערל, מנכ״ל: מ׳האט פריער אנגעהויבן צו רעדן פון די נושא, אז מ׳האט געזעהן ביים רבי׳ן ז״ל אז יטב לב איז געווען מער ווי אנדערע מוסדות, כ׳האב אמאל געהערט דערציילן אז רבי מיכאל בער (הגה״צ המפורסם רבי חיים מיכאל דוב וויימאנדל ז״ל מייסד וראש ישיבת נייטרא בארה״ב) איז אמאל געקומען צום רבי׳ן, ער האט געוואלט בעטן רשות צו מאכן אן אפיעל אין ביהמ״ד לטובת די נייטרא ישיבה – כ׳האב עם געהערט פון א נייטרא׳ער איד וואס האט עם מיטגעהאלטן – און ער האט זיך פארשמועסט מיטן רבי׳ן אין לערנען אפאר שעה, און ער האט פארגעסן צו פרעגן און ער איז אהיים געגאנגען.

עס איז שוין געווען שפעט ביינאכט און ער איז צוריק געקומען, און דער הויז בחור צו א צווייטער וואס איז געזעצן דארט האט אים געפרעגט פארוואס ער איז צוריק געקומען? האט ער געזאגט, עיקר שכחתי, כ׳האב פארגעסן צו פרעגן וואס כ׳האב געוואלט פרעגן, וואס האט מען געוואלט פרעגן? כ׳האב געוואלט פרעגן צי איך קען מאכן אן אפיעל די וואך שבת אין ביהמ״ד, זאגט אים דער הויז בחור, נאך א מזל איר האט נישט געפרעגט, ווייל די קומענדיגע וואך וועט זיין די גרויסע מסיבה פאר די מוסדות פון דאהי, און איין שבת נאך אנדערן וועט נישט ארבעטן.

פונקט איז דער רבי ארוים געקומען, און דער רבי האט געפרעגט, וואס מ׳שמועסט דא, אז מ׳האלט פאר א מסיבת צדקה פאר די היזיגע מוסדות, און ער האט פארציילט אז ער האט געוואלט פרעגן וועגן א אפיעל, און האט געזאגט אז נאך א מזל כ׳האב נישט געפרעגט, ווייל דער דא זאגט מיר אז ס׳איז געווען אן אפיעל פאר זיין ישיבה, זאגט דער רבי, דאס איז דעת בעל הבית, דעת תורה איז אז מ׳מאכט איינמאל, און נאכאמאל, און אזוי גיט דער עולם נאך און נאך, מצוה גוררת מצוה, און דאס איז די הצלחה.

רבינו: ס׳איז אזוי געווען, איך רעד יעצט פון זעכציג–זיבעציג יאר צוריק, ס׳איז נאך געווען אזוי קליינטשיג דער עולם אין ווייליאמסבורג, און ס׳איז אויך געווען א רב וואס האט געהאט דארט א ביהמ״ד, א קהילה, און ער האט אויך געהאט א מוסד, איז פיר וואכן פאר ער האט געמאכט זיין מלוה מלכה, האט ער נישט געלאזט מאכן קיין אפיעל ביי זיך אין ביהמ״ד, און דער פעטער ז״ל האט אויך שוין געהאט א תלמוד תורה, אויך שוין געהאט געעפנט א מוסד, און מ׳האט יא געמאכט פאר יעדן, האט ער געפרעגט דעם פעטער אז דאס דארף דאך צו שאטן, האט דער פעטער געזאגט ״עה פונקט פארקערט: פיר

וואכן מאכט מען נישט קיין אפיעל, און מ׳לערנט אויס דעם עולם נישט צו געבן, פיר וואכן נאכדעם קומט איר מאכן אייער דינער צי אייער מלוה מלכה, דער עולם איז שוין צוגעוואוינט נישט צו געבן, במילא גיט מען נישט, איך מאך פונקט פארקערט, איך לאז מאכן יעדע וואך, איך לערן אויס דעם עולם אז מ׳דארף צו געבן, נאכדעם וועט ס׳קומט מיין מלוה מלכה גיט מען׳, אזוי האט דער פעטער געזאגט.

המגיה: איך וויל נאך צוענדיגן מיין שאלה, אונז וווייסן מיר אז אין שנת תשל״ח האט דער רבי געוואלט מאכן די גרויסע אסיפה פאר קרן הצלה, און די שלוחים פון קרן הצלה זענען שוין דאהי געווען, האט ער זיי געזאגט זיי זאלן אהיים פארן און צוריק קומען שפעטער, ווייל יעצט איז מען עוסק פאר יטב לב, און בעפאר דעם קען מען נישט, נו וויזוי שטימט די צוויי מעשיות?

רבינו: כ׳וועל זאגן מ׳דארף צו פארשטיין, ס׳איז דא מיט במינו, ביידע זענען געווען פאר די מוסדות פון אר״י, מ׳האט אבער געמאכט אן אפיעל שבת פאר אן אנדערן מוסד, מהיכי תיתי, אבער קרן הצלה איז דאך געווען גאר אויף א גרויסן פארנעם, און יטב לב האט געהאט א קביעות יעדעם יאר אויף דעמאלטם, האט ער געפילט אז דאס וועט זיין א סתירה.

חשואל: איינער האט מיר טאקע פארציילט לעצטענס, אז זיי זענען טאקע אהיים געפארן די שלוחים, אבער אין ביהמ״ד הגדול פאר די אקדמות האט רבי נתן יוסף (הגה״צ אב״ד אבני שלמה ז״ל מלפנים רב דקהלתינו בלאנדאן יצ״ו שהי׳ מנאמני רביה״ק ז״ל ושימש אז בתור מנהל רוחני בהמתיבתא הק׳) אויסגערופן אז ס׳נייט זיין די התייסדות פון קרן הצלה. דער רבי האט אים געלאזט רופן און ער האט אים געזאגט ׳איך האב געבעטן אז ביז נאך שבועות זאל מען נישט רעדן׳.

והאציל מרן רבינו שליט״א מברכותיו הק׳

לכל העוסקים במלאכת הקודש

להלן תוכן הדברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט״א

מיר שטייען יעצט ראש חודש סיון, שטייט אין די פרשה פון מתן תורה "ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה׳ מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל".

קען זיין דער מדרש זאגט, באותה שעה ביקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, די מלאכי השרת האבן געוואלט טשעפענען משה רבינו, צר הקב״ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, און ער האט געזאגט, לא זה שירדתם ואכלתם בתוך ביתו, אזוי דערציילט אונז דער מדרש, און דער מדרש זאגט אז דער אויבערשטער האט געגעבן די תורה, עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, אברהם אבינו אדם הגדול בענקים, אז די תורה האט מען געגעבן אין כח און אין זכות פון אברהם אבינו.

כ׳האב געקלערט אזוי, שטייט אין חיד״א, אז די מלאכים האבן געזאגט תנה הודך על השמים, זיי האבן זיך געבעטן מ׳זאל געבן די תורה פאר זיי, די מלאכים האבן ג׳ע׳טענה׳ט דינא דבר מצרא, דער דין איז ווען איינער קויפט א פעלד, און דער שכן האט א פעלד אין שכינות, קען דער שכן זאגן, וואס פארקויפסטו פאר א פרעמדן דו ביזסט עם מחויב פאר מיר צו פארקויפן, אזוי ווי הקב״ה איז דאך שכינתו בגבהי מרומים, און די מלאכים זענען דאך אויך אין הימל, זענען זיי כביכול שכנים צו הקב״ה, און אז דער אויבערשטער וויל פארקויפן די תורה פאר אידן כי לקח טוב נתתי לכם ס׳איז דאך א מקח געווען, האבן זיי ג׳ע׳טענה׳ט אז ס׳קומט זיך פאר זיי מ׳זאל זיי אהין געבן די תורה, און לכאורה איז עס דאך טאקע א ריכטיגע טענה, עפ״י שולחן ערוך איז דאך דא אזא דין ווי דינא דבר מצרא. איז דא מערערע תירוצים אפצופרעגן אז זייער טענה איז נישט קיין טענה.

כ׳האב אזוי היינט געקלערט, ס׳איז דא א מדרש אויפן פסוק אין רות, ישלם ה׳ פעלך ותהי משכורתך שלימה מעם ה׳ אלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו, אזוי שטייט דארט אין פסוק, זאגט דער מדרש אזוי, בא וראה כמה גדול כחה של צדקה, ווי גרויס איז דער כח פון צדקה, כמה גדול כחה של גומלי חסדים, ווי גרויס איז דער כח פון גומלי חסדים, רעכנט אויס דער מדרש אזוי אן אריכות, שאינם חוסים לא בצל שחר, ולא בצל כנפי ארץ, ולא בצל כנפי שמש, ס׳איז אן אינטערסאנטער לשון המדרש, ולא בצל כנפי חיות, ולא בצל כנפי כרובים, ולא בצל כנפי שרפים, אלא בצל מי שאמר והיה העולם שנאמר מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון, אזוי זאגט דער מדרש, און דער מדרש איז געשטעלט אויף דעם וואס דער פסוק זאגט אשר באת לחסות תחת כנפיו, אויף דעם זאגט ער אז מ׳טוט צדקה, די וואס געבן צדקה, זיין טוהען צדקה, זיי זענען נישט אונטער די כנפים פון פארשידענע ברואים וואס דער אויבערשטער האט באשאפן, אפילו שרפים און די כרובים, דאס איז דאך שוין גאר הויכע ענינים, איז ער אויך נישט אונטער זיי, נאר אונטערן צל פון קודשא בריך הוא אליינס, דאס מיינט אז ער איז העכער ווי שרפים און העכער ווי די כרובים, קומט אויס אז נישט זיי - די מלאכים - זענען מצרנים, נאר ווער ס׳טוהט צדקה זיי זענען מצרנים, זיי זענען נענטער צו הקב״ה ווי די שרפים מיט די חיות און די כרובים.

נאר איז דאך די שאלה, מאן יימר אז די אידן וועלן געבן צדקה,

אויף דעם האט ער געזאגט, צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, אברהם אבינו איז געווען דער גרויסער בעל חסד, דער גרויסער בעל צדקה, שטייט אין פסוק כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה, אברהם אבינו האט מחנך געווען זיינע קינדער - כלל ישראל עד סוף כל הדורות, איינס פון די סימנים פון זרע פון אברהם אבינו, איז גומלי חסדים, אברהם אבינו האט אריין געברענגט א איד ער זאל זיין א גומל חסד, ער זאל זיין א בעל צדקה, במילא אז אידישע קינדער זענען בעלי צדקה, זענען זיי חוסים נישט בצל כנפי הכרובים און נישט בצל פון די שרפים, נאר בצל פון הקב"ה אליינס, זענען כלל ישראל נענטער צו הקב"ה ווי די מלאכי עליון, קומט זיך פאר אידן די תורה טאקע מדין מצרנות, פון דינא דבר מצרא, פארדעם קומט זיך טאקע פאר כלל ישראל די תורה.

דאס וויל איך דא זאגן דא פאר די עסקנים פון מוסדות יטב לב, **פריער** (בשיחה עם העסקנים) האט מען געראדט דאס גרויסע חשיבות און דאס גרויסע חביבות פון מוסדות יטב לב, מ'האט פריער געפרעגט א קשיא, ס'איז דאך דא מוסדות אין חוץ לארץ אין אלע מקומות, אבער דאס גייט אריין אין בחינה פון "ארץ ישראל גבוה מכל הארצות", ס'איז א העכערע בחינה.

וויל איך אייך זאגן "אשריכם עסקנים", עטץ האטס א זכיה צו זיין עסקנים פאר מוסדות יטב לב, ס'איז א געוואלדיגער ענין די מוסדות יטב לב די ארץ ישראל'דיגע מוסדות, ביים פעטער ז"ל איז עס געווען זייער חשוב, עס איז געווען חביב בעיניו מאוד מאוד, ס'איז געווען די ערשטע מוסדות וואס ער האט אויפגעשטעלט נאך די קריג ווען ער איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל, און דאס איז געווען ממש כבבת עינו, די מוסדות איז געווען די העכסטע פון די העכסטע, ווי כ'האב שוין געזאגט גבוה מכל הארצות. ביים טאטן ז"ל איז אויך געווען אזוי, די ארץ ישראל'דיגע מוסדות איז געווען ביי אים זייער חשוב, א געוואלדיגע חשיבות, און א געוואלדיגע חביבות. און מיינט נישט אז ס'איז אמאל נישט געווען קיין עגמת נפש, כ'בין אביסל עלטער פון אייך, און כ'קען אייך זאגן ס'איז געווען דעמאלטס אויך עגמת נפש, און ס'איז היינט אויך דא, אזוי גייט עס, ס'איז דעמאלטס אויך געווען, און היינט איז אויך דא. מ'דארף זעהן צו טוהן, ברוך ה' איך קען זאגן איך גיי בדרכיו, איך זעה מחזק צו זיין מוסדות יטב לב בכל כוחי ואוני, און וואס מ'קען טוהן דארף מען זעהן צו טוהן.

וויל איך אייך בעטן יעדן איינעם בכלליות, און בפרטיות פאר יעדן איינעם, צו זיין א עושה ומעשה, ראש חודש סיון שטייט אין פסוק "ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני", ויסעו מרפידים, רפידים איז רפו ידיהם, ויסעו מרפידים, מ'דארף אוועק פארן פון רפידים, פון דעם רפיון ידים, פון דעם ויסעו מרפידים דארף מען אוועק פארן, אוועק גיין פון רפידים, דעמאלטס קען מען אנקומען קיין מדבר סיני וואו ס'איז דא קבלת התורה. דאס וויל איך זאגן פאר די אלע עסקנים, מ'זאל עס שטענדיג געדענקען, ויסעו מרפידים, אוועק גיין פון רפיון ידים, פון דעם דארף מען אוועק גיין, און מ'דארף זעהן צו טוהן פעולות לטובה.

ארץ ישראל האט מען געזאגט איז גבוה מכל הארצות, איך וויל אייך מגלה זיין א סוד, כ'האב א געוואלדיגע השתוקקות צו פארן קיין ארץ ישראל, בכוקדם, יעדער וויסט דאך וואס איז געשעהן אין מירון יעצט דעם פארגאנגענעם ל"ג בעומר, יעדער בר דעת פארשטייט אז ס'גייט קומען גרויסע שינויים אין מירון, וואס ס'גייט דארט זיין וויסט מען נאכנישט, אבער יעדער פארשטייט אז ס'גייט זיין שינויים, און איך האף צו זיין אין ארץ ישראל נאך איידער מ'וועט מאכן די שינויים, נאך אזוי ווי ס'איז, ארגינעל אזוי ווי ס'איז נאך יעצט, כ'וויל פארן אויף אפאר טאג נאר קיין מירון, און איך וויל פארן אהן א ציבור, כ'וויל נישט פארן מיט קיין ציבור, כ'האב כמה פעמים פון טאטן ז"ל געהערט, הלוואי ווען איך קען מיך אויפהייבן און פארן קיין מירון איך מיטן בחור, אזוי פלעגט ער צו זאגן, הלוואי איך קען פארן קיין מירון, איך קען מיך אויפהייבן, ער האט עס געזאגט, איך וועל נעמען דעם בחור און פארן קיין מירון. איך וויל אויך פארן, איך האף און איך וויל פארן קיין מירון, נישט מיט קיין ציבור, זיין נאר אין מירון אויף אפאר טאג און אהיים קומען, כ'האב א געוואלדיגע השתוקקות, ווען, דאס וועל איך שוין איבער לאזן פאר חיים שלמה'ן ער זאל עס מסדר זיין...

כ'האף צו זיין אויפן ציון, כ'האב געזאגט איך האף צו פארן אי"ה קיין אר"י קיין מירון, ס'כאפט מיך אן א אימה ופחד, ווען איך דערמאן מיך אז מ'קומט אויפן ציון פונעם הייליגן תנא רבי שמעון בן יוחאי, כ'האף ס'וועט זיין א מצב פון שלום מ'זאל קענען פארן, ס'זאל זיין בבחינת וחרב לא תעבור בארצכם, און דער אויבערשטער זאל העלפן, ער זאל משפיע זיין אויף אלע אידישע קינדער, און פאר די אלע עסקנים זאלן האבן א גרויסע הצלחה אין עסקנות, זיי זאלן אלע אליינס געבענטשט ווערן, די אלע נותנים און אלע עסקנים בכל מילי דמיטב, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר זאלן זוכה זיין אנטקעגן צו גיין מקבל זיין פני משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

"דער רבי פלעגט זאגן פאר זיינע שלוחים וואס ער פלעגט זיי שיקן אויף פארשידענע מקומות, צו מאכן א דינער פאר די מוסדות אין ארץ ישראל, אז באמת וואלט ער אליינס געדארפט ארומגיין צו אנשי שלומו צו שאפן געלט פאר זיינע הייליגע מוסדות וואס ער אליינס האט געגרינדעט, אבער וואס זאל איך טוען אז כ'האב נישט קיין כח אליינס צו גיין, דעריבער זאלט עטס איבערגעבן פאר אונזער עולם, אז עטס זעגסט מיינע שלוחים, ושלוחו של אדם כמותו."

מתוך דרשה מוה"ר יושע גאלדבערגער ז"ל חבר הנהלת
מוסדות יטב לב בארה"ק אצל מסיבה לטובת מוסדות יטב לב

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ – וְלֹא בְּחֻקֹּת הַגּוֹי

סעודת רעוא דרעוין פרשת בה"ב שנת תשפ"ו לפ"ק

געפין מיר די וואך אין די סדרה **אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו.** רש"י זאגט אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. פרעגט מען די קשיא פארוואס שטייט תלכו, ס'וואלט געדארפט שטיין אם תהיו עמלים בתורה.

ב) **א'ם ב'חקותי ת'לכו ו'את,** שטייט אין ספרים (בעל הטורים) איז די ראשי תיבות אבו"ת, וואס איז די רמז פון אבות.

גזירת פרעה להכשיל בנות ישראל

נאר קען זיין אזוי, דער טאטע ז"ל אין ברך משה פרשת שמות (עמוד יח) פרעה האט געזעדט למילדות העבריות, **ויהי כי יראו המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים,** דער טאטע ז"ל טייטשט אוים וואס פרעה האט געוואלט פון די מילדות העבריות, זיי זענען געווען די הויפט, די נשים חשובות מאד ביי כלל ישראל, פרעה האט געוואוסט אז אויב די נשים חשובות ביי כלל ישראל וועלן אראפווארפן פון זיך דעם עול הצניעות, און זיך אנטון פריצות'דיגע בגדים, וועט דאס האבן א געוואלדיגע השפעה אויף די איבעריגע נשים, און אזוי וועט ער באוויזן מכשיל צו זיין אידישע טעכטער מ'זאל גיין מיט בגדי פריצות, ויהי כי יראו המילדות את האלקים, זיי האבן נישט געפאלגט וואס דער מלך מצרים האט געוואלט פון זיי, ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים, דער טאטע ז"ל ברענגט אראפ א מדרש (במדב"ר פ"ח ס"ט) אין זכות פון צניעות איז מען זוכה צו קינדער בעלי מקרא, בעלי משנה, מ'איז זוכה צו קינדער תלמידי חכמים יראי ה', אין זכות וואס מ'גייט בבגדי צניעות.

סגולה לשפע פרנסה

ס'קען זיין רש"י זאגט ותחיין את הילדים, מספקות להם מים ומזון, קען זיין כפשוטו מספקות להם מים ומזון, די זכות פון צניעות איז געוואלדיג גרויס, אין זכות פון דעם וואס מ'געבט זיך אכטונג, מ'גייט אנגעטון ערליך, מ'גייט נישט בבגדי פריצות, ברענגט עס השפעות טובות אין פרנסה.

די גמרא זאגט (ערכין יט.) **סבתא בביתא סימא בביתא, סבתא בביתא,** אז די באבע איז אין שטוב, איז סימא בביתא, איז דא אן אוצר אין שטוב. **סבתא בביתא,** אויב די באבע איז אין שטוב, מ'גייט אנגעטון, מ'קוקט אזוי ווי די באבעס זענען געגאנגען מיט בגדי צניעות, **סימא בביתא,** איז דא אן אוצר אין שטוב, איז דא א שפע פון פרנסה.

רש"י זאגט מספקות להם מים ומזון, ס'האט משפיע געווען מים ומזון, ס'זאל זיין פרנסה בהרחבה גדולה, **ס'איז געווען א גרויס שפע פון פרנסה אין שטוב, אין זכות וואס מ'גייט אנגעטון בבגדי צניעות.**

סגולה לבנים תלמידי חכמים ויראי ה'

מספקות להם מים ומזון מיינט אויך א מזון רוחני, אזוי ווי דער מדרש - וואס דער טאטע ז"ל ברענגט אראפ - **אין זכות וואס מ'גייט אין בגדי צניעות האט מען קינדער תלמידי חכמים יראי ה'.**

ותחיין את הילדים מספקות להם מים ומזון, די כח הצניעות האט משפיע געווען השפעות קדושות בגשמיות, השפעות מרובות ברוחניות, אלעס וואס אידישע קינדער האבן געדארפט האבן איז געווען, ווייל די מילדות העבריות האבן משפיע געווען צניעות אויף אידישע טעכטער.

ובחקותיהם לא תלכו

קען זיין ס׳איז דא א מכתב פון הרה״ק רבי ר׳ מענדעלע פון רימנוב ז״ל, ער שרייבט וועגן גיין בבגדי צניעות, נישט מיט קיין בגדי פריצות, און נישט מיט קיין מאדעם, ער דערמאנט ס׳איז דא א לא תעשה (ויקרא יח ג) ובחקותיהם לא תלכו, מ׳זאל נישט גיין אין גוי׳אישע מאדעם אין גוי׳אישע בגדי פריצות.

ולא תלכו בחוקות הגוי

ס׳איז דא א תשובה אין דברי חיים יורה דעה ח״א סימן ל׳, א תשובה באריכות וועגן גיין בגדי פריצות, און דאס איז שטארק געבויעט אויף דעם ולא תלכו בחוקות הגוי (ויקרא כ כג), מ׳זאל נישט גיין מיט גוי׳אישע מלבושים, נאכצומאכן גוי׳אישע מאדעם, אפילו ס׳איז נישט קיין בגדי פריצות, בלויז גיין אנגעטוהן אזוי ווי די גוים, איז ער שטארק מאריך אין די תשובה וועגן ולא תלכו בחוקות הגוי.

דער זיידע ז״ל אין ייטב פנים אין די חנוכה תורות (אות לב) כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, טיישטט ער להעבירם מחוקי רצונך, מ׳זאל זיך פירן און גיין מיט די גוי׳אישע מאדעם, גוי׳אישע מלבושים, זיך צוגלייכן צו גוים, מנהגי הגוים, תהלוכות הגוים, ווי אזוי גוים פירן זיך, להעבירם מחוקי רצונך, און ער שטעלט עס אויך אויף דעם פסוק ולא תלכו בחוקות הגוי. ער זאגט כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, אז דאס ברענגט להשכיחם תורתך, וועט מ׳הייבט זיך אן צוגלייכן צו די גוים.

ס׳איז דא א דרשה וואס דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט האט געזאגט ביי א חינוך בית הכנסת (קדושת יום טוב פ׳ מטות) ער טייטשט מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, רעדט ער אויך פון גיין מיט בגדי צניעות, ער האט מעורר געווען אידישע טעכטער צו גיין מיט בגדי צניעות, נישט נאכצוגיין די גוי׳אישע מאדעם די גוי׳אישע בגדי פריצות, מה טובו אהליך יעקב, בית יעקב אלו הנשים.

מה טוב״ו באהליך יעקב

מ׳קען זאגן מה טובו אהליך יעקב, ווי גוט איז אהליך יעקב, ווען מ׳גייט אנגעטון מיט בגדי צניעות, מה טוב״ו אהליך יעקב, הנה מה טוב ומה נעים, אלע גוטס ווערט נתעורר אין א אידישע שטוב וואו מ׳געבט אכטונג אויף עניני קדושה, מ׳געבט אכטונג אז די שטוב זאל זיך פירן ערליך אפגעהיטן ריין פון די גוי׳אישע גאס, ריין פון די גוי׳אישע מאדעם, ריין פון די גוי׳אישע בגדי פריצות, אז מ׳פירט זיך ערליך, איז מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ווי גוט איז דאס, אלע ברכות זענען שורה אין אזא שטוב וואס איז ערליך און אפגעהיטן.

די תורה וויל דאס זאגן בחקותי תלכו, אז מ׳וועט גיין אין די חוקות פון אייבערשטען, דער היפך פון ולא תלכו בחוקות הגוי, אויב מ׳איז זוכה א׳ם ב׳חקותי ת׳לכו ו׳את - ראשי תיבות אבו״ת, אז די אבות גייען בחקותי, מ׳גייט בחוקות ה׳ און נישט בחוקות הגוי, זאגט רש״י שתהיו עמלים בתורה, וועלן די קינדער עוסק זיין בתורה, מספקות להם מים ומזון, ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו, **דאס מיינט מען די קינדער וועלן זיין ערליכע אידישע דורות, זיי וועלן זיצן און עוסק זיין בתורה, און מקיים זיין מצות ה׳, אפילו אילני סרק יתן פריו, זיי וועלן אויך געבן פירות, פירות מיינט מען מצות און מעשים טובים**, וואס דאס זענען די ריכטיגע פירות.

אם בחקותי תלכו, ווען איידן פירן ערליכע אידישע שטובער, ערליכע אידישע הייזער, איז מען זוכה צו ריינע הייליגע לעכטיגע אידישע דורות, ערליכע אידישע דורות, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, וואס פירן זיך ערליך, מ׳קען מגדל זיין קינדער צו תורה און מצות, אלעס וועגדט זיך אם בחקותי תלכו, מ׳זאל גיין אנגעטוהן ערליך, גיין אנגעטוהן מיט בגדי צניעות, האבן ריינע ערליכע אידישע הייזער, **וועט מען זוכה זיין צו די אלע ברכות וואס שטייט די וואך אין די סדרה, ונתתי גשמיכם בעתם, דאס מיינט מען פרנסה בהרחבה, ערליכע לעכטיגע אידישע דורות, מ׳זאל קענען עוסק זיין בתורה מיט הרחבת הדעת און מיט סייעתא דשמיא.**

השי״ת זאל העלפן מ׳זאל האבן די זכיה מקיים צו זיין אם בחקותי תלכו, האבן הייליגע ערליכע לעכטיגע געבענטשטע אידישע הייזער, ריין פון די גוי׳אישקייט, ריין פון נימוסי העמים, מיר זאלן זוכה זיין צו אלע ברכות האמורות בתורה, בהתרוממות קרן התורה וישראל והתגלות כבוד שמים עלינו בב״א.

סאטמאר איד

ד׳ א׳ ב׳ פון יעדן

פּאַלט נישט
אויף אַ גאַנץ לעבן
יעצט דו מוזטו
נישט ווארטן אַ מינוט
מער!

מעגאַזשוט קעמפּאַ
פון סמיטפילד ז׳ פון סאיא
„ב הויז מיטשעלטאון אַ מאַנ

מעגאַ א סוף
מעמפיס-טיאַ
$75,000 פון

ווען דו ווילסט
ווען דאָס הויז
ווען דו ביסט
פאַרקויפֿן
ר׳ יוסי אבישע זצוק״ל

וּבָאוּ כוּלָם בִּבְרִית יַחַד
סאַטמאַר שרייט נַעֲשֶׂה!
היסטאָרישע קלימאַקס
זונטאג-מאנטאג נאַכט א'
קיפּוּ וְקַבְּלוּ!
יעדער יחיד
פון סאַטמאַר
ברבבותיי
שענקט
$1,000
לעשות
רצון
ומשאת
נפש רבינו
דאס טייערסטע און היילינסטע פון אלע פוסדות.
די ערשטע צדקה פאר אלע צדקות.
ווען די דביקות צו רבונהיק ית"ש ווערט בעפעסטן,
א פליכט אויף יעדן איינצעלנעם איד פאנישן!
די א' בי פון יעדן
סאטמארער איד